

DE

časopis slovenskih delavcev

št.

46

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja:
321-255

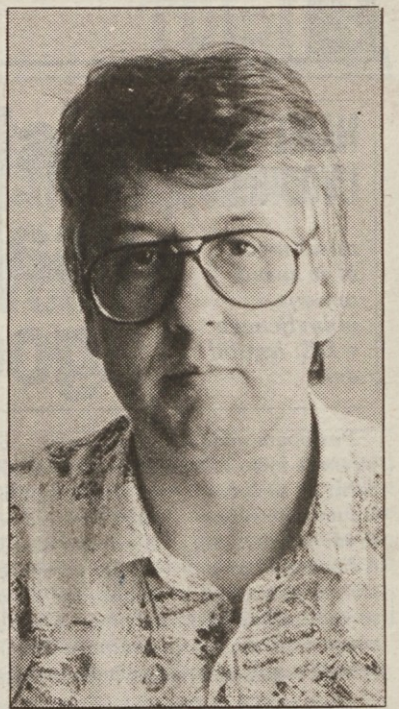
Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost,
Dalmatinova 4, Ljubljana

Genocid nad delavci

Alojz Omejc, predsednik ROS delavcev tekstilne in usnjarske industrije, o sanacijskih metodah Sklada za razvoj: *nad delavci se izvaja pravi genocid.*

Upravni odbori, kot jih je postavil Sklad, so prisilni upravitelji, njihov edini 'pristop' je, kako 'očistiti' podjetje odvečnih delavcev. To ni iskanje trga, to ni vizija razvoja!« Več o "sanacijah" prek Sklada na strani 11.

Ljubljana, 12. novembra 1992, št. 46, letnik 51, cena 90 SIT

Deček in kuža, manekena za koledar TO, kajpak sila prijazno zreta v svet. Toda njuni soborci znajo biti hudo ramboidni. Da bi prikriji, kaj so počeli na Gorjancih, počno še večje bedarije pod Gorjanci, o čemer piše Ivo Kuljaj v Ravbarkomandi na 15. strani.

RA...RAMBO...RAMBOIDI

DE, sreda, 14⁰⁰

Delavski predstavniki v parlamentu

Ni vseeno, kaj razumemo z besedami »delavski predstavniki v parlamentu«. Izkušnje zadnjih dveh let in pol kažejo, da zahteva po človeka vrednem življenju ne more pomeniti le razočaranih in jeznih delavskih množic z zastavami in transparenti pred parlamentom, temveč tudi izvolitev njihovih predstavnikov v parlament. To je lahko največji prispevek k uveljavljanju naših zahtev po dobrem plačilu, vzpostavitvi pravičnega in enakopravnega socialnega partnerstva ter pravici do soodločanja, kadar gre za vprašanja ekonomske in socialne varnosti delavcev.

Smo pred volitvami novega parlamenta, ki bo s svojimi odločitvami krojil usodo slovenskega delavca. Prav zaradi tega nam ne more biti vseeno, kdo bo izvoljen v državni zbor in državni svet Republike Slovenije!

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije je nestransko interesna organizacija članov, ki na volitvah ne sodeluje, zato pa kandidirajo naši predstavniki na listah različnih strank in kot neodvisni kandidati, kar je izraz notranje pluralnosti naše organizacije. Izvolitev naših predstavnikov pa je lahko največje zagotovilo, da bo sestava novega parlamenta delavsko in socialno bolj čuteča od sedanje. Z izvolitvijo naših predstavnikov v parlament bodo tudi poslanske klopi postale torišče boja za delavske pravice. Danes so nam ostale le stavke in cesta.

Svobodni Sindikati Slovenije

ZA NIŽJE DAVKE

Janševi komandosi samopašijo kajpak na naš račun in po logiki »Kud svi Turci tud i mali Mujo« se po njih zgleduje še marsikdo v tej dragi nam in predragi državi. O tem Janez Kopač na 11. strani...

PARITETNA DEMOKRACIJA

...in Sonja Lokar na 13. strani, kjer ugotavlja, kako je ob lačnih otrocih vselej dovolj denarja za nove uniforme.

V LJUDEH GLODA OBUP

Marija Frančeškin je obiskala Ramiza Crnolića in se prepričala, da so še ljudje – Ramiz je vzel pod streho 21 sorodnikov, beguncev iz Bosne.

NEPORAVNANI RAČUNI V PODJETJU BOGI

Delavci pa stavkajo, tudi pri zasebnikih. O tem, kako direktor niti na sestanek z njimi ne izvoli priti, piše Andrej Ulaga na 5. strani, Karmen Leban pa v imenu ljubljanskih sindikatov delavcem obljublja vso pomoč.

NAMESTO UVODNIKA

misel moža, ki je zaradi mnenja, objavljenega v DE, izgubil delo

Čisto vsakdanja zgodba

Postopam ondan po stanovanju, odstrnem zavese in se čez pozne jesenske njive oziram proti Jakobu, piramidastemu hribu, ki je v tem času, ko so krošnje brez listov, lepo viden. Breza pred blokom je že izgubila liste, one pod cerkvijo pa so še zlato rumene, me obide. Sredi razmišljanja se zdrami tenak, piskajoč glasek: »Dooooon Kihooooot!« Zdrzne se in se presenečeno ozrem h glasbenemu stolpu, pa opazim, da je tista reč izklopljena. Prisluhni, si mislim in se spet zagledam skozi okno. Nenadoma se tisti glas in isti besedi znova zasllišita, tokrat znatno močneje. Na petah se obrnem, presenečeno izbuljim oči in se začnem preiskujoče ozirati po prostoru.

»Sem pogled, ti Don Kihot,« zasllišim zdaj povsem različno glasek, ki prihaja iz starega pisalnega stroja na zaprašen mizi. Stopim bliže in ga radovedno opazujem. Še vedno sem bil tako presenečen, da nisem vedel, kam bi vtaknil roke, in tudi na misel mi ni prišlo nič pametnega. Potem potegnem stol od mize in se počasi usedem.

»In kdo si ti?« pobaram staro ropotuljo, s katero sva prebedela že mnogo noči. V nočeh brez sna mi je delala družbo in spravljala na papir moja razmišljanja. Mnogo tega sva opravila skupaj, pomislil, in lahko me pozna do obisti. Koliko člankov, pisem, vprašanj in odgovorov pa naslovov je bilo v teh letih.

»Ja, tvoja zvesta Dulčineja sem,« me spet zdrami glas. »In kdo so potem ljudje v našem podjetju, ki so naju združili v ta pisanja, kdo so potemtakem po tvojem menedžerji, ki poskušajo tisto nevedno rajo spraviti ob kruh, ki nas kanijo prinesiti naokoli?« zdaj vrtam z vprašanji jaz v moj stari pisalni stroj.

»Iiiii, mliiiii na veeter, vendar!« zapoje glas iz stroja. Potem pa ne da od sebe nobenega glasu več.

Zamislil sem se. Ja, bo že držalo. Mlini na veter. Nekdaj so se vrteli v levo, zdaj pa se vrtijo na desno in vedno bolj zase in klepljejo vedno eno in isto pesem. Čudno je le to, da je pisalnemu stroju prej prišlo na misel kot meni. In bosti se z njimi tudi ne pomaga kaj prida. A kaj hočemo, takšna je naša usoda. Morda pa se kanijo razmere vendarle spremeniti...

Jože Praprotnik, Medvoška 12, Medvode

Podjetje ne more opravljati socialne funkcije

V DE ste 28. avgusta in 23. oktobra objavili prispevka o Gradbenem podjetju Grosuplje »ODVRŽENI IN POZABLJENI« ter »SRAMOTA ZA SLOVENIJO«, ki po našem mnenju enostransko prikazujeta probleme. Pošiljamo vam naš odgovor in pričakujemo objavo.

Gradbeno podjetje Grosuplje se je v zadnjih dveh mesecih znašlo na straneh vašega časopisa v zvezi s štipendisti, ki jih ni moglo zaposliti, zaradi poteka štipendijske pogodbe pa jim je prenehalo plačevati hrano in stanovanje v dijaškem domu, ter nato ob oddaji samskega doma na Topniški 33 v najem Ministrstvu za šolstvo, ko so se morali stanovalci preseliti v druge domove, kjer je bivalni standard nižji.

Na avgustovski prispevek novinarke Marije Frančeskin »Odvrženi in pozabljeni« in poanto, da je GPG odgovorno za stisko štipendistov, ki jih je pripeljalo v Slovenijo, po zaključku šolanja pa pustilo brez sredstev za preživljanje, se nam ni zdelo potrebno odgovarjati. GPG je obveznost iz štipendijske pogodbe dosledno izpolnjevalo, finansiralo šolanje, stanovanje in prehrano ter štipendistom dajalo žepnino. Po izteku šolanja je 23. junija 1992 zaprosilo za delovna dovoljenja, da bi štipendiste zaposlili, vendar je bil medtem sprejet novi zakon o zaposlovanju tujcev, zaradi katerega dovoljenje ni bilo mogoče takoj dobiti in fantov ne zaposliti. Ne moremo se strinjati s stališčem novinarke, naj štipendiste, če jih ne more zaposliti, še naprej vzdržuje podjetje. Koliko podjetij to počne? Res, da je bil položaj naših

študentov zaradi vojne v BiH specifičen, toda zato smo pričakovali več prožnosti pristojnega zavoda za zaposlovanje ali pa da bodo svojo vlogo odigrale socialne službe. Podjetje in zaposleni namreč že plačujemo visoke davke in del tega denarja je namenjen socialni. Zato ne pristajamo na to, da naj takrat, ko se problemi pojavijo, socialno funkcijo zopet opravlja podjetje.

Zal so v tem primeru zatajili tako zavod za zaposlovanje kot socialne službe. Vendar velja poudariti še to, da ima več štipendistov GPG v Ljubljani sorodnike ali celo enega od staršev, kar v novinarskem prispevku, kdo ve iz kakšnega razloga, ni bilo omenjeno.

Težave naših štipendistov so bile rešene konec septembra, ko so bila pridobljena delovna dovoljenja, in od 1. oktobra so se lahko vsi zaposlili v GPG Gradal, družbi, ki v okviru korporacije GPG izvaja gradbeno operativna dela. V zvezi z oddajo samskega doma na Topniški 33 v najem Ministrstvu za šolstvo je mogoče reči le to, da to res pomeni znižanje bivalnega standarda stanovalcev. 340 stanovalcev doma v Topniški se je moralo iz triposteljnih sob, ki sta po dve imeli skupno čajno kuhinjo in kopalnico, do konca septembra preseliti v druge domove GPG ter najete zmožljivosti pri SCT in Gradisu, v sobe s tremi do petimi posteljami in skupnimi sanitarijami v etaži. Bivalni standard je nižji, nižja pa je tudi najemina.

Ukrep, ki je razburil stanovalce Topniške, pa je bil edina možnost za preprečitev izgub, ki so se že dalj časa kopičile v treh samskih domovih GPG, v katerih sta bili zasedeni le po dve tretjini zmožljivosti. Zasedenost se je s časom zaradi vojne v BiH in zmanjševanja obsega dela v gradbeništvu še slabšala. Vodstvo matičnega podjetja GPG, ki je lastnik domov, ni imelo veliko izbire. Cena za vzdrževanje prej doseženega bivalnega standarda bi bila previsoka. Izgubo domov je mogoče

kriti le iz dobička podjetij na račun plač vseh zaposlenih ali na račun investicij v proizvodnjo. Tega si vodstvo ne more privoščiti, zato se je, ko se je ponudila priložnost, odločilo za oddajo doma na Topniški 33 v najem, in če bo mogoče, tudi za prodajo. Denar od morebitne prodaje doma bo vložen v nakup tehnološke opreme, s čimer bo povečana konkurenčna prednost korporacije na tržišču in s tem ljudem zagotovljena večja varnost zaposlitve in nova delovna mesta. To pa je po mnenju vodstva korporacije njena prednostna naloga.

Reči je potrebno še to, da bivalne razmere v samskih domovih res ne nudijo udobja, toda to je standard, ki ga GPG v sedanjih razmerah, ko obseg del v gradbeništvu že 10 let drastično upada (manj pa se je zmanjšalo število zaposlenih), ko so podjetja zaradi hude konkurence prisiljena prevzemati dela po zelo nizkih cenah, še lahko ponudi. Nobeden od delavcev pa ni primoran biniti v takšnih razmerah. Vsakdo, ki najde boljše možnost, se lahko preseli drugam, ne da bi za to utrpel kakršnokoli škodo.

Glede Omerja Zuboviča, ki novinarjem Delavske enotnosti izpostavlja in enostransko prikazuje probleme v GPG, pa želimo povedati, da ni »predsednik sindikata GP Grosuplje«, kot ga predstavljajo v časopisu. Leta 1991 se je namreč dotlej novitvo SGG reorganiziralo v korporacijo 16 družb, ki imajo (ali nimajo) organizirane svoje sindikalne organizacije, te pa svoje sindikalne zaupnike. Irena Daris, predstavnica za stike z javnostjo

Spoštovano uredništvo DE!

V zadnji številki Vašega cenjenega časopisa ste objavili pismo Naška Gačevskega, ki mi ga je poslal pred meseci. Pismo sem takoj posredoval ministru za finance, kar je bil takrat g. Janez Kopač. V pismu sem primer opisal kot ilustracijo grozljive slike posledic osamosvajanja za posameznega

državljanu neslovenske narodnosti in se zavzel, da se mu popravi krivica. Dobil sem negativen, močno formalističen odgovor, ki ga je podpisal direktor carinske službe. Ko sem ga vrnil ministru Kopaču, mi je obljubil, da bo stvar še enkrat proučil. Nato pa sem, tudi zaradi kadrovske zamenjave na ministrstvu, pismo poslal Alenki Markič, namestnici ministra, v katerem pišem naslednje:

»V prilogi pošiljam celo dokumentacijo primera Naška Gačevskega, ki je, najkrajše rečeno, izgubil službo slovenskega carinika zaradi napačnega naglasa, ki pa med vojno, kot se pravi, ni bil ovira, da je lahko sodeloval pri obrambi meja Slovenije. Pred časom sem o tem že pisal ministru Kopaču, ki mi je v skupščini pokazal negativni odgovor carine (zame nepričljivi), po katerem ni prave rešitve za prizadetega. Gre za politično, moralno obvezo in tudi pravno prevzete obveznosti Slovenije do bivših uslužbencev jugoslovanskih carin, ki so z osamosvojitvijo postale slovenske. Kopač mi je obljubil, da bo primer še enkrat proučil, pa iz razumljivih razlogov zaenkrat ni nobenega glasu o tem. Prizadetega nisem nikoli srečal niti me z njim ne veže nobena druga povezava, mislim pa, da so njegovi argumenti ne le trdni, ampak tudi do neke mere pretresljivi. Vesel bom, če si boš lahko vzela nekaj dragocenega časa, da vidiš, ali se res ne da nič več storiti.»

Pismo ni romalo v koš, je pa kljub temu postopek vreden kritike, saj je Republika Slovenija obljubila uslužbencem jugoslovanskih carin, da se jim raven pravic iz delovnega razmerja ne bo zmanjšala. Pa se je!

Dr. Ciril Ribičič, poslanec in predsednik SDP

P. S.: Upam, da boste do naslednje številke Delavske enotnosti dobili tudi uradni odgovor Ministrstva za finance. Jaz ga do danes 10. 11. 1992 nisem uspel dobiti.

Pripis uredništva: Mi tudi ne.

DOBER GOSPODAR MISLI NA JUTRI!!!

Že danes si priskrbite, kar boste potrebovali prav kmalu:

ROKOVNIK - PRIROČNIK '93

- da boste točno vedeli kdaj in kje,
- da boste imeli vse zapisano,
- da boste z njim obdarili partnerje, izkazali pozornost do svojih članov, ga dali v zahvalo za požrtvovalno delo,
- ker ga preprosto morate imeti.

V prednaročilu je cena zelo ugodna: SAMO 700 SIT, za večje količine pa nudimo poseben popust.

Vaša naročila sprejemamo na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefon: (061) 321-255.

P. S.: Ne pozabite - za dober nakup ni nikoli prezgodaj!!!

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo izvod(ov) ROKOVNIKA-PRIROČNIKA ZA LETO 1993.

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno, dne:

Žig Podpis naročnika

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku 2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju

Razlika je očitna

Na plakatu Demokratske stranke zasledimo nalepki SLO in prečrtano YU ter napis »Razlika je očitna«. Nalepka YU evocira razsulo in vojno v večini republik nekdanje Jugoslavije, ki sta bolj malo prizadeli Slovenijo. Ta razlika je seveda očitna, toda predvsem tudi deplasirana, saj je zadosti, da YU zamenjamo z Evropo, pa se pokaže banalnost take očitnosti. Ta prva evokacija prikrija drugo, ki je za primerjavo veliko bolj relevantna, torej Slovenijo v Jugoslaviji pred razpadom. Ta je bila po ekonomski plati, stopnji zaposlenosti, standardu, ceni države, športnih zmagah ter zadnja leta pred prvimi volitvami po optimizmu, razgibanosti civilne družbe, svobodomiselnosti in demokratičnosti - kljub vsem konfliktom povprečnemu človeku veliko bolj prijetna država (nekaj o tem preberite v članku Jožeta Mencingerja »Prvo leto gospodarske samostojnosti« v Sobotni prilogi Dela, 10. 10. 1992). Samoistota Slovenija je resnični potencial za ustvarjanje očitne razlike, toda trenutno se skupaj z demokrati lahko samo samozadovoljujemo z razliko med nalepkama.

Igor Bavčar v Dnevniku 8. oktobra pravi, da so demokrati že takrat, ko so drugi premišljevali o konfederaciji, zapisali zahtevo po neodvisnosti (Majniška deklaracija). Torej »očitna razlika« evocira tudi razliko med vlogo demokratov in vlogo drugih, predvsem »konfederalističnih« strank v procesu osamosvajanja. Očitna razlika med demokrati in »konfederalisti« je edina ta, da so bili demokrati ena od strank na oblasti, ki so takrat določale slovensko politiko in njene cilje, in bolj kaže na komplementarnost kot na razliko (zamislimo si osamosvajanje brez sodelovanja »konfederalistov« ali celo z njihovim nasprotovanjem) ter cilja na podcenjevanje vloge drugih strank. Torej »očitno razliko« ali lastno identiteto si bodo demokrati morali poiskati

kje drugje. Karta, na katero Demokratska stranka dejansko lahko igra, so osebnosti, ki jih omenja v svojih reklamah. To niso povzpelniki, zrasli na zelniku pogrošnega antikomunizma, temveč osebe, ki so bile znane tudi v času najtršrega enoumja, saj sposobni ljudje vedno najdejo relevantno področje prakse, znotraj sistema ali kljub njemu. Čakamo na volilni program.

Dario Seraval, Ljubljana

Na nekaj smo pozabili

Na prvih demokratičnih volitvah v Sloveniji smo z novo izvoljenim parlamentom in predsedstvom lahko vzkliknili: »Sic transit gloria mundi« in dobili, kar smo dobili.

Po Cankarju smo si pisali sodbo sami. Vse to se je dogajalo z velikanskim upanjem na boljše, svetlejšo prihodnost za nas, naše otroke in naših otrok otroke. Nezadovoljni z vsem smo letos začeli klicati: »Hannibal ante portas« in menjali vladno. Po vseh peripetijah smo končno prišli do novih volitev, in 6. decembra, na dan sv. Miklavža - koliko simbolike je lahko v tem datumu - bomo končno morali reči tudi: »Alea iacta est«. Pa naj nam bo to tudi popravni izpit na dolgi rok. Marsikaj smo dosegli v tem času, marsikaj - večino - moramo še doseči, da se utrdimo v svetu.

Vsem tem obdobju so nastajali in bili izraženi spontani revolti nosilcev državnega proračuna - nekoč in danes, po novem verjetno zopet - lumpenproletariata, delavcev. Ob naši akciji »5 minut pred dvanajsto« je eden od kolegov dejal, da bi rad zaklel, pa je tisti isti trenutek naš kolega resnično zaklel. In povem vam, da delavci od takrat dalje resnično samo še prekinjamo. Imamo množico ljudi - ministrov brez listnice - ki je ne rabijo, ker nimajo vanjo kaj dati. Parlament je lomil kopja na naših hrbtih in nam dajal lažna upanja, danes pa je opozicija samo zato, ker pač je opozicija in je lahko opozicija tudi na nekonstruktiven način. V tem času bi bilo velikokrat potrebno in umestno uporabiti »avignonski primer« iz časov Filipa Lepega, ko je Francija zahtevala sveto stolico zase. V vsem

VODSTVU SKUPŠČINE REPUBLIKE SLOVENIJE IN POSLANCEM DRUŽBENOPOLITIČNEGA ZBORA

Predsedstvo sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije najodločneje obsoja ponovno neodgovorno dejanje tistih poslancev družbenopolitičnega zbora, ki so s svojo odsotnostjo povzročili nesklepnost seje zbora dne 5. novembra 1992. S tem so onemogočili razpravo in odločanje o pomembnih zakonih, ki urejajo vprašanje sanacije slovenskih železarn in s tem povezano usodo 12 tisoč delavcev in njihovih družin.

Takšno ravnanje poslancev družbenopolitičnega zbora skupščine RS je toliko bolj obsojana vredno, ker je prav v tem zboru največji delež tistih poslancev, ki profesionalno opravljajo poslansko funkcijo.

Zato predsedstvo sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije zahteva od vodstva skupščine Republike Slovenije, naj takoj javno objavi podatke o udeležbi posameznih poslancev na sejah družbenopolitičnega zbora v tem mandatnem obdobju. Hkrati zahtevamo, naj službe skupščine Republike Slovenije objavijo podatke o višini stroškov nesklepčne seje družbenopolitičnega zbora dne 5. 11. 1992.

Rajko Lesjak, Sekretar sveta ZSSS

teku takšnih dogodkov je »raja« pozabila, da so že Karantanci imeli pravico reči »ne« vladarju, ki jim ni bil všeč.

Končno smo malo pred volitvami le prišli do tega, da bo sprejet eden pomembnih zakonov - zakon o lastnini. No, tu manjka še zakon o soupravljanju delavcev. Podjetja izdajajo zadolžnice za neizplačane OD, zakon o vrednostnih papirjih.

Zato na tem mestu sprašujem kandidata, kaj menijo o 2. poglavju predloga zakona o lastniškem preoblikovanju. Naj povem svoje mišljenje: menim namreč, da vsak zahtevke za zavarovanje pravic bivših lastnikov in dedičev onemogoča podjetju normalen potek prelastnjenja. Zanima me, komu bo šel dobiček od gospodarjenja z deli podjetja, ki so na osnovi tega poglavja izvzeti iz vrednosti družbenega kapitala. Ta način zmanjšuje vrednost družbenega premoženja, s tem pa se zmanjšajo tudi delnice, ki bi jih morali dobiti delavci. Mislim, da bo pod te določbe v več primerih lahko prišlo celo podjetje. Posledice tega si lahko samo zamislimo, še posebej če ima podjetje

že utečene posle in navezane poslovne stike s tujino. Je pa tudi idealen način za še večjo socialno diferenciacijo, saj bo bivši lastnik ali dedič že tako ali tako dobil svoj delež drugje, na koncu pa še del podjetja, in to ne samo enega. Prav tako se lahko zgodi, da postane lastnik podjetja kdo, ki kot upravičenec nima strokovnih kvalitet za vodenje dejavnosti. Prav tako me to tudi je 13. člen, saj ne vidim vzroka, da ob zavrnjenem zahtevku upravičenca podjetje ne bi moglo normalno izpeljati prelastnjenja. Lastnik takega podjetja, prodanega na javni dražbi, je zopet lahko zavrnjeni upravičenec. Škoda pa je lahko prav tako, kot sem jo že omenil.

S tem, kar sem povedal, ne napadam nikogar. Mislim pa, da imam v prvi vrsti kot sindikalist, delavec in ne nazadnje kot voljeni in izvoljeni elektor pravico do takih vprašanj in tudi do odgovorov, saj ves boj za oblast poteka na naših, delavskih hrbtih. Pa tudi: nismo mi zaradi oblasti, temveč je oblast zaradi nas in je od nas odvisna.

Jelko Pešec, predsednik sindikata

Sedaj začena iti zares. Z volitvami namreč oziroma z napevanjem strankarske muskulature v boju za naklonjenost občinstva. Ring je z dne, ko je bilo treba prigrisati vse kandidature, odprt.

Seveda lahko samo najbolj naivni pričakujejo kakšno fair boksarsko tekmo s pravili, ki jih je treba strogo spoštovati pod nadzorom kar nekaj sodnikov v ringu in ob njem. Predvolilna bitka bo še najbolj podobna vresling spektaklu, v katerem se z bojnimi barvami namazani in z vsemi mogočimi okraski olepšani mišičnjaki premetavajo, naskakujejo, gnetejo in podobno reči; vse seveda po dobro naučenem scenariju, ki naj ves

Pravica do soupravljanja

»hec« ljudem pričara v čimbolj naravni luči.

Vsi tisti, ki jih volitve zares zanimajo, bodo morali v tem zadnjem mesecu pred Miklavžem dobro napeti ušesa. Ker bo slovensko delavstvo tudi na volitvah hotelo povedati, kaj si misli o tej državi oziroma kdo naj bi jo v prihodnje vodil, bo moralo še posebej paziti, kdo od tistih, ki bi radi sodelovali v oblasti, v tem času sploh razmišlja o delavstvu, njegovih težavah in prihodnosti. In seveda, kako razmišlja.

Vlado Rančigaj, prvak Delavske stranke Slovenije, je te dni zares jedrnat povedal, da si delavstvo ne želi biti eksperiment katerekoli vlade, da ne želi države, ki bi bila poligon delovne sile in ki bi dovolila prisvajanje delavskega kapitala. Rančigaj pravi, da socialnega položaja delavstva ni mogoče reševati s Karitasom, marveč s poštenim delom in da se prava samostojnost države kaže v njeni gospodarski samostojnosti.

Delavska stranka se je, kot je znano, na volitve podala v levo-sredinski družbi z demokratičnimi upokojenci, socialdemokratsko unijo in prenovitelji. Imajo skupen program, ki vključuje vse, kar je povedal tudi Rančigaj. Kar je zapisano v posameznem ali združenem volilnem programu, seveda še ni kakšno sveto pismo ali sveta zaveza. Sicer pa, kdo pa se danes še drži vseh deset božjih zapovedi.

Rančigajeva levo-sredinska koalicija je v svoj program jasno in glasno zapisala, da ji ni vseeno, kaj se dogaja z delavstvom in da hoče zanj precej več pravic, kot bi mu jih dali zagovorniki prvobitnega kapitalizma, ki Sloveniji grozi iz desnega tabora. Že to zasluži pozornost, saj od tistih, ki se v svojih programih delavstva niti spomnili niso, ni pričakovati, da bodo po volitvah mislili in delali drugače.

VSE SLOVENSKE STRANKE

Katero stranko bi volili, če bi bile volitve danes, je vprašanje, ki ga ankete javnega mnenja zastavljajo naključno izbranemu vzorcu slovenske populacije. Ne glede na razliko v metodi in v časih na odstopanja v rezultatih nam te ankete vendar dajejo precej jasno sliko strankarskega prazorišča. Mesec dni pred volitvami je prav, če pogledamo kako se je že izoblikovalo politično telo. Volitve sicer lahko prinesejo tudi presenečenja, sam volilni sistem pa je bolj podoben loteriji kakor pa predvidljivemu dogajanju.

Vendar je vztrajnih 47,8% neopredeljenih volivcev v bistvu opisanih. Obstoječe politične stranke si bodo ta del kolača med seboj porazdelile, lahko se pa zgodi tudi precejšnja volilna abstinenca razočarancev. Toda če politična elita še tako uspešno blokira izražanje interesov skoraj polovice volilnega telesa, je treba povedati tudi, da se je med vsemi novoustanovljenimi ter izvenparlamentarnimi strankami v vsesplošni apatiji postkomunističnega večstrankarstva izoblikovalo kaj malo privlačnega. Tako od nekaj več kot sto registriranih političnih organizacij lahko resno obravnavamo samo deset parlamentarnih strank. Izvenparlamentarci so se morali zaradi spoznanja o svoji neorganiziranosti in šibkosti porazdeliti med te obstoječe stranke. Prvazprav gre še za tisto družbeno utemeljenost strank, ki jo zagotavljajo tiste odzadnje strukture, pa naj gre za kapital, za sindikate, za cerkev, za bivšo partijo, oblastni aparat, udbo ali nova družbena gibanja. Prav slednja so odpovedala. Alternativno so v dveh letih in pol demokracije strankarski aparati porinili na rob dogajanja.

Mehki prehodi

Značilnost strankarstva na Slovenskem bo še vedno fragmentacija političnega prostora. Že obstoječih deset parlamentarnih strank bi se načelno dalo opredeliti v tri skupine – socialdemokratsko, liberalno in desnosredinsko ali konzervativno. Toda tudi med temi tremi tabori so »mehki« prehodi. Ne gre samo za številne prestopne (E. M. Pintarja iz SDP v SDSS, M. Balažica iz SDP

v SDU ter nazadnje v SSS, Miloša Čiriča iz SDP preko SDU v SLS, J. Lukača iz SSS v SLS, L. Sirca iz simpatizerja SDSS k LDS, I. Omana iz SLS v SKD, S. Buserja iz ZS v SLS, H. Požarnika iz SDZ v ZS itd.), razkole (med Ruplom in Pirnatom, Pučnikom, in Magajno) ali enostavno nihanja (Toplakova morebitna kandidatura v imenu SLS proti Peterletu, če Drnovšku ne bi uspelo). Gre za to, da klasifikacija strank po velikih ideologijah ne upošteva njihove »pragmatične«, kjer nastopijo problemi izvora (v primeru socialdemokratov SDSS proti SDP-ju ali v primeru strank »krščanskega etosa« SLS proti SKD). Redkokatera stranka bi bila v primeru svoje volilne zmage jutri sposobna sama postaviti ustrezno ministrsko ekipo! Slovenske stranke so bolj frakcije, »garniture«, grupe ali celo emanacija idej določene prepotentne leaderske osebe. Resnične stranke z notranjim demokratičnim življenjem, ki bi šlo k usklajevanju raznih skupinskih interesov, enostavno še ni. Še najbolj podobni pravi stranki zahodnoevropskega tipa sta Peterletova SKD in »Združena lista« (SDP, SDU, DSS, DeSUS). Toda prva je bolj uprizorila boj za predsedniško kandidato med Bizjakom, Capudrom in Omanom, kot pa da bi s tem iz strankine »baze« res nastopile razne struje v stranki. Druga pa ni zmožna iz združene liste postati stranka; pa še v to združitev prepoznanih subjektov jih je prisilila logika števil in ne kakšna boljševidna premetenost prenoviteljev.

Najnovejša DELOVA anketa kaže, da je pet strank uspelo odskočiti od svoje konkurence. To so

predvolilna arena

Demokrati Igorja Bavčarja seveda niso pozabili na delavstvo. Da pa je ne bi bili videti preveč socialno rdeči, so delavstvo v svojem programu prevedli v delovno mesto in ga začinili z vprašanjem brezposelnosti. V svojem programskem nastopu pred dnevi na predvolilnem zboru demokratov v Ljubljani je gospod Bavčar govoril samo o delovnih mestih. To je sicer zelo lepo in prav; saj se lepo sliši, da je človek sposoben odločiti o svojem življenju in zanj skrbeti.

Pravica garati

da govoriti o delovnem mestu pomeni zavzemati se za privatizacijo in bančno sanacijo, da vlaganje v delovna mesta pomeni zavzemanje za uravnotežen družbeni razvoj, da brezposelnost ogroža samostojnost ljudi, razjeda osnovne družbene strukture in človekovo samozavest.

Bavčar in njegovi demokrati so se torej odločili za filozofijo, po kateri je delovno mesto tisto vprašanje, ki usodno povezuje vse ljudi, mlade in stare, ženske in moške, izobražence, delavce, kmete, dižake, študente, upokojence, invalide, zdrave in bolne,

lahko bi dodali še gasilce, ribiče, čebelarje, lovce, gobarje in tako dalje. Naprej od tega pa demokrati ne gredo niti milimeter. Gre jim samo za delovna mesta. To se v teh časih brezposelnosti sliši vabljivo, toda nič jih ne zanima, kako bodo delavci na teh delovnih mestih delali, koliko zaslužili in kakšne pravice naj bi imeli ob tem, da smejo garati kot zamorci.

Demokrati torej delavstvu obetajo kar največ dela, za delavske pravice pa naj poskrbijo drugi. Kakšen sindikalizem demokratom ni blizu, da o soupravljanju sploh ne govorimo. Delavec z belim ali umazanim ovratnikom, je tu torej zato, da bo delal in molčal in plačeval davke, kajti ohranjanje in odpiranje novih delovnih mest je po mnenju demokratov vprašanje, ki zahteva jasen in dejaven odnos do gospodarskih problemov in ključnih razvojnih dejavnikov – šolstva, znanosti, kulture in zdravstva.

V teh predvolilnih časih je torej res treba dobro napeti ušesa. Menda bo kar držalo, da ljudje ne dajo veliko na predvolilne programe in obljube, ker si pač mislijo, da niti tisti, ki jih pišejo, ne prisegajo nanje. Kadar pa komu beseda delavec nikakor noče z jezika, delavstvo pa je že kar bogokletje, bo najbrže med delavci težko našel simpatizerje in podpornike. V Sloveniji je več kot sedemsto tisoč delavcev, ki morajo pridelati denar še za več kot pol toliko upokojencev. In hvala bogu, da so včasih tudi volite, ki delavcem dajejo priložnost za odločitve, koga želijo na oblasti.

Boža Gloda

Slovensko ekološko gibanje slovenski javnosti

Že ko smo naše gibanje predstavili, smo dobili več vprašanih oz. zahtev, naj vendarle povemo, kaj smo, ko ne gre za ekološka vprašanja. Odgovarjamo, da smo nekatera načela zapisali že v naš statut. Ker je naš izvršni odbor sklenil, da bomo na javne zahteve tudi odgovorili, sporočamo naša stališča do nekaterih vprašanj. Poudarjamo, da ne obljubljam njihove uresničitve, zagotovo pa se bomo zanje borili in si v parlamentu in zunaj njega prizadevali, da se bodo uresničila.

● **Delavci, delodajalci in država morajo biti enakovredni partnerji**, ki medsebojne odnose uresničujejo z dogovarjanji. Ne pristajamo, da delodajalci ali država izkoristijo položaj in ukrepajo, tudi z zakoni ne (le, če nikakor ni možen dogovor, kompromis). Prav tako pa sindikate pozivamo, naj tehtno premislijo o stvarkah. Z njimi nikakor ne smejo povzročati družbene škode, zlasti v javnem sektorju (promet, šolstvo, zdravstvo, ipd.).

● **Za redno delo naj delavec dobi dostojno plačo.**

● **Lastninjenje:** Ustrezen brezplačni delež naj dobijo tisti, ki so družbeno lastnino ustvarili. Delež naj bo odvisen od njihovega prispevka.

● **Cerkev, vera...** To je zasebna stvar državljanov. Denacionalizacija: Da, vendar brez novih krivic. Gozdovi: Tiste, ki naj bi jih dobila cerkev, naj dobi država. Cerkvi pa je treba dati ustrezno odškodnino ali rento.

● **Tisk je svoboden!**

● **Nezaposlenost:** Za 20 odstotkov presežnih delavcev naj poskrbijo firme same (prešolanje, prekvalifikacija, upokojitve). Za preostale naj napravi država poseben program produktivnega zaposlovanja. Ob tem želimo, da vlada podpre zahteve obrti in malega gospodarstva za novih 60 tisoč delovnih mest, ki jih obljublja. Tisti, ki zaposlujejo, naj bodo ustrezno spodbujeni z davčnimi olajšavami.

● **Pojem »demografsko ogrožena območja«** je treba zamenjati s pojmom »nerazvita«.

● **Ženske naj same povedo**, kaj razumejo pod enakopravnostjo.

● **Celoten šolski program** mora biti prežet z usmeritvijo, da je naša država naravovarstveno napredna, osveščena.

● **Pohiteti je treba z zakonom o varstvu človekovih pravic**, kamor sodi tudi pravica do zdravega okolja. V prehodnem obdobju, ko menjujemo družbeni sistem tudi v praksi,

Prošnja za pomoč

Slovensko ekološko gibanje – SEG, Ljubljana je bilo 29. 9. 1992 vpisano v register političnih organizacij, ki ga vodi sekretarica občine Ljubljana Bežigrad.

Te dni ustanovljamo občinske in območne odbore Slovenskega ekološkega gibanja, zato vas prosimo za namenska finančna sredstva.

Iz priloženega letaka SEG je bolj podrobno razvidno, kaj želimo, in torej vaša pomoč ne bo v prvi vrsti namenjena za volitve. Zanje bomo porabili minimalno (letak, TV telop in nekaj obvestil po radiu), sicer se bomo predstavili s svojim delom.

Predstavitev našega dela je osnovni razlog za našo udeležbo na volitvah in v kratkem vam bomo poslali podrobnejši program za posamezne akcije, npr. za poljubno brošuro, kako lahko sami ugotavljamo, kakšno je naše okolje (voda, zrak, zemlja).

Ponovno poudarjamo misel iz programa SEG:

»Varstvo okolja lahko postane temelj oblikovanja nove razvojne strategije na Slovenskem, če dobi ekonomsko podlago. Ekologija mora postati ekonomski interes. Okolju mora biti priznana njegova cena, da bo vsak producent motiviran za takšno organizacijo proizvodnje, ki bo okolju prijazna.«

Žiro račun SEG: SDK, Podružnica Ljubljana 50102-678-86148
Dovoljujemo si pripomniti, da morebitna pomoč ne bo razlog, da ne bi kritizirali tudi vaše firme, če je med tistimi, ki pretirano onesnažuje okolje.

Na vašo željo smo pripravljene dati dodatno pojasnilo. Ekološki pozdrav!

Mitja Zupan, predsednik SEG

liberalni demokrati (12,7%), krščanski demokrati (11,5%), prenovitelji (11%), Bavčarjevi demokrati (9,8%) ter Jelincičeva Slovenska nacionalna stranka (2,8%). Še vedno pa je »največja stranka« stranka tistih, ki »ne vejo« ali ki »ne bi volili«; skupaj jih je 37,9%. Razlika med prej omenjenimi 47,8% neopredeljenih in tokratnih DELOVNIH (30. 10. 1992) 37,9% je v metodi, saj so tiste ankete konstantno dajale posameznim strankam ustrezno manjši delež glasov. Volilno udeležbo kakih 65% pa bodo povsod po svetu ocenili kot nizko, toda normalno; zato se bodo rezultati, ki sedaj komaj kaj presegajo 10% glasov, ustrezno pomnožili pri poslanskih mandatih.

Obstaja pa še kakih 10% opredeljenih, toda »potujočih« glasov. Ti utegnejo odločiti, katera stranka bo stranka relativne večine, za kar pri slovenskem volilnem sistemu tudi gre. Kdor je spremljal ankete, je lahko zapazil, kako se je še vsak »balonček« izpihal. Najprej Bavčarjevi demokrati (DS), ki bi še največ potegnili iz razpada Demosa, ko bi takoj bile tudi nove volitve. Zatem Drnovškovi liberalni demokrati, ki so prišli tudi do 22% na anketah. Potem je zanihalo k Zelenim, toda samo kot stranki, nikakor pa ne k osebam. Sedanjih 3,9% za Zelene opozarjajo, da so najbolj padli od vseh in da so sedaj trdno uvrščeni v »levo-sredinsko« vlado in četverno formulo (demokrati, socialdemokrati, socialisti, zeleni); Zeleni so bili izven tradicionalne slovenske delitve na politične tabore in so edini, ki iz stanovskih, generacijskih ali gibanjskih osnov niso napredovali v stranko, recimo v primerjavi z obrtniki ali mladinci. Ko se je končno izpihal tudi Drnovškov balonček, je zrasla SDP. Le-ta je bila avgusta »sesuta« na 3,5% in vse socialdemokratsko deklarirane stranke so jo odklanjale. Toda prestop Zaklija v četverno

formulo ter odklanjanje Pučnika, da bi se SDSS kakorkoli združila z strankami drugačne proveniencije, je prineslo prenoviteljem partnerje ter jih zasidrilo – podobno kakor komuniste pred vojno – na levo, ki je res socialdemokratska samo pogojno. Ker sta drugi dve (SSS, SDSS) blizu demokratom in sta nosilki vladne politike, se ponavljajo vzorec, ko je bila socialdemokracija samo privesek prevladujočega slovenskega liberalizma. Ali se je tistih potujočih 10% tokrat povrnilo prenoviteljem, pa bodo pokazale šele same volitve.

Prevlada politokracije

Koordinacija demokratičnih nevladnih strank (dve »krščanski« stranki – krščanski demokrati in ljudska stranka, konzervativni narodni demokrati in liberalci) priteguje še razlaščenca (gospodarska stranka) in izvenparlamentarce (Krambergerjevo DONS). Tako je razmerje med slovensko levo in desnico ustaljeno na razmerju 75:25. Takega kažejo tudi napovedi predsedniške tekme, kazale pa so ga tudi nadomestne volitve na terenu. Ali ima desnosredinska strankarska scena – zveza je preveč za blago obljubo skupne vlade v primeru posamičnih zmag – zmožnosti zasesti tudi

politični center, je vprašljivo. Že dejstvo, da najbolje uvrščeni opozicijski predsedniški kandidat Ivan Bizjak vleče manj (6,2%) od svoje lastne SKD (11,5%), je do volj zgovorno samo zase. Ker pa volitev ne bodo odločale osebno, ki kakor bi jih pri neposrednih volitvah in kakor jih v predsedniški tekmi, bo rezultat volitev odvisen od strankarskih aparatov in vsega, kar pomeni prevlada politokracije. Značilno je, da potujoči odstotki doslej niso zanihali na »desnosredinsko« stran. To ne kaže na kako politično ali zgodovinsko utemeljenost naslednjega »samoupravnega sistema«, temveč na zamejenost igre, ki se ji je reklo večstrankarstvo, potem pa še Demos. Mladen A. Švarc

so takšni varuhi toliko pomembnejši.

● **Vojska:** Zavzemamo se za švicarski vzor. TO in policija, ki sta očitno lahko uspešen obrambni dejavnik, v današnjih razmerah ne smeta za obrambne namene porabiti več kot 1,5–2 odstotka družbenega proizvoda.

● **Slovensko-hrvaška meja:** Določena bo prvič v zgodovini, zato je treba bolj upoštevati mednarodno pravo in pravico.

● **Mednarodna politika:** Slovenija naj bo pobudnik meddržavnih odnosov, upošteva obojestranske interese. Kadar dogovori niso možni, velja načelo recipročnosti.

● **Podpiramo ustrezno decentralizacijo države** (regionalizem).

● **Plače** do višine povprečja slovenske plače za leto, za katero se prijavljajo dohodki, ni mogoče dodatno obdavčiti.

Upamo, da smo odgovorili na večino vprašanj. Po potrebi bomo naša stališča dodatno pojasnili. Zlasti pa želimo, da bi se nas kar največ našlo predvsem v skupni bitki za boljše okolje.

Karel Lipič, tajnik izvršnega odbora SEG

SKEI PODPIRA ZAKONE O SANACIJI ŽELEZARN

Izvršni odbor SKEI je ta teden razpravljal o sanaciji železarn in podprl vse tri zakone, ki jih je pripravila vlada Republike Slovenije. SKEI poziva poslance, naj zakone čimprej sprejmejo. SKEI meni, da sanacija železarn lahko pomeni začetek sanacije industrije in celotnega gospodarstva. Na predlog Rajka Lesjaka je izvršni odbor pozval Janeza Drnovška, naj kot predsednik vlade poskuša poslance prepričati, naj te zakone sprejmejo. Izvršni odbor tudi meni, da mora vlada železarnam pomagati, da bodo na plačilni dan, to je 18. v mesecu, dobivali vsaj zamajene osebne dohodke.

Takšen je rezultat razprave, v kateri so sodelovali tudi direktorji vseh treh železarn, namestnik direktorja Slovenskih železarn in namestnik ministra za industrijo Jože Gubenšek. Vsi, z izjemo Gubenška, so bili enakih misli kot sindikalisti.

Albert Vodovnik je uvo doma pojasnil namen seje in orisal dveletno zgodovino sanacije železarn. Ugotovil je, da je sanacija le-teh poseben projekt. Nekatere oblike sanacije gredo prek sklada, ki ga vodi Uroš Korže, za posamezne oblike pomoči pa skrbi tudi vladna ekipa pod vodstvom Hermana Rigelnika.

Alternativa je le stečaj

Prvi razpravljalec je bil Srečko Senčič iz Slovenskih železarn. Povedal je, da so se za takšne zakone odločili skupaj z ministrstvom zaradi tega, ker je alternativa le stečaj. Za zakone so se odločili tudi zato, ker javni natečaj za dokapitalizacijo železarn ni uspel. Senčič meni, da so razprave v skupščini in drugje odprle nekaj objektivno utemeljenih vprašanj, na katera bo treba odločno odgovoriti. Nekateri pomisleki in vprašanja pa so po njegovem mnenju zgolj načelne narave.

V Slovenskih železarnah bodo morali za izvedbo vseh teh zakonov pripraviti tudi poseben program. V njem bodo določili tudi postopek reševanja presežnih delavcev, o katerem se bo moral izreči tudi SKEI.

Boris Bregant je povedal, da je v Sloveniji velika pripravljenost za normalizacijo polo-

žaja črne metalurgije. Sprejetje zakonov je po njegovem mnenju pomembno, ker omogoča sanacijo bank in drugih velikih upnikov, kot so železnica, PTT in drugi. Bregant je menil, da je vzor za sanacijo lahko to, kar je za železarje naredila Velika Britanija. Njihove železarne zdaj poslujejo s pozitivno ničlo. Tudi Slovenija mora ugotoviti, da potrebuje jeklo in ta cilj operacionalizirati. Po Bregantovem mnenju pa bodo težave pri pripravi socialnega programa, saj bo moral vsebovati tudi odpiranje novih delovnih mest in ne le to, kar so železarji dobivali do zdaj, ko jim je država pomagala dokupiti leta za upokožitev.

Boris Marolt je najprej ugotovil, da so v Štoreh pravčasno pripravili reorganizacijo in da so število delavcev že zmanjšali s 3.700 na 2.100. Od vzorcev reševanja Železarn se mu zdi najboljši v eni izmed francoskih pokrajin, kjer je delo opravil strokovnjak, ki je bil pred tem uspešen tudi v Braziliji in Afriki. Ta mož je obiskal tudi Slovenijo in ugotovil, da je položaj naših železarn ugodnejši, kot je bil v omenjenih deželah.

Imamo naturalno gospodarstvo

Andrej Kokalj je začel z ugotovitvijo, da imamo pri nas namesto tržnega kar naturalno gospodarstvo. Pri nas ne bi smeli govoriti o čistem tržnem gospodarstvu, temveč le o tržno planskem, v katerem morajo biti veliki sistemi nosilci razvoja. Kokalj je omenil tudi dolžnike Železarn. Naj-

večji med njimi, kot sta TAM in Zreče, dolgujejo železarni Ravne več kot dve milijardi tolarjev. Od takrat, ko je Kokalj postal direktor, Ravenčani niso dobili niti tolarja bančnega kredita. Preživeli so le zato, ker so znali čarati. Kokalj je strankam očital, da so začele tudi igro s sanacijo železarn, in izrazil voljo, da jo bodo zaradi volitev hotele preložiti. Po njegovem mnenju je alternativa sanaciji le stečaj. Stečaj pa lahko primerjamo z metlo, ki ne pometja le smeti, ampak vse, kar se znajde na njeni poti.

Izvirni vzrok vseh problemov Slovenije je po Kokaljevem mnenju predraga država. Kokalj se sprašuje, zakaj potrebujemo tolikšno vojsko in policijo. Vladi pa očita, da je poleti dokazala, da so zanjo breskve važnejše od kovinsko-predelovalne industrije.

Jože Gubenšek, namestnik ministra za industrijo, je povedal, da je sanacija slovenskih železarn pomembna, ker so med generatorji finančne nediscipline. Ker so železarne v lasti države, jih mora ta sanirati ali zapreti.

V razpravo se je vključil tudi Rajko Lesjak. Po njegovem mnenju imajo o tej zadevi sindikati, delavci in delodajalci iste cilje, čeprav se njihova mnenja nekoliko razlikujejo. Svobodni sindikati in SKEI morajo sanacijske zakone načelno podpreti zlasti zato, ker Slovenija še nima razvojne vizije in programa razvoja posameznih gospodarskih vej. Rajko Lesjak opozarja, da interesi strank v parlamentu ne smejo prevladati nad nacionalnimi interesi za rešitev železarstva. Ker se Gospodarska zbornica Slovenije ne vključuje v to problematiko, Rajko Lesjak poziva, naj tudi ona pritisne na poslance. Če operativni program

ne bo poskrbel za socialno in materialno varnost železarjev, pa se bodo Svobodni sindikati zanje borili z vsemi sredstvi.

Za plače naj skrbijo direktorji

Razpravljalci so po vrsti podprli sprejetje zakona, saj po njihovem mnenju predstavlja tisto, kar SKEI že dve

leti zahteva za kovinsko in elektroindustrijo. Oglasili so se Edo Ozimič, Pavle Blažič, Dušan Posedi, Branko Medik in Janko Dežman. Tomo Majer pa je ob tem vprašal, kakšna je alternativa, če parlament teh zakonov ne bo sprejel. Zaradi zapletov pri izplačilu OD v prejšnjem mesecu pa je ministrstvu za industrijo predlagal, naj po-

skrbi, da bodo vsi železarji plače dobivali na isti dan.

Na ta vprašanja se je odzval Jože Gubenšek in o njih povedal svoje osebno mnenje. Dejal je, da pozna le prednostno usmeritev Slovenije na področju turizma in v izgradnjo infrastrukture. Gospodarska podjetja naj bi po njegovem mnenju imela enake pogoje kot podjetja v tržno razvitih deželah. Za plače pa morajo, meni, skrbeti zlasti direktorji. Največji problem je, ker železarne porabijo več državnega denarja kot vsa druga industrija.

Ko so na ministrstvu sestavljali vse tri zakone, niso računali na možnost, da jih parlament ne bo sprejel. Menili so, da je treba finančni primanjkljaj železarn pokriti in da se je mogoče pogovarjati le o tem, da namesto na vse davkoplačevalce to breme obesimo le na nekatere. Gubenšek je dejal, da bodo zakoni po njegovem mnenju sprejeti, sanacija železarn pa je uvod v reševanje drugih podobnih primerov. V Sloveniji pa so v relativnih razmerjih še večji problemi od železarn, eden takšnih je Papirnica Videm v Krškem.

Z Gubenškom sta polemizirala Boris Marolt in Tomo Jajer. Prvi je dejal, da bodo železarne obstale, čim bodo upniki obrnili hrbet. Dodal je, da je čaranje direktorjev železarn v zadnjih dveh letih imelo tudi škodljive posledice. Marolt bi bil vesel, če bi kot direktor odgovarjal le za plače in za poslovanje železarne Štore. Tomo Majer pa je izrazil zaskrbljenost za izid razprave v parlamentu, če bo Gubenšek tam govoril enako kot na seji izvršnega odbora SKEI.

Pred koncem seje se je oglasil tudi Franc Trbuc iz Agisa Ptuj, kjer je republiški sklad kot novi lastnik v enem tednu odpustil 340 delavcev. Zaradi tega je Trbuc zahteval, naj parlament še pred volitvami obravnava sanacijo slovenskega gospodarstva.

Albert Vodovnik je izvršnemu odboru predlagal sklepe, ki smo jih povzeli na začetku tega poročila. Izvršni odbor je sklepe potrdil in posebej poudaril skrb sindikata za ohranjanje delovnih mest. SKEI bo sprožil vse mehanizme za sprejetje treh sanacijskih zakonov.

Franček Kavčič

Skupščini Republike Slovenije
Vladi Republike Slovenije
Skupščini Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije

Zahtevamo preložitev novega sistema zdravstvenega zavarovanja

Svobodni sindikati Slovenije smo že v času sprejemanja zdravstvenih zakonov nasprotovali nekaterim rešitvam v njih. Predlagali smo referendum, ki bi ljudem omogočil, da se sami odločijo, kakšen sistem zdravstvenega zavarovanja in varstva želijo.

Pred časom smo predlagali, naj se prenos obveznosti iz zdravstva na zavarovance - delavce, upokojenke in druge - preloži za leto dni, to je na leto 1994.

Na razširjeni seji predsedstva Sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije 5. 9. 1992 smo ponovno ugotovili smiselnost in upravičenost te naše pobude. Še več: vedno več je razlogov, da se uveljavitev nove zdravstvene zakonodaje odloži za najmanj šest mesecev. Bременa - od plačil dohodnine, nakupa stanovanj, visokih bivalnih stroškov vse do nakupa hrane, ki so se prenesla na posameznike, so milo rečeno prevelika. Najbolj ogrožajo že tako ogrožene delavce z nizkimi plačami, brezposelne in upokojenke. Število teh ljudi pa iz dneva v dan raste.

Ker smo v fazi kolektivnih pogajanj in sklepanja kolektivnih pogodb, ker stopamo v obdobje lastninjenja in zaradi prejšnjih razlogov predlagamo pristojnim organom, naj uresničevanje sistema prostovoljnega zavarovanja preložijo za šest mesecev. Za ta čas naj se podaljša veljavnost sedanjega sistema zdravstvenega zavarovanja. Do tedaj pa bo dovolj časa za spremembo nekaterih zakonskih rešitev.

Dušan Semolič,
predsednik ZSSS

SREČANJE KOVINARJEV TREH DRŽAV

Na stičišču štirih držav: Slovenije, Madžarske, Hrvaške in Avstrije, so se 6. 11. 1992 v Murski Soboti prvič srečali predsedniki sindikatov kovinske industrije Hrvaške, Madžarske in Slovenije, László Paszternák, Ivica Jakopčević in Albert Vodovnik. Sprejeli so tole

IZJAVA:

Namen srečanja je bilo medsebojno informiranje o aktualni problematiki sindikalnega gibanja v državah udeleženkah in o načinu sindikalnega organiziranja.

Dosežen je bil dogovor o prihodnjem tesnejšem medsebojnem sodelovanju, ki bo pripomoglo k večji in učinkovitejši materialni in socialni zaščiti članstva.

Interes vseh sodelujočih je tudi vključitev sindikatov kovinarjev Hrvaške in Slovenije v mednarodno asociacijo delavcev kovinske industrije.

Predsednik kovinarjev Madžarske g. László Paszternák je izrazil pripravljenost posredovati rezultate današnjih razgovorov na Konferenci kovinarjev Evrope, ki bo v Budimpešti od 12. do 13. novembra letos.

Na koncu razgovorov so udeleženci izrazili željo, da bi se vojna na ozemlju bivše Jugoslavije čimprej končala. Vladam in sindikatom držav udeleženk in drugih držav Evrope bo poslan poziv za to.

Na predlog predsednika kovinarjev Hrvaške g. Ivica Jakopčevića bo naslednje srečanje v Zagrebu.

László Pasternák
Ivica Jakopčević
Albert Vodovnik

NEPORAVNANI RAČUNI V PODJETJU BOGI

Ljubljansko zasebno gostinstvo podjetje BOGI, ki je bilo ustanovljeno letos na pomlad in naj bi skrbelo za družbeno prehrano, je zabredlo v precejšnje težave. Nezdovoljni delavci so v torek, 10. novembra, prekinili z delom in preprosto zaprli svoj lokal oziroma obrat družbene prehrane. Pravijo, da imajo vsega dovolj, predvsem pa svojega direktorja Božidarja Zorka, ki jim, po domače povedano, dolguje še pa še trdo prisluženih tolarjev. Pozabil je namreč, da ljudje ne morejo živeti zgolj od dela in obljub, medtem ko se doma

delo, pa tudi redakcijo našega tednika. Na sestanku sindikalne organizacije, ki je bil omenjen torek, so zelo natančno izoblikovali svoje zahteve in soglasno sklenili, da bodo nadaljevali z delom takrat, ko bodo imeli v rokah denar.

In kaj zahtevajo...? Samo to, kar jim pripada. Prav nič drugega. To pa je izplačilo osebnih dohodkov za julij in avgust, celotno plačo za september in oktober, regres za počitnice, nadomestilo za prevoz na delo in jubilejne nagrade. Samo to. Ker že dolgo niso videli svojih izplačilnih

sko kolektiva seznanijo prizadejati tudi pristojne, to so ministrstvo za delo, inšpekcijske službe in druge, ki v tem primeru nikakor ne bodo smeli ostati ravnodušni. In upajmo, da ne bodo.

Pa direktor Božidar Zorko? Delavci so ga povabili na svoj sestanek, pa ga ni bilo od nikoder. Ostal je v svoji pisarni. Tega mu kolektiv niti ne bi zameril, če bi odkrito priznal, da svojemu delu preprosto ni kos in se lepo poslovil.

Pred slovesom pa bo, kajpak, moral pošteno poravnati vse, prav vse neporavnane račune.

Andrej Ulaga

v mestu več kot dovolj in da na lokaciji Slovenijašporta, to je na osrednjem trgu Ajdovščina ni mesto za nove pisarne, temveč le za posodobljene trgovine in druge lokale.

Načrti mestne vlade za to stavbo, ki so jo slovenijašportovci pred leti obnovili z lastnimi sredstvi, pomenijo neposredno izgubo zaposlitve za 26 delavcev trgovske hiše v tej stavbi. Zanj v Ljubljani ali drugod ni mogoče najti nadomestne lokacije. Predsednik sindikata Ivan Juretič se boji, da bo z izgubo stavbe na Dalmatinovi 1 ogrožena dejavnost celotnega podjetja, ne le drobne prodaje, ki se je lansko

BODO URADNIKI PREGNALI TRGOVCE?

Slovenijašport je bil desetletja največji in najpomembnejši prodajalec in tudi organizator proizvodnje športne opreme. Po osamosvojitvi Slovenije se je obseg njegovega poslovanja zmanjšal za tri četrtnine. Podjetje je moralo svojo poslovno stavbo na Dalmatinovi 1 v Ljubljani prodati pod ceno, saj je bilo povsem v rokah največjega upnika Ljubljanske banke. Stavbo so morali prodati, ker so po besedah v.d. direktorja Andreja Žuglja v Srbiji, na Hrvaškem, v Bosni in drugod izgubili 7 do 8 milijonov DEM.

Čeprav so s prodajo prepre-

čili stečaj, pa s tem niso trajno rešili možnosti za poslovanje. Problemi so se začeli potem, ko je banka stavbo prodala mestni vladi, saj je ta skrbno urejene poslovne in trgovske prostore namenila širjenju svoje dejavnosti in zahtevala, naj si trgovci najkasneje do marca prihodnje leto najdejo lokacijo na drugem mestu.

Po sprejetih programih bo Ljubljana verjetno poleg uradov, ki so povezani z novo državo, razvijala tudi trgovske, bančne in druge storitvene dejavnosti. Nevtralni strokovnjaki mislijo, da je pisarn

leto osamosvojila v firmo Mešašport. Na prepihu je torej 120 usposobljenih trgovskih delavcev, ki jim v primeru selitve trgovine iz stavbe na naši sliki grozi izguba zaposlitve. Želimo, da se mestna vlada, ki se ne more pohvaliti s pravimi uspehi, vsaj ne bi hvalila, da je uničila Slovenijašport, ki je še vedno najpomembnejše tovrstno podjetje v Sloveniji. Mislimo, da ne bo dobro, če se bo tudi v tej stavbi bohotila administracija kot v bližnji Abanki, kjer je vrhna tri nadstropja že najelo ministrstvo za znanost.

FK

Delavcem zasebnega podjetja BOGI je prekipelo. Rokave bodo ponovno zavihali šele takrat, ko bodo dobili plačilo za opravljeno delo. Slika: Sašo Bernardi

kopičijo neplačane položnice in domači ne razumejo, da za pošteno delo ni vsaj skromnega plačila.

Sicer pa težave v zasebnem gostinskem podjetju BOGI niso najnovejšega datuma. Vlečejo se že dolge mesece. Včasih so bile tu plače zelo majhne, sedaj jih sploh ni več. Pa tudi denarja za prevoz na delo, za jubilejne nagrade, za počitniški regres in podobno ni od nikoder. Saj ne, da ne bi bila blagajna podjetja vsak dan skorajda polna, samo malic so dnevno prodali po tristo in več, toda denarja ni niti za najnujnejše. Zato se delavci razumljivo sprašujejo, kam gre njihov zaslužek. V čigav žep?

Očitno je delavcem po dolgih mesecih slabe volje sedaj dokončno prekipelo. Zato so pričeli stavkati, s svojo kruto usodo pa so seznanili sindikate, republiške in mestne, ljubljanskega inšpektorja za

list, te pa so nujno potrebne pri napovedi dohodnine, zahtevajo tudi le-te.

Izjema med zelo nezadovoljnimi delavci je Ekrema Mehmedbegović, ki je verjetno med vsemi najbolj slabe volje. Konec maja je namreč svojemu direktorju Božidarju Zorku, ki ji je obljubil stanovanje, izročila 142.480,00 tolarjev. Tretjega junija mu je dala še 62.400,00 tolarjev, vsega skupaj torej 204.880,00 tolarjev, kar je bilo takrat med brati skoraj 4.000 nemških mark. Ekrema stanovanja doslej še ni videla. Pa tudi svojega denarja ne.

Seveda sta delavce pri njihovih zahtevah v celoti podprla tudi Mihajlo Zver, predstavnik svobodnih sindikatov Slovenije in pa Karmen Leban, sekretarka za gostinstvo in turizem pri ljubljanskih sindikatih. Obljubila sta jim potrebno pomoč pri iskanju pravice in se zavzela, da s sti-

Za božjo voljo!

Res je, čeprav to pravi Lojze Peterle. O predvolilnem dogajanju glavnih protagonistov v Sloveniji vemo manj kot o ameriških predsedniških volitvah.

Saj ne, da bi bilo o strankah in njih zdravah premalo pisanja in govorenja, le o pravih stvarih ni ničesar. Tistih nekaj oglasov, panojev, plakatov in spotov je bolj sredstvo za pokrivanje nebranih časopisnih strani, zastiranje jesenskih pejzažev, prekrivanje gradbeniških plotov in mašenje TV lukenj. Da o besedilih sploh ne govorimo.

Kratki izbruhi modrosti o očitnih razlikah, zgodbah o uspehu in podobno kažejo samo na programsko praznino in lažno upanje, da po vzoru ekonomske marketinške doktrine s kratkim sežeš globlje. Ali pa razkrivajo le nelagodje, ponavljati neizpolnjene obljube in načenjati teme, ki so bile dodobra prežvečene že na prvih volitvah.

Na primer (čisto zares po slučajnem izboru): če bi zeleni hoteli znova obljubiti vse, kar so imeli že doslej storiti, bi jim že pri naštevovanju zmanjkalo sape. Še slabše bi se odrezali pri iskanju razlogov, zakaj vsega tega niso storili, čeprav so bili na oblasti. Da se motim? Ne. Slovenija je edina država na svetu, kjer so bili

zeleni na oblasti. V zeleno uspešnih državah prodrejo ponekod le z nekaj poslanci v parlament. Mi pa smo imeli več kot deset zelenih v parlamentu, pet zelenih med ministri, enega od njih zadolženega posebej za zeleno, podpredsednika parlamenta, podpredsednika vlade in člana kolektivnega šefa države. Trdim, da nikoli več ne bodo ponovili takšnega uspeha. Karkoli se jim bo že dogajalo odslej, svojo zgodovinsko priložnost so zamudili.

In kaj nam drugi lahko obetavnega podtaknejo tokrat? Karkoli, da bo le razumljivo, izmerljivo, dokazljivo in oprijemljivo. Nekako takole pisanje bi jim svetoval: V prihodnjih štirih letih bomo utrdili inflacijo na 10% letno, ustavili naraščanje brezposelnosti, dvignili plače za 10% nad rastjo cen življenjskih potrebščin, zgradili 76 km avtocest, ohranili Piranski zaliv, podpisali panožno kolektivno pogodbo za delavce v kulturi in sprejeli zakon o prepovedi kajenja v skupnih prostorih in na javnih mestih.

Spodaj pa, za božjo voljo, pripišite: Z večino v parlamentu bomo program v celoti uresničili. Če nam to ne bo uspelo vsaj v 80%, bo vodstvo stranke odstopilo, na prihodnjih volitvah pa noben naš dotodanji poslanec ne bo kandidiral. Odpovedali pa se bodo tudi vsem ugodnostim, ki jim kot poslancem po zakonu gredo.

Poizkusite pisati in govoriti tako, pa boste videli, kdo bo še gledal in prebiral o zadregah Georgea Buscha, ki da sedaj nima pravega stalnega zatočišča, saj 26-sobna hiša v Kennebunkportu za hudo zimo sploh ni opremljena.

Doro Hvalica

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

Jože Smole: PRED USODNIMI ODLOČITVAMI

Pri založbi ČZP Enotnost je konec oktobra izšla knjiga Jožeta Smoleta »Pred usodnimi odločitvami«. V njej Smole, nekdanji novinar, diplomat, predsednik SZDL Slovenije in sedanji poslanec Socialistične stranke v slovenskem parlamentu razgrinja svoj pogled na slovensko in jugoslovansko politično dogajanje pred razpadom Jugoslavije.

Kaj med drugim trdi:

- Večstrankarski sistem k nam ni prišel kot strela z jasnega neba.
- Ob božiču 1986 so me mnogi napadli, drugi pa so mi nadeli vzdevek »Božiček«.
- Nobenega urednika nismo imenovali, ne da bi predhodno dobili mnenje novinarskega aktiva.
- Admiral Štok je zaradi mojih domislic na račun omejenosti nekaterih oficirjev takoj telefoniral v Beograd, general Hočevar pa sploh ni hotel sodelovati s predsedstvom Slovenije.
- Teritorialna obramba ni bila od boga dana niti ni nastala šele v letu 1991.
- Neposredne volitve v Sloveniji so bile že 2. aprila 1989.

In kaj razgrinja:

- Kako so mi »izmaknili« Kučanov stenogram s seje predsedstva CK ZKJ, ki ga je nekako izvrtal Igor Bavčar.
- Kako so nastajale politične zveze (stranke) pod dežnikom SZDL
- Kako so mi Srbi očitali, da sem agent CIA in avtor gesla »Srbe na vrbe«

- Kateri beograjski Slovenci so najbolj vehementno napadali Slovenijo
 - Zakaj sem izjavil: »Če bomo popustili, me dajte na gavge!«
 - Poslednji vlak »bratstva in enotnosti« in incidenti
 - Zakaj Srbom ni uspelo organizirati »mitinga resnice« v Ljubljani
 - Moja srečanja s Slobodanom Miloševićem in Borisavom Jovićem
- Knjigo Jožeta Smoleta lahko naročite pri ČZP Enotnost. Prednaročniška cena je 980 tolarjev.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige PRED USODNIMI

ODLOČITVAMI. Naročeno mi (nam) pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Datum: _____ Podpis naročnika: _____

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku 2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

RAZLOGI ZA POSLABŠANJE PRAVNE VARNOSTI ZAPOSLENIH

S temle prispevkom je mag. Ivan Žužek sodeloval na kolokviju o uveljavljanju političnih, državljskih, ekonomskih in socialnih pravic v pravnem sistemu R Slovenije, ki je 28. in 29. oktobra letos potekal v organizaciji Sveta za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Izrazito hitro naraščanje števila sporov pred sodišči združenega dela dokazuje, da se morajo delavci čedalje pogosteje obračati po pomoč na sodišče zaradi zaščite svojih pravic iz delovnega razmerja. V več kot deset tisoč zadevah sodeluje več kot trideset tisoč delavcev, zato je potrebno analizirati razloge, ki povzročajo tako stanje. Sodišče ne more zadovoljivo reagirati na ta pojav, saj se je število sodnikov celo zmanjšalo. Poleg tega pa je prišlo tudi do zamenjave sodnikov, ker so starejši in bolj izkušeni odšli, mlajši pa zadev ne morejo obvladati.

Analiza vzrokov oziroma razlogov, zaradi katerih se morajo delavci obračati na sodišče, je pokazala, da te razloge lahko razvrstimo v naslednje skupine:

1) Obstoj družbene lastnine

Družbena lastnina je ostala brez pravne zaščite, saj ni nobene notranje niti zunanje kontrole. Družbenih pravobranilcev samoupravljanja marsikje ni več, tam pa, kjer so, svojih funkcij ne morejo opravljati. Država nima nobenih pristojnosti, da bi posegla z ukrepi družbenega varstva, samoupravna delavska kontrola je brez pomena in tudi delavski sveti so le blede in neznatna oblika upravljanja. Poslovodna struktura, ki ima absolutno oblast na področju delovnih razmerij, lahko kadarkoli poseže v delovno razmerje posameznega člana delavskega sveta, zato je funkcija delavskega sveta pravzaprav paralizirana.

2) Odsotnost lastninskih rizikov

Poslovodni delavci v pogojih družbene lastnine in ob odsotnosti kontrole ne nosijo nikakršnih lastninskih rizikov. Kadrovska politika je v normalnih pogojih tržnega sistema in podjetništva na prvem mestu odgovornosti poslovodnih delavcev, saj je brez ustreznih kadrov kapital mrtev. V pogojih družbene lastnine pa lastninskih rizikov ni zato se na kadrovskem področju bohoti oblastništvo, samovolja in šikaniranje. Od dobre ali slabe volje poslovodnega delavca ali njegovega pooblaščenca je odvisno, kam

bo delavec razporejen, kakšno plačo bo prejemal, kdaj bo uvrščen med presežne delavce, kakšno odpravnino bo dobil itd. Če bi obstajali lastninski riziki, potem bi bila na eni strani pozitivna kadrovska selekcija, na drugi strani pa bi se spoštovala zakonitost, saj bi se odgovorni delavci zavedali tudi odškodninske odgovornosti v primeru nezakonitih odločitev. Sedanje razmere omogočajo »sproščeno« odločanje o pravicah, obveznostih in odgovornostih delavcev, saj poslovodni delavci vedo, da jih nihče ne bo poklical na odgovornost, da zato ne bodo trpeli škode in da tudi njihov ugled ne bo prizadet.

3) Hendikepirana inšpekcija dela

Dosedanja pravna ureditev inšpekcije dela ne omogoča učinkovitega nadzorstva in ukrepanja tudi v primeru, če bi inšpekcija dela imela dovolj kvalitetnih strokovnih kadrov. Sedanja pravna ureditev inšpekcije dela na področju delovnih razmerij obsega en samcat člen v zakonu o delovnih razmerjih (131. člen). Poleg tega je inšpekcija dela prezaposlena s kontrolo spoštovanja ukrepov za varstvo pri delu, higiensko-tehničnimi in zdravstvenimi ukrepi. Šele v zadnjem obdobju je bilo storjenih nekaj korakov za pripravo posebnega zakona o inšpekciji dela, ki naj bi se zgledeval po tujih. Povsem logično je, da brez kontrole in kakršnihkoli sankcij dobesedno cvete črni trg delovne sile in črne zaposlitve. Delavci se morajo zaposlovati na črno, zato nimajo nobenih pravic, ne iz delovnega razmerja ne iz socialnega zavarovanja. Ko se obrnejo na sodišče, pa sodišče ugotovi, da niso bili v delovnem razmerju, ker pač niso imeli sklenjene pogodbe o zaposlitvi, in da je delodajalec storil le prekršek po zakonu o delovnih razmerjih.

4) Razdrobljenost pravne ureditve

Pravna ureditev delovnih razmerij je v Sloveniji razdrobljena na še vedno veljavni zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja, zakon o delovnih razmerjih ter na številne kolektivne pogodbe.

Delovno pravo je zazrto v preteklost, saj je povsem naslonjeno na ideje in izhodišča zakona o združenem delu. Še vedno idealizira samoupravne organe, ki naj bi reševali ugovore delavcev, pa sindikat, ki naj bi temu asistiral, vendar je vse to v pogojih podjetništva in uvajanja tržnega sistema neučinkovito. Neučinkovito je zato, ker ni organizirane pravne kontrole, ne v organizacijah ne zunaj njih.

Kolektivne pogodbe prepisujejo zakonske določbe, nižje kolektivne pogodbe ponavljajo vsebino višjih, sicer pa v teh pogodbah dobesedno mrgoli cela vrsta deklarativnih določb, ki niso ne iztožljive in tudi ne izvršljive. Očitno se avtorji teh aktov ne morejo otresti prakse pri sestavljanju samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, ki so bolehalo prav za temi napakami. Kar je iztožljivo po kolektivnih pogodbah, so določbe o plačah in prejemkih delavcev in prav to je tudi predmet sporov pred sodišči združenega dela.

Pogodb o zaposlitvi nihče ne spoštuje, ker se izenačujejo z izjavami o vključevanju v temeljno organizacijo združenega dela, kakršne je poznal zakon o združenem delu in so bile popolnoma brez pomena in učinka. Z delavci se manipulira, ne da bi sploh kdo pogledal pogodbo o zaposlitvi.

Tako se odreja tudi osebni dohodek in v tem smislu se obračunavajo tudi drugi prejemki. Ni torej čudno, da velja izrazita pravna erozija, od zakonske ureditve prek ureditev v kolektivnih pogodbah do konkretizacije v pogodbah o zaposlitvi.

5. Neodločnost in nepovezanost sindikatov

Številni sindikati v organizacijah postavljajo sindikalne zaupnike, ki nimajo potrebne avtoritete med delavci, nimajo pa tudi potrebnega znanja za kakršnokoli ukrepanje. Kjer je več sindikatov, se med seboj tudi prepirajo in pogostokrat se ne ve, v katerem sindikatu je delavec oziroma ali je sploh član kakšnega sindikata. Sindikalni delavci se večkrat obnašajo kot soudeleženci pri odločanju o pravicah in obveznostih delavcev in preveč pogosto se v njihovih stališčih izraža bojazen za obstoj delovnega razmerja in za zagotovitev ustreznega delovnega mesta v organizaciji. Tako kot je bilo v preteklosti, se tudi sedaj praviloma pojavljajo mnenja, ki so enaka stališču poslovodnih organov. Sindikati se niso otresli poprejšnje vloge pri kreiranju samoupravljanja, soustvarjanju samoupravnega prava in varstva družbene lastnine. Skupaj s poslovodnimi organi

tako prevzemajo odgovornost za kršenje pravic iz delovnega razmerja, ker ne sprejemajo samostojne in odgovorne vloge, ali z drugimi besedami, »namesto s svojo glavo, mislijo pa tudi poslovodnih delavcev«. S tem poslovodnim delavcem omogočajo »sproščeno« obnašanje tako glede delavcev kot tudi spoštovanja kolektivnih pogodb in splošnih aktov.

6) Sodno varstvo je skoraj brez učinka

Zaradi preobremenjenosti sodišč združenega dela in zaradi skromne kadrovske zasedbe se spori pred temi sodišči rešujejo tudi po več let, kar pomeni, da je sodna intervencija za delavca takorekoč prepoznata, sicer pa nima nobenih preventivnih učinkov. Več kot očitno je, da se tega zavedajo tudi poslovodni delavci in da se temu primerno tudi odločajo, ko obravnavajo posamezne primere. Če jim ne ustreza, seveda zakona in kolektivne pogodbe ne spoštujejo, saj se zavedajo, da bo sodišče odločilo čez dve ali tri leta, ko se bo organizacija že reorganizirala, če ne bo šla v stečaj. Tudi če sodišče delavca vrne v delovno razmerje, poslovodni delavci ne nosijo nobenih rizikov, saj v bistvu rizike nosijo vsi delavci podjetja v družbeni lastnini. De-

lavci, ki uspejo v sodnih postopkih, so predmet brezobzirnega šikaniranja, poleg tega pa se v organizacijah sistematično ustvarja odpor proti vrnitvi takega delavca, ki je označen z lenuhom, simulantom, ki krađe kruh dobrim delavcem.

Sodišče združenega dela je doživelo v zadnjih letih tudi številne kritike odgovornih politikov in ministrov. Doslej se še nihče ni odločno postavil na stran zagovornikov specializiranega sodišča za delovne spore, kajti osnutek takega zakona je običaj v predalih republiške skupščine. Prav pri sodiščih združenega dela, ki ne morejo obvladati enormnega naraščanja zadev, se najizraziteje kaže upad pravne varnosti zaposlenih. To hkrati pospešuje erozijo pravne varnosti in korektnosti v organizacijah oz. pri delodajalcih sploh. S tem je sklenjen krog razlogov, zaradi katerih se je poslabšala pravna varnost zaposlenih. Njenega izboljšanja ne moremo iskati na sodiščih, pač pa pri temeljih – v organizacijah in pri delodajalcih. Tudi prehodno obdobje, ki naj bi nas pripeljalo iz dogovorne ekonomije v tržno, ne more biti podvrženo anarhoidnosti in pravnemu neredu, saj tako ni mogoče priti v tržni sistem. Razlogi za poslabšanje pravne varnosti zaposlenih so torej tako rekoč na dlani. Zato sami po sebi kličejo k učinkovitim spremembam na področju lastnine kapitala in na področju dela in delovnih razmerij.

Odprto pismo

IZVRŠNEMU SVETU SKUPŠČINE REPUBLIKE SLOVENIJE

Dne 6. novembra 1992 je bila v Uradnem listu Republike Slovenije objavljena Kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji.

Skupaj z drugimi sindikati negospodarskih dejavnosti je 27. oktobra 1992 kolektivno pogodbo svečano podpisal tudi Sindikat delavcev v kulturi Slovenije (zanj je to pooblaščen storil v. d. sekretarja Doro Hvalica).

Tik pred podpisom smo na pogovoru, ki ga je vodil podpredsednik izvršnega sveta Viktor Žakelj, sprejeli dve utemeljeni spremembi predloženega besedila:

1. kjer je v 3. členu pod točko 3) bilo napisano »izhodiščna plača se lahko povečuje ob upoštevanju eskalacijske lestvice«, smo črtali besedico »lahko«, kar pomeni, da mora biti določilo obvezujoče;
2. pod isto točko v četrti stopnji smo iz besedila »ob rasti cen življenjskih potrebščin nad 8 % do vključno 10 % se izhodiščna plača poveča za 90 % rasti cen življenjskih potrebščin« črtali »do vključno 10%«, kar pomeni 90-odstotno rast tudi nad 10-odstotno rastjo cen.

Popravke nam je predsedujoči zagotovil že na pripravljanih besedilih, ki smo jih podpisali, v Uradnem listu pa je bilo objavljeno prvotno besedilo.

Ker gre za pomembno vsebinsko (in materialno) razliko in obveznost, zahtevamo, da v prihodnji številki Uradnega lista objavite popravek.

Če popravek ne bo uradno objavljen, bomo prisiljeni svoj podpis prekljcati. Ker pa smo prepričani, da je napako zakrivila le administrativna malomarnost, vas prosimo še, da pogledate tudi 1. člen, kjer so pri naštevanju ponevedoma izpadle sindikalne centrale, in popravite ime in priimek predsednika našega sindikata: namesto Vojko Štupar napišite pravilno Rajko Štupar.

S spoštovanjem!

Doro Hvalica

Odgovor vlade R Slovenije

V Uradnem listu Republike Slovenije št. 53/92 z dne 6. 11. 1992 je objavljena kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji. Pogodba je začela veljati z dnem objave. Pri objavi je na zalost prišlo do dveh napak. Pravilno besedilo, ki je bilo tudi podpisano, se od objavljenega razlikuje v naslednjem:

- v 3. točki 3. člena se v prvi vrstici črta beseda »lahko«;
- v 3. točki 3. člena se v 4. alineji črta besedilo »do vključno 10 %«.

Popravek bo objavljen v naslednji številki Uradnega lista. V zvezi s koeficienti za posamezne tarifne razrede, ki so določeni prav tako v 3. členu, vas želimo posebej opozoriti, da so popolnoma enaki tistim, ki jih je vsebovala prejšnja kolektivna pogodba. Poleg splošne kolektivne pogodbe so bile sklenjene tudi panožne kolektivne pogodbe, za področje šolstva pa je bil sprejet zakon o plačah v šolstvu. Ti predpisi ostajajo tudi po sklenitvi nove kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji še naprej v veljavi, torej se še naprej uporabljajo tudi v njih določeni koeficienti za določanje plač v posameznih tarifnih razredih.

Viktor Žakelj

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

- več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 520,00 SIT

- več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

- Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,00 SIT

- Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 350,00 SIT

- ROKOVNIK – PRIROČNIK '93

Koledarski del – Blok za zapiske – Vsebinski-sindikalni del. Cena 700 SIT.

- Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem. Cena 520,00 SIT

- Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače. Cena 400,00 SIT

- Aleksej Cvetko

NOVA UREDITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti. Cena 500 SIT

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

izv. ● Kako uveljaviti	izv. ● Rokovnik-priročnik '93
izv. ● Moje pravice na	izv. ● Nova del. zakon.
izv. ● Stanov. razmerja	izv. ● Plačni sistem
izv. ● Delavci in uprav.	izv. ● Nova ureditev...

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne:..... Žig:..... Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

NIMAMO TRŽIŠČA, KI BI OMOGOČALO VISOKE PLOTOVE

Strategija razvoja kmetijstva je kot delovno gradivo, ki ga je pripravilo kmetijsko ministrstvo v sodelovanju s številnimi strokovnjaki, že v javni razpravi. V njej pravzaprav ponavljajo stare ugotovitve, da mora biti naše kmetijstvo zaradi naravnih danosti in objektivnih okoliščin zaščiteno, dražji pridelki pa so tako rekoč objektivna danost.

O gradivu, ki bo bržkone še nekaj časa burilo duhove v slovenskem prostoru, vlada še ni razpravljala. Ne glede na to, kakšno bo njeno stališče do pripravljene strategije razvoja kmetijstva, pa je zgovorno razmišljanje ministra za planiranje dr. Davorina Kračuna. Poudarja, da splošnega gospodarskega razvoja ni brez ustrezno opredeljenega kmetijstva v njem, in zato sploh ni potrebno dvomiti, ali naj slovenska država skrbi za razvoj kmetijstva ali ne. Je pa po njegovem ključno odgovoriti na vprašanje, kako najti najboljše razmerje med različnimi elementi gospodarske politike, ki bi pripeljala k temu cilju.

»Izhajati moramo iz splošnih gospodarskih razmer, ki so vse prej kot dobre. Slovensko gospodarstvo je iz političnih razlogov izgubilo okrog 40 odstotkov tržišča, industrijska proizvodnja že nekaj let upada in je danes okrog 40 odstotkov pod ravnijo, kakršna je bila pred dvema, tremi leti. Nihče v tej državi nima več zaščitnega in lačnega trga, kakršnega smo ali pa so imela slovenska podjetja v nekdanji Jugoslaviji. Vemo, da je nekdanja Jugoslavija svoje meje in svoje gospodarstvo zaščitila z visokimi plotovi in da je slovensko gospodarstvo bilo v teh okviri skorajda najbolj konkurenčno

ter da je imelo idealno tržišče v primerjavi z drugimi. Zdad so razmere drugačne.« pravi minister Kračun in obenem tudi odgovarja na očitke tistih, ki trdijo, da se slovenska država premalo briga za zaščito svoje kmetijske pridelave pred konkurenčnim

Ni kaj, najbolj dragi so »zaščiteni« pridelki. Slika: S. B.

uvozom. »Nimamo tržišča, ki bi omogočilo visoke plotove. Imamo tržišče dveh milijonov prebivalcev, kar po svoje pomeni, da je naš notranji trg velik komaj za predmestje kakšnega velikega mesta. Z drugimi besedami to pomeni, da je gospodarska strategija Slovenije lahko le strategija izvozno usmerjenega in s tem odprtega gospodarstva.«

V ROGAŠKI ŠE VEDNO ŽIVAHNO

Zmogljivosti naravnega zdravilišča Rogaška Slatina so ta mesec presenetljivo dobro zasedene. Precej bolje kot pred leti. Še pred dnevi je Rogaška gostila kar 900 gostov, med njimi dve tretjini tujcev; sedaj je zdravilišče zasedeno 55-odstotno.

Leta 1990, to je bilo rekordno, so imeli v Rogaški Slatini v prvih devetih mesecih nekaj manj kot

33 tisoč gostov. Lani jih je bilo v enakem obdobju 24 tisoč, letos pa že 28 tisoč.

Postopoma narašča tudi delež tujih obiskovalcev. Pred dvema letoma je bilo med gosti 53 odstotkov tujcev, lani le 32, letos pa 43. Med tujimi gosti močno prevladujejo Italijani.

N. K.

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 43

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na telefon (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-298; žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. Počitniška hišica v Bohinju – opremljena za 6 oseb, tri spalnice, kopalnica, WC, dnevni prostor, kuhinja, ograjen vrt, garaža. Cena 45 DEM. Termini najmanj 3 dni. Občasno je možno najeti dve hišici.

2. Apartmaji na Pokljuki – veliki apartma za 4 osebe, garsonjera za 2 osebi. V celoti opremljeni. Cena od 26 do 35 DEM na dan v tolarški protivrednosti.

3. Garsonjera v Kranjski Gori – v celoti opremljena za 4 osebe. Cena 28 DEM na dan.

4. Apartmaji na Rogli – opremljeni za 4 osebe: bivalni prostor, kuhinja, kopalnica, predprostor. Cena 35 DEM.

5. Apartmaji na Kopah – opremljeni za 4 osebe: bivalni del, kuhinja in TWC. Cena 32 DEM.

6. Hišice na Veliki planini – za 6 do 8 oseb, dve oz. tri sobe, dnevni prostor, kuhinja, sanitarije. Za vzdušje poskrbi plinska razsvetljava in kamin na trdo gorivo. Termini v decembru (razen za novo leto). Cena 35 DEM v tolarški protivrednosti.

Zdravilišča

1. Hišica v Termah Čatež – opremljena za 5 oseb: spalnica, dnevni prostor s kuhinjsko nišo, kopalnica. Cena 42 DEM, vključuje kopališke karte.

Minister Davorin Kračun tudi poudarja, da moramo gospodarsko gledano, preprosto sprejeti pravila igre, ki veljajo v svetu. »Izjem ne more biti, ker si tega zaradi majhnosti tržišča ne moremo privoščiti. Edina alternativa je strategija izvozno usmerjenega ali, bolje, odprtega gospodarstva. V takšni strategiji je tudi dovolj prostora za vse vidike pridelovanja hrane oziroma za vse dejavnosti, ki vključujejo tudi kmetijstvo. Manevrski prostor pa je silno majhen. Pogoje poslovanja v Sloveniji v bistvu določa svetovni trg, pa naj nam je to všeč ali ne. Ko smo v vlogi porabnika, nam je to celo všeč, saj

se nam odpira vsa paleta proizvodov, ki jih nudi svetovno tržišče. Ko pa smo v tej državi v vlogi proizvajalca, ko moramo biti z rezultati svojega dela, s svojim denarjem in s svojimi sposobnostmi konkurenčni, nam je to manj všeč. Toda druge izbire preprosto ni. Celotno mnogo večja gospodarstva so poskušala živeti v izolaciji, naj je bila to izolacija sistema ali pa izolacija gospodarstva. Vendar so takšna izolirana gospodarstva bankrotirala. Izolacija je zlomila tudi mnogo večja in mnogo bolj razvita gospodarstva, kot je slovensko.«

M. Š.

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 11. 1992 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

Nove obrestne mere na revalorizirano osnovo

Revolarizacijska stopnja za november 1992 znaša 3,4% mesečno, preračunano na letno raven 50%.

REALNE MESEČNE IN LETNE OBRETNOSTI MERE ZA TOLAR-SKE DEPOZITE SO:

	MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	2,04%–2,21%	27,94%–30,56%
– vezava sredstev nad 1 mesec	3,90%–3,98%	59,00%–60,50%
– vezava sredstev nad 2 mesece	3,98%–4,05%	60,50%–62,00%
– vezava sredstev nad 3 mesece	4,05%–4,20%	62,00%–65,00%
– vezava sredstev nad 6 mesece	4,20%–4,29%	65,00%–66,50%
– vezava sredstev nad 12 mesecev	4,29%–4,36%	66,50%–68,00%

POSEBNA PONUDBA ZA PRIVATNE OSEBE:

Za vezavo sredstev od 31 do 90 dni:	MESEČNE	LETNE
– do 10.000,00 SIT	3,90%	59%
– od 10.001,00 SIT do 50.000,00 SIT	3,98%	60,50%
– nad 50.001,00 SIT	4,05%	62,00%

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH. NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE! NAŠ ŽIRO RAČUN JE 50101-625-7316

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

2. Apartma v Atomskih Toplicah – opremljen za 4 osebe. Cena 40 DEM – vključuje kopališke karte.

Morje

1. Trisobno stanovanje v Novigradu. Termini v novembru in decembru. Cena 27 DEM na dan.

2. Enosobno stanovanje v Barbarigi – termini po dogovoru. Cena 21 DEM na dan.

B. ZAMENJAMO

Montažni počitniški objekt v Banjolah pri Puli zamenjamo za enakovrednega kjerkoli v Sloveniji. Objekt obsega: kuhinjo, dve spalnici, bivalni prostor, kopalnico. V zamenjavo se vsteje tudi vsa notranja oprema. Ponudbe sprejema Atris.

C. POSEBNO OBVESTILO

– zainteresirane sindikalne organizacije in druge lastnike počitniških domov, apartmajev ali bungalovov v Republiki Hrvaški obveščamo, da se lahko vključijo v podjetje s tujim vlaganjem – delniško družbo, ki je pripravljena odprodati deleže podjetja za potrebe dejavnosti »sindikalnega turizma«. Podrobnosti lahko dobite na Atrisu.

D. IŠČEMO POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI

Lastnike počitniških zmogljivosti v Bohinju, Kranjski Gori ali na Rogli vabimo, naj proste termine ponudijo Borzi sindikalnega turizma. Novoletna praznovanja že planiramo. Zimske šolske počitnice bodo: Ljubljana in Maribor od 30. januarja do 8. februarja, druge regije od 23. do 31. januarja 1993.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: ob potrditvi rezervacije takoj vplačate 30% celotnega zneska, preostali del mora biti poravnani 7 dni pred odhodom. Pri odpovedi, daljši od 15 dni za že rezervirani termin, zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške: pri odpovedi, krajši od 15 dni, zaračunamo stroške in 20% celotnega zneska. Pri krajših odpovedih zahtevamo plačilo v celoti. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 10%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 15 dni pred začetkom potovanja.

Želimo vam prijetno bivanje, kjerkoli ste – Borza sindikalnega turizma.

Metod Zalar, direktor borze

Zaskrbljenost

Številne podražitve, ki smo jim vsak dan priča, me ne skrbe posebno.

Skrbi me, ker smo mi po vsaki podražitvi cenejši.

Evgen Jurič

KONZUMI

KONZUM d.o.o. LINHARTOVA 13, 61000 Ljubljana

PONUDBA SINDIKATOM PODJETIJ ŠT. 15

NA ZALOGI IMAMO VEČJE KOLIČINE TEHLE ARTIKLOV, KI JIH DOSTAVIMO:

SLADKOR 1/1	67,00 SIT/KG
OLJE, SONČNIČNO, PVC 1/1	138,00 SIT/LIT
MAKARONI CERES, štiri vrste, 1/2 kg	76,00 SIT/KOM
SARDINE V OLJU, 125 g	59,00 SIT/KOM
SKUŠA FILETI, 125 g	94,00 SIT/KOM
SADNI SIRUPI – različnih okusov, 1/1	95,00 SIT/LIT
CEDEVITA PUMAR, limona, C vitamin	110,00 SIT/KOM
KIS ALKOHOLNI AROM, KISKO 1/1	109,00 SIT/LIT
KAVA – UVOZ AVSTRIJA	396,00 SIT/KG

SOKOVI PFANNER 1 LIT 50%, 60%, 100% ZELO UGODNO! POSEBNI PROGRAMI ČISTIL IZ AVSTRIJE – KREME IN MILA PALMOLIVE, MEHČALCI MEDO, POMIVALNE GOBICE, CIF, AJAX, MREŽICE ZA ROSFREI POSODE, VILEDE, ALU FOLIJA, LAK ZA LAZE – TAFT IDR. PO ZELO UGODNIH CENAH!

PRALNI PRAŠEK WEISSER RIESE 3/1 599,00 SIT/PAKET
PRALNI PRAŠEK FAKS HELIZIM 3/1 BIO 470,00 SIT/VREČKA
WC PAPIR 8/1 185,00 SIT/KOM

PRIpravljamo PAKET – »KOŠARICA ŽIVLJENJSKIH POTREBŠČIN« – NA OBROČNO ODPLAČEVANJE V TRGOVINAH KONZUMA NA VOŠNJAKOVI 5 IN V GAMELJNAH 23 PRIpravljamo TEDEN KONZUMA OD 26. 10. 1992 DO 1. 11. 1992 Z VELIKO UGODNOSTMI!

V KONZUMU LAHKO NAROČITE TUDI ŠOLSKE ZVEZKE RAZLIČNIH VELIKOSTI TER STENSKE IN NAMIZNE KOLEDARJE, ROKOVNIKE IDR. ZA LETO 1993! SINDIKALNI ZAUPNIKI LAHKO ŽELENE KOLIČINE NAROČIJO PISNO NA NASLOV KONZUM d.o.o., LINHARTOVA 13, LJUBLJANA ALI PO FAKSU 061-110-338.

INFORMACIJE DOBITE PO TEL. 061-320-963!

ZVEZA SVOBODNIH SINDIKATOV SLOVENIJE, Ljubljana, Dalmatinova 4

KONZUM d.o.o. Ljubljana, Linhartova 13
DELAVSKA HRANILNICA d.o.o. Ljubljana, Dalmatinova 4

PONUDBA SINDIKATOM PODJETIJ

Ugoden nakup košarice življenjskih potrebščin

Skrčeno košarico sestavljajo tile izdelki:

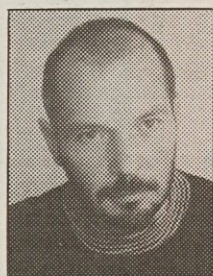
olja 1/1 – pvc	2 kom
sladkor 1/1	2 kg
moka tip 500 5/1	5 kg
testenine razne	3 kg
riž	2 kg
polenta 1/2	1 kom
tune fileti 125 g	2 kom
sardele v olju	3 kom
pašteta 100 g	1 kom
zdrob 1/2	1 kom
sol 1/1	1 kom
kis kisko 9%	1 kom
grah 200 g	1 kom
čokolino 200 g	1 kom
cedevita	1 kom
paradižnikov koncentrat	2 tubi
kava 1/2	1 kom
pudingi	2 kom
fižol rjavi 850 g	1 kom
majoneza	1 tuba
gorčica	1 tuba
knorr juha	4 kom
goveja kocka 10/1	1 kom
marmelada 1/1	1 kom
čaj šipek	1 kom
pralni prašek 3/1 (Weisser-Riese)	1 kom
toaletni papir 8/1	1 kom
zobna krema	2 kom
milo	2 kom
šampon	1 kom
čistilo za posodo	1 kom
artikli po dogovoru	
karton	1 kom
Vrednost paketa je 7000 tolarjev.	

Sindikalni zaupniki v podjetjih zberite naročila in jih pošljite pisno (tudi po telefaksu št. 061/110-338) na naslov Konzum d.o.o. Ljubljana, Linhartova 13.

Plačilni pogoji:

a) plačilo v celoti po prevzemu paketa ob prvi plači;
b) plačilo v treh zaporednih mesečnih obrokih po kreditni pogodbi, ki jo sindikati podjetij sklenejo z Delavsko hranilnico. Pri obročnem odplačilu imajo prednost nakupa tiste sindikalne organizacije, ki svoja sredstva varčujejo pri Delavski hranilnici – ta tudi sicer omogoča kreditiranje.

Pri plačilu pod a) je cena paketa 7000 tolarjev. Pri plačilu na tri obroke je mesečni obrok 2667 tolarjev. Vsem naročnikom zagotavljamo dostavo po dogovoru s sindikalnim zaupnikom na sedež podjetja. Vse informacije dobite po telefonu 061/320-963 ali 110-338.

Piše: Franci Križanič

KAKO NAVZGOR

Septembra je slovenska industrijska produkcija stagnirala, kar je bilo v primerjavi z avgustovskim upadanjem precejšnje izboljšanje.

S septembrsko umiritvijo upadanja produkcije se nadaljuje obdobje stagnacije oziroma počasnega zmanjševanja, v katerem je za gospodarsko dejavnost na Slovenskem značilna velika nestabilnost oziroma nihanje tako skupne produkcije kot dejavnosti posameznih sektorjev.

Ob septembrskih podatkih, ki kažejo, da je slovenski ekonomski politiki nekako uspelo (z aktivnejšo tečajno politiko, znižanjem obrestne mere, ublažitvijo likvidnostne krize in primanjkljajem proračuna) zavreti hitro krčenje gospodarske dejavnosti, se postavlja vprašanje, kako spodbuditi začetek nove in tokrat stabilne gospodarske rasti. Glede na letošnje veliko zaostajanje (za dobro tretjino) za primerljivim, pred leti že doseženim, obsegom produkcije je problem očitno premajhno povpraševanje (in ne nezadostne gospodarske zmogljivosti – t. j. pomanjkanje delavcev, kapitala, deviznih sredstev, omejeni naravni viri, premajhno znanje in neobstoje podjetniških idej). Če takšna definicija problema velike brezposelnosti oziroma nizke ravni gospodarske dejavnosti na Slovenskem drži, ima ekonomska politika na voljo tri alternativne strategije za oživitve gospodarstva.

1. Aktivna tečajna politika z nakupi deviz na podjetniškem deviznem trgu, vodena ob omejitveni monetarni politiki (sicer se bo povečana cena deviz hitro prelila v inflacijo, kar bo izničilo vpliv povečane konkurenčnosti v tujini na rast izvoznega povpraševanja). Za majhno in specializirano gospodarstvo, kot je slovensko, je to verjetno tudi edina realno izvedljiva strategija razvojnega preobrata. Spodbujanje namreč rast najbolj konkurenčnega, t. j. izvoznega sektorja gospodarstva, povečuje njegovo specializacijo, obseg (z investicijami zaradi povečanega izvoznega povpraševanja) ter konkurenčnost. Da do takšnega razpleta ne prihaja avtomatično, z delovanjem svobodnega deviznega trga, je »kriv« premajhen uvoz oziroma dejstvo, da je Slovenija v Jugoslaviji očitno preskrbovala druge dele federacije z deviznimi sredstvi, zasluženi z izvozom na nevertibilne trge. Po razpadu Jugoslavije se je slovensko gospodarstvo znašlo, nekoliko nepričakovano, pred problemom, da del izvoznega sektorja ne more poslovati po ceni deviz, postavljeni z novim ravnovesjem na deviznem trgu. Takšnem pojavu pravijo »Dutch disease« in je bil zadnje čase aktualen zlasti v krizi, ki jo je tradicionalno izvozno usmerjenemu kmetijstvu v državah proizvajalkah nafte povzročila podražitev tega blaga in s tem povečanje ponudbe deviz, s katero dotedanji izvozniki niso mogli konkurirati. Kot rešitev problema navajajo prav aktivno tečajno politiko države (ne pa, na primer, kontrole plač ali obresti).

2. Ekspanzivna fiskalna politika s poveče-

vanjem državnih izdatkov ali precejšnjim znižanjem davčnih stopenj. Slovenija je za uspešno vodenje takšne politike oživiljanja gospodarske dejavnosti premajhna. Domače povpraševanje po nekaterih dobrinah bo hitro doseglo zmogljivosti, po drugih pa nikoli. Tako bomo imeli inflacijo in brezposelnost. Tudi v večjih državah takšna strategija ni brez pasti. Najbolj nevarni sta pojav permanentnega proračunskega primanjkljaja (ki nastaja tudi med gospodarsko konjunkturo in klub povečanju prilivov zaradi višjih dohodkov) ter nastajanje zunanjetrgovinskega primanjkljaja (zaradi stagnacije izvoza ob rasti uvoza, potrebnega povečanemu obsegu gospodarske dejavnosti in povečanemu povpraševanju ob realno rastočih dohodkih prebivalstva).

3. Spodbujanje investicijskega povpraševanja z ekspanzivno monetarno politiko (kar bo hitro pospešilo inflacijo in investicijski cikel bo zopet enkrat ostal »pobožna želja«) ali pa s povečanim uvozom kapitala. V tem primeru bo Slovenija spodbujala gospodarsko rast s politiko zunanjetrgovinskega primanjkljaja, to pa bo bolj kot našemu gospodarstvu (izvozniki bodo v še večjem »zосу« kot sedaj) pomagalo državam, iz katerih bomo uvažali investicijske dobrine. V takšnem konceptu spodbujanja gospodarske rasti sta neizogibna tako precenjeni tečaj domače valute kot zelo nizka obrestna mera. Oboje bo privedlo do napačne lokacije gospodarskih zmogljivosti, ki bodo namenjene zlasti domačemu trgu. Rezultat bo kronično pomanjkanje deviz, plačilno-bilanca kriza, kapitalsko intenzivna in temu primerno neprilagodljiva struktura produkcije ter inflacija. Vsaj kratkoročno pa je možno rast spodbuditi tudi na tak način.

V bistvu je za spodbujanje gospodarske rasti na Slovenskem smiselna samo prva omenjena strategija (s pospeševanjem izvoznega povpraševanja). Vendar pa je treba upoštevati, da je tudi ta kolikor toliko učinkovito (kar pomeni brez velikih negativnih stranskih učinkov na povečanje inflacije, državne regulative – zlasti kontrole plač ter upada življenjskega standarda) izvedljiva samo v primeru odprave indeksiranja. Zaradi prilaganja plač in obresti inflaciji v prejšnjem mesecu imamo namreč v Sloveniji inherentno inflacijo, kar nam vsako večjo sezonsko podražitev spreminja v nov inflacijski val. Kaj bo šele ob morebitni podražitvi deviz (izzvani z omenjenimi državnimi, neinflacijsko financiranimi nakupi na deviznem trgu)? Če ne bo pospešitve inflacije, se bo pa zelo poglobila likvidnostna kriza. Inherentna inflacija je, iz enakega vzroka kot pri nas, značilna za južnoameriška gospodarstva in v takšnih gospodarstvih je moč produkcijo spodbujati v glavnem samo s tretjo omenjeno strategijo (Investicijami, financiranimi z velikim uvozom kapitala). Skratka, slovenski ekonomski politiki iskreno svetujem, naj indeksiranje (plač in obresti) ne samo enega ali drugega) vendarle odpravi.

GORENJE NA VEČ NOVIH TUJIH TRGIH

Gorenje je že v šestdesetih letih, ko je bil izvoz politična, ne pa ekonomska kategorija, dokazovalo in dokazalo, da je sposobno prodajati tudi na tuje trge. Da je tudi v Sloveniji mogoče narediti izdelek, namenjen široki porabi, ki je dan za dnem na očeh vseh družinskih članov, in ga na zahtevnih tujih trgih tudi prodati.

Prvih dvesto štedilnikov je Gorenje Gospodinski aparati, največje podjetje koncerna Gorenje prodalo v Zvezno republiko Nemčijo leta 1961. Prvi pomembnejši izvoz pa je ustvarilo pet let zatem (več kot milijon ameriških dolarjev). Torej je Gorenje Gospodinski aparati že več kot tri desetletja usmerjeno v Evropo in v svet.

Letos bodo na tuje prodali 95 % vse proizvodnje velikih gospodinskih aparatov (blizu 5 % bodo izvozili v republiko Hrvaško). Več kot 60 % celotne proizvodnje velikih gospodinskih aparatov izvozijo pod svojimi blagovnimi znamkami, in to zaradi razvejane mreže svojih podjetij in predstavništva na tujem, celovite palete velikih gospodinskih aparatov (od pralnih in sušilnih strojev do

štedilnikov ter hladilnikov in zamrzovalnikov), organizirane lastne distribucije in razvejane servisne mreže. Okrog 40 % proizvodnje pa prodajo na tuje industrijske, blagovne hišam, trgovskim hišam za kataloško prodajo, veletrgovinam, velikim distributorjem in specializiranim trgovskim hišam s kuhinjskim pohištvom z njihovimi blagovnimi znamkami (Ouelle Privilege, MFI, Zanussi, Electrolux, AEG, Bosch, General Electric, Welbilt, Danby itd.). Kar 75 % Gorenja Gospodinski aparati izvozijo na trge Zahodne Evrope, 12 % v države Vzhodne Evrope, 13 % pa v čezmorske države. Glavni izvojni trgi tega največjega Gorenjevega podjetja so Nemčija, Francija, Velika Britanija, Avstrija, Italija, Združene države Amerike, ČSFR, Avstralija, Skandinavija.

Zadnja leta, še posebej pa lani in letos v Gorenju Gospodinskih

aparatih pospešeno iščejo tudi nove trge za svoje velike gospodinske aparate, posebej še v Vzhodni Evropi, na Bližnjem vzhodu in v Latinski Ameriki.

Gorenjevi veliki gospodinski aparati se tako prodajajo tudi v Mehiki, Čilu, Argentini, Južnoafriški republiki, Iranu, Egiptu, Združenih arabskih emiratih itd. Na te nove trge bo Gorenje Gospodinski aparati letos izvozilo okrog 6 % skupnega izvoza; še pred dvema letoma izvoz na te trge ni obsegal niti enega odstotka.

V Gorenju Gospodinskih aparatih si prizadevajo kar najbolj zadovoljiti zahteve tujih trgov.

Dosledno spoštujejo vse veljavne tehnične standarde, imajo zelo fleksibilno in razvojno-tehnično službo in proizvodnjo, spremljajo trende v distribuciji in se prilagajajo novostim, vse večji poudarek namenjajo vgradnim gospodinskim aparatom, uresničujoje zahteve s področja ekologije itd. Tehnični zahtevi za trženje na tujih trgih pa sta ustrezna kakovost velikih gospodinskih aparatov in zanesljiva dobava.

M. L.

Maribor na razpotju

VSI V ŠOLE – OČETJE IN SINOVI

Piše: Tomaž Kšela

»Vem, da se mora 'Maribor jutri' najprej zgoditi v glavah. V glavah, ki so za to sposobne.« je domiselno zapisal podpredsednik mariborske mestne vlade in slovenski književnik Tone Partljič.

Res je tako. Nobenega družbeno-razvojnega projekta ni mogoče uresničiti, ne da bi se v njegovo uresničevanje »z glavo in srcem« vključila množica ljudi. Takšne napore, kakršne terja uresničitev projekta »Maribor jutri«, pa bodo številni Mariborčani in prebivalci okoliških krajev zmogli le, če bodo tudi povsem »na intimni ravni« spoznali, da kot doslej ne gre več in da morajo, da bi skupaj s svojimi družinami v prihodnosti živeli »človeka vredno življenje«, zbrati vse svoje moči in znanje ter kreniti »na novo pot«.

Ljudje, ki upajo, da Maribor ni v takšni gospodarski in socialni krizi, v kakršni dejansko je, in se tolažijo, da bodo s svojimi družinami »že nekako« prebrodili sedanje krizne razmere, projekta temeljitega prestrukturiranja mariborskega gospodarstva zagotovo ne bodo ne pripravljeni in ne sposobni izpeljati, pa naj gre za vodilne delavce, menedžerje, politike, strokovnjake ali mojstre in nekvalificirane delavce. Če pa se mariborsko gospodarstvo ne bo prestrukturiralo kar se da hitro, bodo prebivalci mesta in njegovega naravnega zaledja morali najprej preživeti pravo »socialno katastrofo«. Tej pa bodo sledila leta še hitrejšega gospodarskega nazadovanja. Če Svobodni sindikati v Mariboru opozarjajo, da je Maribor »socialna tempirana bomba«, tega torej ne počno brez razloga. Takšne so tudi ugotovitve.

strokovnjakov ameriškega inštituta »SRI« iz Kalifornije, ki »obzirno« pravijo, da je, če se mariborsko gospodarstvo ne bo prestrukturiralo, prihodnost regije povsem negotova.

Analize so strokovnjakom inštituta »SRI International« pokazale, da se bo mariborsko gospodarstvo lahko prestrukturiralo in začelo proizvajati za okoliške regije Alpe-Jadrana in nasploh za evropska tržišča samo, če se bo v naslednjih treh letih okoli 30 tisoč ljudi »preusposobilo« ali »povečalo svoje znanje«. Gre za preusposabljanje dodatno izobraževanje množice ljudi, kakor bi pri nas rekli, vseh socialnih slojev – od direktorjev do »navadnih« delavcev.

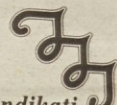
V Mariboru, kjer je zaposlenih manj kot 75 tisoč delavcev (mnogi med njimi »čakajo« doma na delo), se bo morala v naslednjih letih torej »preusposobiti« polovica vseh zaposlenih. Ali se sploh zavedamo, koliko naporov bodo morali vložiti sedaj zaposleni in brezposelni delavci, da se bodo usposobili za delo v novih mariborskih »prestrukturiranih« podjetjih, ki bodo morala biti konkurenčna na evropskih trgih?

Za primerjavo naj navedemo, da sedaj več kot petdeset osnovnih šol v Mariboru obiskuje okoli 20 tisoč učencev. Približno dvajset srednjih in poklicnih šol obiskuje približno 16 tisoč dijakov, na višjih in visokih šolah pa študira skoraj štiri tisoč Mariborča-

nov (univerza v Mariboru ima sicer že blizu 12 tisoč študentov iz vse Slovenije in tujine). Če bodo Mariborčani začeli zares uresničevati projekt »Maribor jutri«, bodo morali v šole in različne programe dodatnega usposabljanja skorajda vsi – očetje in sinovi, matere in hčere.

Strokovnjaki opozarjajo, da bo treba v Mariboru in Sloveniji zaradi prestrukturiranja gospodarstva izvesti tudi reformo šolstva, saj bodo novi maribaorski clusterji potrebovali veliko ljudi z znanjem tujih jezikov, veliko pa bi morali vedeti tudi o marketingu, menedžmentu, finančnih sodobnih tehnologijah ter nasploh o podjetništvu. V tej zvezi so ameriški strokovnjaki že pohvalili Ekonomsko poslovno fakulteto mariborske univerze in »Delavsko univerzo« v Mariboru, ki že delujeta skladno s tem.

Da bi se projekt »preusposabljanja kadrov« premaknil z »mrtev točke«, pa »odvečni delavci v podjetjih« potrebujejo spodbudo za »preusposabljanje«. Tako je po mnenju ameriških strokovnjakov treba zmanjšati ugodnosti za brezposelne, ki so večje od standardov v Zahodni Evropi, zmanjšati pravice »delavcev na čakanju«, vzpostaviti »mrežo socialne varnosti« in zagotoviti kakovosten sistem usposabljanja ter ustavostni trg delovne sile.

Svobodni Sindikati Slovenije

Dr. Emil Rojc

Kariera kot spreminjanje Podjetništvo in razvoj kadrov

Podjetniške razvojne zasnove v razvitih državah že od sredine sedemdesetih let ne gradijo več na novih tehnologijah kot osnovnem spodbujevalcu razvoja, ampak predvsem na kadrih. To postavlja v ospredje skrb za razvoj človeških potencialov, za uveljavljanje različnih sistemov in metodologij razvoja kadrov ter modelov planiranja karier sodelavcev. Po tej poti je mogoče spodbuditi načrtovanje osebnega strokovnega razvoja do zgornjih meja posameznikove zmoglosti. Z načrtovanjem karier je mogoče sodelavcem približati možnosti razvoja njihove poklicne poti in jih usmerjati k delu, v katerem bodo najuspešnejši. Zadovoljstvo pri delu pa je močan vzvod sproščanja človekove ustvarjalnosti.

Vsebinska

<p>I. Podjetništvo in načrtovanje razvoja kadrov
Optimalen razvoj sodelavcev
Od klasične personalne h kadrovske razvojni družbi
Vrednote in pravila podjetniške kulture
Ciljna kvalifikacijska struktura podjetja
Računalniško spremljanje poklicne poti</p> <p>II. Načrtovanje razvoja človeških potencialov kot sestavina strateškega planiranja in razvojnega poslovanja
Strateški razvojni načrt podjetja
Načrtovanje razvoja sodelavcev</p> <p>III. Ugotavljanje potreb po znanju kot kriterij standardov kakovosti – ISO 9001
Metodološki postopki in orodja za ugotavljanje potrebnih znanj
Pravilnik o ugotavljanju potreb po znanju</p> <p>IV. Nekatera načela kadrovske strategije in načrtovanje karier</p> <p>V. Elementi sistema razvoja kadrov</p> <p>VI. Metodologija načrtovanj karier</p> <p>A. Kaj vsebuje in kdo so njeni nosilci
Manj improvizacij in dela s kadri »po posluhu«</p> | <p>Nujne spremembe v stilu vodenja
Kako sodelavce motivirati in stimulirati za načrtovanje karier</p> <p>B. Metodološke smernice za izdelavo orodij in pripomočkov pri načrtovanju karier
Upoštevati komu je metodološko orodje namenjeno
Zagotoviti multidisciplinarni strokovni pristop
Razviti svetovalno delo
Ocenjevati ustvarjalni potencial sodelavcev
Sodelavce usmerjati
Ocenjevati rezultate usposabljanja
Spremeniti staro strukturo delovnih mest
Izboljšati sistem nagrajevanja in napredovanja</p> <p>C. Sestavine ustrezne metodologije načrtovanja karier
Kadrovski portfolio
Ocenjevanje delovne uspešnosti in razvojni možnosti menedžerjev
Letna anketa o poklicnih željah in strokovnih ambicijah sodelavcev
Letni razgovor s sodelavcem
Protokol za evidentiranje »letnega razgovora«
Načrt razvoja vodilnih kadrov
Kadrovska evidenca načrtovanja karier</p> <p>VII. Priloge</p> |
|---|--|

Želja in namen avtorja te brošure sta bila, skrajšati poti iskanja in uveljavljanja novih prijemov v kadrovske dejavnosti naših podjetij. Zato v njej seznanja s konkretnimi metodološkimi pripomočki. Poslovodstva in strokovne kadrovske službe v podjetjih jih bodo skladno s svojo poslovno filozofijo in kadrovske razvojno strategijo lahko prilagodili svojim potrebam in pričakovanjem.

Priročnik je izšel pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.
Cena priročnika je 850 SIT.

ZGOLJ ŠTEVILKE ALI TUDI LJUDJE

Komaj nekaj tednov po tistem, ko so prva zavožena podjetja s Skladom za razvoj Republike Slovenije podpisala prešilno pogodbo o saniranju podjetja prek njega, so se dvomi in strahovi Svobodnih sindikatov o uspešnosti reševanja podjetij z vmešavanjem države in o ravnanju z delavci izkazali za upravičene. Predsedstvo ZSSS je na ponedeljkovi redni tiskovni konferenci spregovorilo o svojih spoznanjih glede ravnanja Sklada za razvoj v podjetjih, ki so mu bila dana v roke. Splošna ugotovitev je, da se upanja delavcev niso uresničila, ne kar zadeva njihove pravice iz pogodbe s Skladom, ne kar zadeva ravnanje z njimi in tudi objektivno hitrost reševanja poslovnih težav podjetja. Vtis je, da se skušajo podjetja predvsem na hitro »očistiti« delavcev, namesto da bi iskali nove programe. Vtis je, kot da bi hoteli podjetja čim ceneje prodati ali predati v zasebne roke. Delavec pa je pri tem drugorazredno »blago«.

Brane Mišič je na primer dejal, da so postopki v podjetjih, ki so se »predala« Skladu, podobni kot pri tako kritiziranih »by-pass« podjetjih, o čemer (o 145. čl. točka Zakona o podjetjih) sodišče še ni izreklo zadnje besede. Gre za hitro čiščenje podjetij, pri čemer bi Sklad odvečne delavce naprtil državi ali lokalnim oblastem. Res je sicer, da so razlike v postopkih posameznih ljudi iz Sklada, ki kot predstavniki upravnih odborov vodijo sanacije prevzetih podjetij, precejšnje. Vendar se praviloma dogaja, da se določilo iz pogodbe o plačah v takih podjetjih (85% ravnih plač) ne uresničuje, ampak so te precej nižje.

»V sindikatih se zavedamo, da prestrukturiranje in sanacija podjetij prineseta določene, tudi neugodne posledice za zaposlene,« je dejal Brane

Mišič, »vendar se ne strinjamo z bližnjicami, ki jih pri tem ubirajo v Skladu za razvoj.«

Mišič je potem naštel zahteve sindikatov pri vodenju sanacijskih postopkov a la Sklad v šestih točkah:

– delavci morajo biti informirani o poteku in načinih sanacije,

– plače morajo biti izplačevane, kakor je zapisano v pogodbi med podjetjem in Skladom,

– delavce je treba vključiti v sistem upravljanja podjetja,

– postopki pri ugotavljanju presežnih delavcev in odpuščanju morajo biti zakoniti. Presežki naj ne bodo osnovni cilj sanacije, ampak skrajno sredstvo,

– Sklad za razvoj mora delovati javno,

– Sindikati bodo vse neustrezne rešitve preiskali, in če bo potrebno, tudi terjali, da se pogodba med podjetjem in Skladom razrde.

Predsednik Dušan Semolič pa je, preden so spregovorili predstavniki nekaterih podjetij, ki so se zapisala Skladu, k zahtevam sindikatov dodal še tole misel: »Nemogoče je, da Sklad ne bi (tako je zdaj v pogodbah, op. p.) prevzel nobene odgovornosti za svoje početje in rezultate tega početja.«

Predsedstvo je na tiskovno konferenco povabilo sindikalne zaupnike iz TVT Boris Kidrič iz Maribora, Cicibana iz Mirna pri Novi Gorici, SIP iz Šempetra in iz medvoškega Donita, podjetij, ki svoj boljši jutri iščejo pod perutmi Sklada za razvoj. Ti so iz prve roke posredovali izkušnje z njim, v članku pa povzemamo njihove glavne ugotovitve.

Enver Čehić, TVT: »Naša pričakovanja se niso uresni-

čila. Podjetje ni imelo možnosti za kakršna koli pogajanja, za kakršna koli svojo voljo.

Potem, ko se je TVT zapisala Skladu, se negotovost delavcev glede prihodnosti ni zmanjšala, saj ne perspektiva ne način lastninjenja podjetja nista jasni. Zanimivo na primer je, da se Sklad, preden je podpisal pogodbo, sploh ni pošteno seznanil s TVT, z njegovimi finančnim položajem, z njegovimi tržnimi možnostmi. Zanimivo je tudi, da naš predsednik upravnega odbora zaseda tako mesto še v enajstih drugih podjetjih.

Kako zmore vse to opraviti, kot se spodobi, nam ni jasno... Kaže, da Sklad nima kadrov, ki bi okrepili poslovodno strukturo podjetij, ki jih je prevzel, in tako je vzbudil lažne upe tudi poslovodnim strukturam, ki so podpisale z njim pogodbe. Ostala pa so brez določenih pooblastil. Tudi ni koordinacije med Skladom in vladnimi institucijami, saj nismo dobili nekaterih olajšav pri obveznostih, ki smo jih pričakovali. Za delavce pa je seveda najpomembnejše, ali bo izpolnjena kolektivna pogodba. Občutek imamo, da se pripravljajo razprodaja podjetja. Videti je, da želijo v prvi fazi sanacije zagotoviti obstoj le tistih delov TVT, ki imajo sredstva, druge dele pa čimprej eliminirati.«

Niko Rak, SIP: »Pri nas je podobno kot v TVT in tega si država ne bi smela privoščiti. Odnos Sklada do SIP je neodgovoren, osnovna postavka Sklada je, da je tako imenovana sanacije le legalen stečaj, odpust delavcev pa pri tem seveda obvezna konstanta. Ni nobene garancije za karkoli, ni denarja za novopečene tehnološke presežke. Dolgo smo se odrekli delu plače, da smo zgradili denimo počitniške zmogljivosti, zdaj pa bomo ostali tudi brez tega. Ne ve se, kaj nam bo pomenila listina o manj izplačanem osebnem dohodku po kolektivni pogodbi. Razočarani smo.«

Miranda Šatej, Ciciban: »Od sklenitve pogodbe s Skladom se je v podjetju sestel upravni odbor enainpolkrat. Poslovodstvo se zanaša na Sklad in samo ne ukrepa ničesar. Nam delavcem se zdi, da

zavlačuje do volitev, potem pa bo Cicibana prepustilo usodi. Toliko odvečnih delavcev, kot jih omenjajo sedaj, še ni bilo. Govorijo tudi o delavnici za 50 delovnih invalidov, toda programa zanje ni od nikoder.«

Gorazd Bajta, Donit: »Mi imamo s Skladom celo nekaj pozitivnih izkušenj. Res je, da smo morali zaradi neizpolnjevanja pogodbe o plačah stavkati in izplačilo izsiliti, vendar je drugače njegov odnos korekten. Na sejah UO sodeluje predstavnik sindikata, upoštevajo, kot kaže, celo mnenje sindikata, da je treba najti nove programe za zaposlene delavce, ne pa zmanjševati števila zaposlenih, ki se je že doslej kar primerno skrčilo. Z UO smo se dogovorili, da bodo ohranjena tri zdrava jedra, katerih vodstva bodo morala do konca leta sama odločiti, s kolikšnim številom delavcev bodo lahko uspešno vodila proizvodnjo in poslovanje.«

Po tem pa so vsi pritrdili mnenju **Alberta Vodovnika**, da odnos Sklada do podjetja ne more biti ocenjen za korektnega, če morajo delavci – tako kot v Donitu, poznamo pa še nekaj primerov – s stavko izsiljevati spoštovanje svojih, v pogodbi zapisanih pravic. Vodovnik je k splošni oceni delovanja Sklada še dodal: »Vlada je dejala, da bo pri sanaciji zamenjala ves nesposoben management. Da se bo pogovorila z upniki in bankami. Da se bo borila za vsako delovno mesto. Zdj moramo svoje pogodbene pravice izterjevati s stankami! Močno sumimo, da je glavna težnja, da bi dobre programe poceni prodali zasebnikom (tudi menedžerjem), kreditirala pa naj bi to država. To pa utegne potegniti za seboj – obenem z dejstvom, da bo vlada za socialni program za nove nezaposlene potrebovala okoli tri milijarde tolarjev – renominacijo proračuna. Zato se je SKEI najvil pri podpredsedniku vlade za pogovor na to temo.«

Tako sindikati. Predsedstvo je na koncu tiskovne konference napovedalo tudi nov pogovor s Skladom za razvoj. Tak pogovor je z njim imelo že pred začetkom tovrstne sanacije in ga opozorilo na svoje dvome in strahove. Tokrat se bodo verjetno pogovarjali v veliko bolj dramatičnem tonu kot prvič. Se bo Sklada kaj prišlo? Bo kaj upanja za delavce, ki so v 99 podjetjih, ki so podpisala pogodbo s Skladom, postali, tako kaže, zgolj številke v bilancah in računih?

Boris Rugelj

Za nižje davke

Piše: Janez Kopač

Obremenjenost dela z dohodnino in socialnimi prispevki je v Sloveniji največja v Evropi. Sicer je čudno, da so se tega politiki spomnili šele v predvolilnem času in je slišati dosti obljub o znižanju, toda bolje pozno kot nikoli. Po drugi strani moramo kar naprej poslušati o majhni državi, ki da je nujno draga. Toda davke oz. pravilneje rečeno, davkatve je moč zelo znižati, le prijetno to ne bo. Morda nam bodo pri tem malo pomagale besede predstavnikov Mednarodnega denarnega sklada, ki so bili v oktobru na obisku pri nas in so povedali to, kar nekateri domači analitiki brez uspeha ponavljamo že dve leti in več. In v čem je problem? Problem je v tem, da znižanje davkov pomeni tudi znižanje stroškov države, kar pa zadene vsakodnevno življenje desetisočev ljudi, ki od tega živijo. Najprej je tu strahotno previsok prispevek za zdravstveno varstvo. V Sloveniji je ta prispevek daleč najvišji na svetu. Vsakršno znižanje tega prispevka pomeni racionalizacijo dela v zdravstvu, tudi zaprtje kakšne napol prazne bolnišnice ali odpustitev kakšnega zdravnika ali administrativnega delavca in kontrolo stroškov. To pa bo naletelo na izjemno močan odpor, šlo bo takorekoč za spopad. Ko sem pred meseci opozarjal na zaprtljivost zdravstva, je skupina zdravnikov zagnala tak vik in krik, celo s pošiljanjem pampletov po zdravstvenih domovih, da si dobesedno nisem upal v ambulanto.

Slovenija počasi postaja dežela davčnih utaj. Prav tu je morda največ možnosti za znižanje davkov. Če bi zmanjšali obseg utaj, bi lahko bistveno znižali tudi davčne stopnje, ki morajo biti sedaj tako visoke zato, da redni davkoplačevalci plačujejo svojo obveznost in še tisto, kar zmanjka zaradi utajevalcev. Zaradi utaj najbolj trpi živo delo v družbenih podjetjih, ker so prav davkatve od plač v družbenih podjetjih najbolj lahko obvladljive. Lahko rečem, da je splošni standard zaposlenih v Sloveniji precej manjši, kot bi lahko bil prav zaradi davčnih utaj pri drugih davkih. Zaradi utaj pa se srečujemo še z enim problemom. Davčne olajšave, ki so uvedene npr. zaradi pospeševanja zaposlovanja, zaradi vlaganj itd., ob množičnih utajah sploh ne pridejo do izraza. Davčna politika ob množičnih davčnih utajah nima nobene smisla. In podobno velja tudi za mnoge druge ukrepe države. Vzemimo npr. lastnika lokala ali trgovine, ki izkupička ni registriral na blagajni ali pa je blagajno goljufivo priredil. Z neobdavčenim denarjem potem plačuje na črno npr. izvajalce del pri obnovi (ki npr. sicer prejemajo nadomestilo za brezposelne) in tudi tem ni treba registrirati dohodka itd. Vzporedno z uradno ekonomijo, na kateri sloni vse breme države, nastaja ogromna količina neregistriranega denarja, ki onemogoča vodenje kakršnekoli ekonomske politike. Davčni utajevalci bodo seveda počeli vse mogoče, da bi le obdržali sedanje privilegije.

Hud zalogaj bo znižanje prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, četudi bi pustili vse pravice sedanjih upokojencev pri miru. Preveriti bo treba upravičenost posameznih invalidskih upokojitev, pa ustreznost razvrstitve beneficiranega delovnega staža (ali so do tega upravičeni tudi vsi dosednji upravičenci iz vrst administrativnega kadra na policiji?) itd. Odpor bo hud!

Davek od dobička pravnih oseb bi moral biti eden najpomembnejših proračunskih virov, kot je povsod po svetu, pa je v Sloveniji le nepomembna obrobina. Edini plačniki so skoraj v celoti še vedno samo družbena podjetja. Toda tako družbena kot privatna podjetja množično »frizirajo« svoje računovodske izkaze in umetno znižujejo davčno osnovo, država pa z obstoječo zakonodajo niti nima možnosti, da bi lažne davčne obračune ovrgla. In v skupščini bo gotovo pravi vihar, kjer bodo mnogi govorili o napadu na podjetništvo, o podkapitaliziranosti, o našem specifičnem položaju itd.

Davke je moč znižati, celo zelo, vendar le, če bomo odpravili zaprtljivost pri porabi in davčne utaje pri pobiranju davkov. To pa je lažje reči kot narediti. Preverjanje resnosti volilnih obljub bo, na žalost, šele na volitvah leta 1996. Do takrat pa ob neresnosti strank, izkazani v parlamentu v zadnjem letu, lahko že zapravimo državo.

Pri naši založbi bo sredi novembra izšla brošura z naslovom

ZDRAVSTVENO

ZAVAROVANJE PO NOvem

Avtor brošure mag. Aleksej Cvetko bralcu na poljuden način razloži bistvene spremembe na področju zdravstvenega varstva in še posebej natančno opisuje vse oblike prostovoljnega zavarovanja občanov. Ker pri razlaganju sledi zakonu, v brošuri objavljamo tudi tega.

Brošuro lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, ali po telefonu (061) 321-255. Prednaročniška cena je 480 tolarjev.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) izvod(ov) knjige ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOvem

– Naročeno mi(nam) pošljite na naslov

Ulica, poštna št., kraj

Naročeno bomo plačali v zakonitem roku

2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

Datum:

Podpis:

SLOVENSKO JEKLO NA EVROPSKEM TRGU

Zdaj, ko se morajo Slovenske železarne spet oprijeti znanega načela kraljeviča Marka – zanesi se nase in na svoje kljuse – je zanje toliko pomembnejši obisk gospoda dr. J. W. Aartsa iz Bruslja, ki je v Evropski skupnosti odgovoren za jeklo. Gospoda Aartsa – na obisku je bil dva dni sredi tega tedna, in sicer pri ministru za industrijo Dušanu Šešoku, podpredsedniku GZ Jožetu Škobernetu in v Železarni Jesenice – je zanimalo predvsem, kakšno bo prestrukturiranje slovenskih železarn in ali bo slovenska jeklarska industrija pri trgovanju z Evropsko skupnostjo spoštovala njena določila glede kakovosti, rokov in cen ter količinskih omejitev izvoza, ki jih postavlja skupnost. Obisk AARTSA sledi obisku slovenske delegacije v Bruslju in je korak naprej k postavitvi izho-

Silva Brguljan, sekretarka združenja proizvajalcev kovin pri GZ

dišče medsebojnega trgovanja za prihodnje leto. Za letos še velja sporazum, ki ga je sklenila še

bivša Jugoslavija, se pravi, vse jugoslovanske železarne so smele v EGS izvoziti skupno 150 tisoč ton jekla, s tem da je veljal princip, da ni pomembno, katera republika bo kvoto izkoristila. Vojna je šla na roko Sloveniji in verjetno bo tako tudi v prihodnjem letu, čeprav bi bilo moč prizadevnost Evropske skupnosti za hitro sklenitev dogovora s Slovenijo razumeti tudi drugače. Da se ji namreč mudi, zaradi njenih notranjih težav v jeklarstvu, čimprej z dogovori omejitvi strašen pritisk vzhodnoevropskih železarn na njen trg. Slovenske železarne bi potrebovale precej večjo izvozno kvoto, saj doma lahko prodajo kvečjemu kakih 220 tisoč ton jekla, izdelajo pa ga (letošnji podatek, se pravi predvidevanja) 420 tisoč ton. V normalnih poslovnih razmerah, se pravi, če ne bi imele blokiranih računov in bi imele denar za nakup surovin, energije in plina, pa bi lahko izdelale 580 tisoč ton.

Cena električne energije in plina je eden glavnih problemov najavljene sanacije slovenskih železarn z domačimi sredstvi, ko je padla v vodo prodaja tujcem, sanacija pa je pogoj za uspešen izvoz. Elektrogospodarstvo priznava zdaj, ko se je delež velikih porabnikov povečal na 20 odstotkov vse porabe, velikim porabni-

kom drugačen položaj in torej ugodnejše cene. Zahteva pa, da mora železarstvo te posebne, nizke cene plačati, ne pa kot do sedaj, ko marsikatero podjetje ni plačevalo nič. Združenje proizvajalcev kovin pri GZ je predlagalo, naj bi bila cena električne energije odvisna od doseženih cen metalurških izdelkov na trgu. Ni pa še jasno, kdo naj bi elektrogospodarstvu doplačal razliko med ugodnejšo ceno elektrike za metalurgijo in normalno ceno. Pri plinu, katerega (previsoko ceno občutijo zlasti na Ravnah. – »Plin morajo železarji plačevati, tu ni pardona,« nam je dejala Silva Brguljan, sekretarka združenja proizvajalcev kovin pri GZ. »Vendar bi morala biti cena svetovna in o taki ceni se bomo pogovarjali in pogajali s Petrolom.«

Podobne izvozne apete kot železarji imajo tudi proizvajalci izdelkov iz barvastih kovin, se pravi iz cinka, aluminija, bakra in ferolegur. Kot argument v svoj prid pa bodo uporabili dejstvo, da so širili in posodabljali zmogljivosti z zahodno tehnologijo in da je torej tudi Zahod, če je že pomagal pri posodabljanju, najbrže računal na te proizvajalce. Prav bi torej bilo, da bi Evropa še naprej računala na slovensko barvno metalurgijo.

B. R.

PARITETNA DEMOKRACIJA

Ljudje v Sloveniji smo po sili družbenih razmer postali pravi izvedenci za demokracijo. Na lastni koži smo preizkusili petinštirideset let socialistične demokracije, dve leti demokracije, že nekaj časa nam postaja jasno, kaj je to glasovalna goljufokracija. Vse to smo preživeli in, upam, ostali dovolj optimistični in zvedavi, da bi bili, morda za spremembo, pripravljeni poizkusiti paritetno demokracijo. Paritetna demokracija pomeni, da sta pri političnem odločanju izenačena oba spola.

Mislím, da mi ni treba posebej razlagati, zakaj bi to bilo vredno poskusiti. Zadoščati bi moralo, če vas spomnim na tiste odločitve prvega večstrankarskega političnega obdobja, ki bi bile bistveno drugačne, če se vanje, z organiziranim pritiskom svojih civilnodružbenih skupin, soglasnostjo tako rekoč vseh parlamentark, s solidarnostjo sindikatov in podporo levih in večine sredinskih strank v parlamentu, ne bi odločno vključile tudi ženske. Marsikakšen slovenski vojak bi se še pred junjsko vojno 1991 iz nemirnega Kosova in »krajina« na Hrvaškem ne vrnil živ in zdrav, ampak v krsti. Namesto brionskega premirja in kasnejšega mirnega umika JLA iz Slovenije bi morda imeli vojno, kakršno sta izkusili Hrvaška in BiH. Členi nove slovenske ustave, ki govorijo o socialni državi, o lokalni samoupravi, o soupravljanju, o pravno varovanih temeljnih človeških, tudi socialnih pravicah ljudi, bi bili bistveno bolj medli in manj zavezujoči, kot so zdaj. Svobodno odločanje o rojevanju lastnih otrok pa sploh ne bi bila ustavno zavarovana svoboščina. Čeprav nas je v parlamentu komaj za solniti 11% nas ni, smo poslanke dosegle, da si Demosova vlada ni upala predlagati krčenja porodniške, da ni dosegla, ob znanih dejstvih trojne obremenitve žensk (služba, družina, gospodinjstvo) krivične izenačitve moških in žensk glede starostne meje in zgornje meje službenih let za polno pokojnino.

Ženske proti stiskaški državi

Upam si trditi, da slovenski parlament POD NOBENO VLADO ne bi mogel sprejeti poslabšanja sistema otroškega varstva, štipendiranja, zdravstvenega, socialnega, zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja, če bi imeli v parlamentu vsaj 30 odstotkov poslank. Ni je stranke, ki bi večino poslank lahko pripravila do tega, da bi zavestno našagale veje, na katerih so njihove in možnosti njihovih najbližjih za kvalitetno življenje. Ženske vse preobro vemo, da državno stiskaštvo do otrok, bolnikov, ostarelih in invalidov ne pomeni nič drugega kot povečevanje bremen, ki jih bomo v družini, ko skrbimo zanje, morale prevzeti same.

Katere so pglavne ovire, ki preprečujejo uveljavljanje paritetne demokracije v Sloveniji?

Na prvem mestu je to REVŠČINA. Strašno je obubožanje velike večine ljudi, ki je prisiljena nemočno gledati špekulantsko bogatenje silno ozke manjšine. Ta krivična revščina se plazi v premmogoe družine. Kar 80% družin na Slovenskem z rednimi zaslužki pokrije komaj najnujnejše. To starše sili, da za ohranjanje dosežene ravni vsakdanjega življenja delajo dva »šihata«. V tem strahotnem pehanju za preživetjem mnogim ženskam pripada neplačani, gospodinjiski del sive ekonomije. V preutrujenosti jim zmanjkuje časa in moči za dodatno izobraževanje, za politiko, za karkoli. Loteva se jih

obup, obolevajo, postajajo apatične.

Sledi VULGARNI LIBERALIZEM, širokoukoustno hvaljeni in nesramno ponujani model reševanja razvojnega zastoja Slovenije, ki malikuje lastnino, kapital, državotvorne resorje v državnem proračunu, na škodo ustvarjalnosti

Šolarji so lačni, našel pa se je denar za nove uniforme

na škodo delovnih mest in zaslužkov delavcev, na škodo socialnih pravic državljanek in državljanov. Klavni rezultati tega vulgarnega liberalizma so krute posledice denacionalizacije v gozdarstvu in kmetijstvu in divjega lastnjenja, spričo katerih je bilo izgubljenih na tisoče delovnih mest; lačni so šolarji, mnogi upokojenci si ne morejo več privoščiti zdravil in zdravilišča, našel pa se je denar za nove uniforme in službene limuzine.

Napad na moč žensk

Nič manj nevarna ovira, ki se iz dneva v dan povečuje, je CENTRALIZEM, ki republiko državno administracijo spreminja v najmočnejše sredstvo onesposobljanja ljudi, da bi samostojno in brez strankarskega ali kar ministrskega botrinstva reševali svoje najnujnejše probleme: otroško varstvo, šolanje otrok in mladine, zdravje in socialno varnost. Centralizem je za politično moč žensk dvakrat smrtonosen. Najprej zato, ker bo

prej ali slej dosegel, da se večino tistega, kar so si ljudje v času policentrizma s samopriskevki ustvarili na področju temeljnega otroškega varstva, šolstva, zdravstva, kulture in športa, oceni kot nadstandardni luksuz in bistveno skrči – na vseh teh področjih pa delamo pretežno ženske. Potem pa zato, ker je bilo tudi pri nas in ostaja tudi v razvitem svetu še danes pravilo, da se je paritetna demokracija navadno gradila najprej na nižjih ravneh družbenega odločanja in s sferi ekonomske demokracije, s soodločanjem na delovnih mestih,

katerih sta posredno odvisna celoten ekonomski razvoj Slovenije in življenjski standard velikanske večine državljanek in državljanov, odlagajo že dve leti...

Ženske sovražijo prazni tek v tej »moški« politiki, ne zanima jih navidezno delo, zato odklanjajo poslanske kandidate.

Parlamentarni kretenezem

Strašen nasprotnik paritetne demokracije je tudi pojav, ki ga sociologija in politologija označujeta kot PARLAMENTARNI KRETENZEM.

To niso samo banane v parlamentu, to tudi ni samo balkonsko poslanstvo – to je tako ravnanje parlamenta, ki dokazuje, da so njegovi člani povsem izgubili stik z vsakdanjo realnostjo. Najboljše ta pojav ilustrira dejstvo, da je bil slovenski parlament sposoben štirinajst dni brezplodno razpravljati o goljufiji pri glasovanju o dokaj – z vidika večine ljudi – nepomembni zadevi – hkrati pa je zmanjkalo časa, da bi pravčasno uskladili zakon o socialnem varstvu, od katerega je odvisna socialna varnost desetstisočev ljudi. Mnoge sposobne ženske ob takih pojavih začenejo ocenjevati, da v takem parlamentu nimajo kaj iskati.

In nazadnje, čeprav ne najmanj pomembno, vse hujska ovira za paritetno demokracijo postaja obnova KLERIKALIZMA in TRADICIONALISTIČNIH vrednotenij ženske in vloge, ki naj bi jo v sodobni slovenski družbi ženska zavestno prevzela. Za priseganjem na kult »ženske – matere naroda in kraljice doma« je skrita banalna namera ukrotiti moške s tem, da jih pripraviš do tega, da znova zaslužijo svoje ženske. Kako naj bo svoboden in pokončen državljan moški, ki mora vzdrževati ženo in toliko otrok, kolikor mu jih je bog dal? Nevarnost obnove takšnega tradicionalizma je v tem, da nagovarja ogromno množico ljudi, ki se vsak dan tresejo za vsakdanje delo in svojo socialno varnost, da nagovarja vse prešteviline preutrujene ženske in spričo nesporne življenjske vitalnosti žensk tudi mnoge prestrašene moške. Obojim bi se za trenutek lahko zazdelo, da je ženska, spravljen v varnem zavetju svoje družine in doma, prava rešitev za vse. Ta zmotna pa bi trajala celo za mnoge družine srednjih slojev, samo do pr-

vega v naslednjem mesecu, ko bi družina ugotovila, da ne more preživeti samo z očetovo, četudi ne ravno slabo plačo.

Očitno je torej, da bo v prizadevanjih za paritetno demokracijo treba veliko delati, da bi vse te visoke ovire prestopili. Vprašani sta seveda, kaj in kako delati, da bi se to posrečilo.

Stranke na izpitu

Revščino lahko odpravi samo dobro načrtovana ekonomska ozdravitev in ambiciozno zastavljena razvojna usmeritev Slovenije. Oboje se lahko posreči le, če bo upoštevano, da pol slovenskega razvojnega bremena nosimo ženske in da ga bomo, ker tako hočemo, pa tudi nič drugega ni mogoče, nosile tudi v prihodnje. Vulgarni liberalizem se zdravi v reformirano in pravno čvrsto zastavljeno socialno državo, centralizem z regionalizmom, lokalno samoupravo in vgraditvijo strokovnosti in civilnodružbenih pobud v sisteme političnega odločanja, partitokracija se omejuje s svobodo in avtonomijo civilne družbe in medijev, z mehanizmi socialnega partnerstva, z močjo in enotnostjo sindikatov; parlamentarni kretenezem lahko bistveno ublaži kritična masa poslank v parlamentu; obnavljanje tradicionalističnih pogledov na vlogo ženske je mogoče narediti neškodljivo z nadomeščanjem vsiljevanja izbire: ali družina ali poklic, z omogočanjem izbire: družina in poklic.

Zato, ženske, ko se boste odločale na volitvah, dobro pogledajte, kaj predlagajo kandidati in kandidatke glede vaše vloge v družbenem razvoju, kakšen je njihov pogled na socialno državo, kaj mislijo o regionalizmu in lokalni samoupravi, kaj o svobodi tiska in civilnodružbenih pobudah ljudi, o družbenem partnerstvu in o sindikatih, o družini in o ženskah v poklicu in v politiki. Predvsem pa premislite, ali to, kar govorijo oni in njihove stranke, mislijo resno. Dve leti parlamentarne demokracije je za nami in javno je znano, kako so glede teh vprašanj mnogi posamezniki in vse parlamentarne stranke ravnali doslej. Eno od pglavitnih meril resnosti v zvezi z žensko politiko pa bo vsaka stranka v volilni tekmi izpričala tudi s številom in razporeditvijo kandidatov na svojih kandidatnih listah.

Veliko je znamenj, ki kažejo, da bomo na prihajajočih volitvah ženske v politiki potegnile še krajši konec kot pri prejšnjih. Da se to ne bi zgodilo, ženske ne odklanjajte kandidatur! Če nas ni na listah, nas ne morejo izvoliti! Hkrati bomo morale zgraditi tudi trdno navezo svoje nadstrankarske ženske solidarnosti in poklicati na pomoč svoje najpomembnejše zavezničke – EMANCIPIRANE MOŠKE.

Posrečilo se nam je, ko je šlo za mir, ko je šlo za srečno in svobodno starševstvo, ni vrag, da se nam ne bi posrečilo tudi tkrat. Državljanke in državljanji, za naše skupno, usodno pomembno vprašanje gre!

Sonja Lokar

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Bolj in manj lepi povoji

Napisal sem že, da moramo vsako rano zavarovati pred možnostjo okužbe, s tem da jo pokrijemo s sterilno gazo. Vendar moramo gazo pritrditi, da ne zdrsne z rane. Pritrdimo jo lahko z obližem, s trikotno ruto in s povojem.

O povijanju s povoji je težko pisati brez ilustracije. Ker ta na tem mestu ni mogoča, odprite katerikoli priročnik prve pomoči, in v njem boste našli risbe vseh mogočih in nemogočih povojev. Povijanje je strah in trepet vseh tečajnikov prve pomoči; nekateri med njimi bolj, drugi pa manj pridno vadijo povijanje ran. Povijanja pa se ne moremo naučiti teoretično, ampak samo praktično.

Povedal sem že, da je za prvo pomoč najprimerneje rano pokriti s prvim povojem.

V zadnjem času pa imamo za pritrditev sterilne gaze na rano zelo praktične in enostavne elastične mrežice. Primerne so za vse dele telesa, še posebej za glavo, boke in oprsje.

Pri nujni medicinski pomoči so nepogrešljive trikotne rute. Te so tudi sestavni del škatle za prvo pomoč, ki jo moramo vsi vozniki imeti v avtu. S trikotno ruto iz močnega blaga in standardno velikostjo (osnovnica 134 cm, stranici po 95 cm), lahko hitro in enostavno obvežemo vse dele telesa. Rute so tudi nepogrešljiv pripomoček pri imobilizaciji, zlasti pri improvizirani. Posebej je trikotna ruta pripomoček pri množičnih poškodbah v prometu, ob potresih in še posebej v vojnah. Najpogosteje pa sterilno gazo pokrijemo in rane povežemo s povojem. Povoje je trak iz tkanine z repom in glavo.

● Najprimernejši je krep povoj, ker je iz raztegljive tkanine in se pri povijanju lepo prilježe.

● Če poviti ud zateče, kar ni redko, pa se prilagodi oteklini.

● Pri krvavitvah je odlično sredstvo za kompresijsko obvezo.

● Lahko ga tudi peremo in večkrat uporabimo, torej je zelo ekonomičen.

Pri prvi pomoči uporabljamo različno široke povoje:

● 6 cm široke za prste, roko in stopalo.

● 8 cm široke za podlaket, nadlaket in golen.

● 10 cm za telo in stegno.

Čeprav se tehnike povijanja ne moramo naučiti brez praktičnega dela, vseeno nekaj praktičnih nasvetov:

● povoj vedno držimo tako, da je glava obrnjena navzgor, rep navzdol;

● vsako obvezo začnemo s krožnim zavojem. Rep postavimo na ud nekoliko poševno, vogalček zavijamo čez prvi krožni zavoj;

● vsak naslednji zavoj pokrije prejšnjega z dvema tretjinama širine;

● zavijati končamo na razne načine: z navadno ali posebno zaponko, z obližem, tako da iz povojja naredimo dva traka in ju zavežemo ali povoj zatakemo pod spodnji zavoj.

V LJUDEH GLODA OBUP

Po grobih ocenah je v Sloveniji od 80 do 100 tisoč beguncev, uradno prijavljenih pa je okrog 71 tisoč. Naša država vsak dan zavrne od 150 do 200 beguncev iz Bosne, ki bi radi pribežali v Slovenijo. Večina beguncev ne živi v sprejemnih centrih, ampak pri sorodnikih in znancih. Obiskali smo eno takšnih družin v Ljubljani, kjer živi pod eno streho 27 ljudi, od tega kar 21 beguncev.

Življenje so si uredili v lepi nenadstropni hiši v eni izmed ulic na Rakovi Jelši, kjer ima skoraj vsaka hiša najmanj po tri begunce. Ramiz Crnolič je, kot da bi slutil, zgradil prostorno hišo, kjer je poprej stanoval s svojo štiričlansko in bratovo družino.

Pri svojih – a brez svojega

Od začetka aprila pa je tu našlo streho nad glavo še 15 sorodnikov iz Bosne, po njegovi in po ženini strani. To so ženske z otroki, ki imajo status begunca. V začetku avgusta pa je moralo zaradi razmer, čeprav so do zadnjega upali, da jim ne bo treba, svoje domove zapustiti še šest sorodnikov. Med njimi sta tudi Ramizova ostarela mama in oče. Žal ti zadnji niso dobili statusa begunca, saj so zamudili zadnji rok za prijavo. Bili so tako oslabei in utrujeni, da se nekaj dni niso mogli ganiti iz hiše. Njegov oče je bolehen in stalno poležuje.

Ramiz mu je uredil sobo v pritličju. Tu zdaj razmišlja o svoji hiši v Sanskem mostu, ki je ni več. Pogorela je do tal. A zanj še vedno stoji in rad bi bil tam, na svoji zemlji, tudi pokopan. Čeprav mu tu, pri sinu, ni hudega. V sobi je še njegova žena in hčerka z otrokoma.

Pogovarjali smo se v prvem

madeža na tleh, vse je na svojem mestu.

Na vrhu stopnic je množica copat in čevljev, lepo očiščenih in zloščanih, v ravnih vrstah, par za parom.

V hiši je bilo nenavadno mirno, čeprav je bilo takrat po sobah najmanj deset otrok. Zunaj se je namreč priprav-

Vrhpolja do Sanskega mosta so Srbi požgali vse muslimanske hiše. To področje je že od 30. maja pod Srbi. »Imeli smo veliko hišo, kmetijo, avto, zdaj nimamo nič. Ne vemo, če se bomo sploh lahko še kdaj vrnili. Živimo od danes na jutri.«

Prisedla je še Ramizova se-

Namira in Muhamed Darić – Pretresljiva izpoved o begu

so zaklali. Hčerka je pri teti v Avstriji.

Strah pred zimo

»Kako živimo? Lačni nismo. Kruha imamo dovolj,« pove njen brezgubi mož Muhamed. Gospodar hiše, Ramiz Crnolič, je trenutno brezposeln, njegova žena pa dela kot snažilka v lekarni. Denar prinaša tudi njegov zaposleni brat. Na mesec dobijo po štiri pakete s hrano in to za 15 beguncev. Za preostalih šest, ki niso dobili statusa begunca, pa nič. »Hrane imamo kljub vsemu dovolj,« pravi Ramiz. »Problemi so zdaj z zimsko obleko, s kurjavo, elektriko, s kurilnim oljem, vodo. Ponujajo nam samo stare cunje, a moji sorodniki bi radi tudi kaj novega, saj ne morejo tako slabo oblečeni v mesto.«

Sicer pa, kot so povedale ženske, so v glavnem doma. Na dvorišče še grejo, k sosedom in to je vse. Pospravljajo, kuhajo, šivajo, zvečer gledajo televizijo, da jim čas hitreje mine.

Razporejeni so po sobah v pritličju, prvem nadstropju in podstrešju. Na voljo imajo

dva pralna stroja, perejo pa tudi na roke. Vsaka družina kuha sama zase. Dnevi so jim pusti, sivi, dolgočasni. A še zmeraj boljši kot v zbirnem centru. Tu se počutijo bolj svobodne, manj jih je po sobah v primerjavi z zbirnimi centri. Trije otroci bodo zdaj hodili v begunsko šolo, drugi so vsi še premajhni. Gloda jih, kaj bo z njimi. Kakšna prihodnost jih čaka. Bosanski muslimani so se zdaj raztepli skoraj po vsem svetu. Veliko sorodnikov se ne bo nikoli več videlo. Družine so razdrobljene. »Postali smo kot Kurdi, brez domovine. A ves svet gleda na našo tragedijo, kot da je nekaj povsem normalnega. To je tisto, kar najbolj boli,« pove Namira, ki je od vseh še najbolj zgovorna. »Tu, v sosednji hiši stanuje dekle, ki je videlo svoje starše zgoreti v hiši. Ena ženska iz naše vasi je znorela in je zdaj tu v Ljubljani, v norišnici...«

Ko odhajamo, priteče za nami Fadila, mlada mamica. »Veste, pomaga nam oče, ki dela v Nemčiji, drugače ne vem, kako bi preživel...«

Marija Frančeskin
Slika: Sašo Bernardi

Družina na varnem – Fadila drži v rokah v Ljubljani rojeno Erno.

smo prišli nenajavljeno in iznenada, je bila hiša pospravljena od vrha do tal. Nikjer ni niti sledu prahu, nobenega

ljalo k dežju in je že po malem rosilo. Prijetno je dišalo po pečeni papriki.

Najmlajša med otroki je komaj štirimesečna Erna. Rodila se je tu, v Ljubljani. Njena mlada mamica, Fadila Dizdarevič, jo je pravkar spravljala v košarico k dopoldanskemu spanju. »Pravzaprav je mali Erni najlepše. Z njo se non stop ukvarjam jaz, moja 21-letna sestra in moja mama,« je povedala Fadila, ki je sicer po poklicu babica. »Tako nam čas hitreje mine. Mala nam je v veliko veselje in v uteho.«

Muslimanska drama

Njen mož je bil tri mesece v taborišču. Shujšal je za 15 kg, zdaj je v Prijedoru, pri svoji mami. Njihova hiša sicer še stoji, a je vse pokradeno. Podrobnosti, kako je z njenim možem, ne ve. Ve le, da je še živ. Male Erne še ni videl.

Tukaj je s svojo mamo Ajšo Sefarović, ki je sestra Ramizove žene. Ajša, ženska srednjih let, deluje zelo nervozno. Kar naprej se je presedala s stola na stol, prihajala in odhajala v kuhinjo. V Bosni sta ji ostala še dva sina, za enega ne ve kje je, drugi pa je v zloglasnem taborišču v Manjači. Od

stra Namira in njen mož Muhamed. Doma je iz Gornje Saniče, občina Kjuč, blizu Bihaca. Pribežali so avgusta. »V naši vasi so v dveh nočeh požgali 70 hiš, pobili okrog 400 ljudi. Tam, kjer smo mi stanovali, je bilo mešano prebivalstvo in to nas je rešilo. Rekli so nam, da se moramo izseliti, sicer nas bodo pobili. Srbi so pripeljali deset avtobusov. Za prevoz smo morali plačati 50 mark na osebo. Tiste, ki niso hoteli oditi, so takoj pobili. Pustili smo dve kravi v hlevu in prašiča, kokoši. Imeli smo polno fižola, zelja, krompirja. Vse je ostalo tam. S seboj smo lahko vzeli le culo. Mlajše moške so pobrali in odpeljali v Manjačo. Pred odhodom so nas pregledali. Če so pri kom našli orožje, so ga takoj ubili. Pobrali so tudi vse marke, če so jih pri kom našli, vso zlatino. Ko smo šli v avtobus, smo s seboj lahko vzeli le najnujnejše, pa še to so nam prej pregledali. Vse drugo smo morali pustiti doma. Veste, od aprila do avgusta sem shujšala za 35 kilogramov. In od takrat naprej se sploh ne morem več zrediti. Jokala sem in jokala. A tudi solze so se posušile. Sin, ki ima 22 let, je še živ, je v Travniku. Nečaka pa

BEDA V SLIKI

Težka je pot iz stiske in skrbi. Slika: Sašo Bernardi

ŽIVLJENJE TEČE ...

Piše: mag. Aleksej Cvetko

Denar za pokojnine (II.)

Osnova za obračunavanje prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki jih plačujejo zavarovanci oziroma delodajalci, je plača ali pa bruto zavarovalna osnova. Izjema pri obračunavanju prispevkov iz tega naslova so delavci, ki so v delovnem razmerju pri domačem izplačevalcu plače, so pa razporejeni na delo v tujini (detaširani delavci). Za te je osnova plača, od katere se po posebnem zakonu plačuje davek od osebnih prejemkov.

Osnova za obračunavanje prispevkov delodajalcev za zavarovalno dobo, ki se šteje s povečanje, so samo plače oziroma bruto zavarovalne osnove tistih zavarovancev, ki se jim zavarovalna doba šteje s povečanjem.

V osnovno za obračunavanje prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje se ne vštejejo prejemki iz naslova socialnih pomoči. Prav tako se v osnovo ne vštejajo:

- nadomestila iz invalidskega zavarovanja,
- posamične nagrade za delo, ki ga je delavec opravil izven okvira svojega rednega dela,
- prejemki, ki pomenijo povračilo materialnih stroškov in nagrade ob delovnih jubilejih,
- prejemki v naravi, razen kadar pomenijo sestavni del plače po pogodbi o zaposlitvi in so od njih plačani ustrezni prispevki,
- prejemki, delavcu izplačani mimo meril in osnov, ki sicer veljajo za delitev plač,
- osnove, od katerih so bili plačani prispevki za dokup pokojninske dobe.

Iz povedanega sledi, da se različni prejemki, izplačani mimo osnov in meril, ki veljajo za delitev plač, ne vštejajo v osnovo za obračunavanje prispevkov, tako tudi ne npr. razni boni, večji regresi za letni dopust, deputati, delnice, obveznice in podobno. Posebej velja opozoriti, da delnice in obveznice, ki se danes pogosto razdeljujejo namesto plače, le-te praviloma ne morejo nadomestiti v vseh funkcijah; predvsem predstavljajo premoženje, zato se od njih tudi ne obračunavajo prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Zavarovanci, ki so zavarovani kot osebe, ki opravljajo gospodarsko ali drugo samostojno dejavnost, kmetije in člani kmečkih gospodarstev, vrhunski športniki in tisti, ki so vključeni in prostovoljno zavarovanje, plačujejo prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje od osnove, ki si jo sami izberejo. Prispevki se obračunajo od bruto osnove, ki pomeni znesek izbrane osnove, povečane za davke in prispevke.

INVALIDI HOČEJO Z OBROBJA

Dolgoročna strategija invalidskega varstva v Sloveniji, ki jo je sprejela skupščina Republike Slovenije leta 1991, se v praksi ne uresničuje, je le na papirju. Svet invalidskih organizacij Slovenije to dokazuje z naslednjimi dejstvi:

1. V Sloveniji ni strokovne institucije, ki bi strokovno, avtonomno in celovito obravnavala vprašanja invalidskega varstva.
2. Politika invalidskega varstva je, v nasprotju s politiko države EGS, pasivna (rentniški princip) ter naravnana na institucije in ne na invalide. Posledica tega je:
 - a) neenakomerno zagotavljanje storitev za invalide:
 - glede na varstvo invalidnosti,
 - glede na regijo,
 - glede na starost (brez pravic so mladostniki med 15. in 18. letom ter odrasli lažje duševno prizadeti);
 - b) namesto integriranih oblik varstva invalidov država:
 - še naprej podpira sistem segregacije (posebno šolstvo),
 - financira velike državne zavode (načrtuje povečanje obstojnih zavodov),
 - onemogoča konkurenco na področju invalidskega varstva (do sedaj ni bila na tem področju razpisana niti ena koncesija!).
3. Država nima celovitega strokovnega in finančnega nadzora nad uveljavljanjem pravic iz posameznih zakonov. Posledica tega je, da posamezniki, združenja in podjetja izkoriščajo finančne ugodnosti, onemogočajo tiste, ki so pomoči najbolj potrebni, ter prispevajo k lažni podobi, da je invalidsko varstvo na svetovni ravni.

Nekaj primerov za boljše predstavo:

- kljub temu, da je šolanje obvezno, je državi popolnoma vseeno, če otroci z najtežjimi motnjami v razvoju ne obiskujejo niti šole s prilagojenim programom;
- za otroka, ki je v zavodu, je država pripravljena plačati 45.000 tolarjev ali več mesečno, za otroka, ki ostane v družini, pa nič;
- medtem ko se v vseh državah Zahodne Evrope otroci z motnjami v razvoju dnevno vozijo v šolo tudi do 100 km daleč, živijo otroci iz Ljubljane v zavodu v Kamniku, ki je od Ljubljane oddaljen le 20 km;
- namesto da bi država organizirala javne prevoze otrok in invalidov, podpira le nakupe avtomobilov, ki si jih lahko privoščijo le premožni;
- v Sloveniji ni javnih prevoznih sredstev, s katerimi bi se lahko invalidi prevažali na vozičkih;
- v večini evropskih držav otrok ne kategorizirajo pred vstopom v šolo tako kot pri nas, temveč šele po dveh letih šolanja, pa še takrat otrok ne ločijo na tiste, ki imajo učne težave, in na tiste z motnjami v duševnem razvoju;
- težki telesni invalidi se ne morejo zaposliti niti v delavnicah pod posebnimi pogoji (tam zanje ni primerne dela) niti v večini podjetij za zaposlovanje invalidov. Večina ugodnosti, ki jih država nameni zaposlovanju invalidov, izkoriščajo veliki gospodarski sistemi za reševanje delovnih invalidov, ki so nastali v njihovih podjetjih, ter za izogibanje plačilu davkov;
- država rešuje stanovanjska vprašanja najtežjih invalidov z izgradnjo zavodov in ne s skupinskimi stanovanji. Za te namena je posojila, ki pa jih morajo odplačevati združenja invalidov sama.

Gre za življenjska vprašanja 140.000 invalidov (z družinskimi člani je to kar 500.000 državljanov Slovenije), ki jih slovenska država v prihodnje ne bo mogla preskočiti, če bo hotela normalno delovati.

Socialna država – zbornik razprav

Socialna država – zbornik razprav, založba DE, Ljubljana 1992. 134 str.

Avtorji: Željko Cigler, Andreja Črnak Meglič, Lev Kreft, Franci Pivec, Sonja Pirher, Jožica Puhar, Ciril Ribičič, Rajko Šugman, Martin Toth, Maja Vojnovič

SDP se je lotila, za predvolilni čas in naše, resnemu razpravljanju o pravih problemih nenaklonjene razmere, nenavadnega podjetja. Izdala je namreč zbornik o socialni državi, v katerem deset avtorjev – politologov, sociologov, filozofov, socialnih medicincev, pravnikov in kineziologov, dokazuje, da je za kakršni koli nov razvojni korak Slovenije nujno potrebna tudi reformirana socialna država, ki bo vsem državljanom in državljanom PRAVNO zajamčila osnovno socialno varnost, omogočila svobodo izbire in spodbujala razvoj civilnodružbene solidarnosti in samopomoči. Zbornik je izviren predsem zaradi dobro utemeljenih odgovorov, zakaj se ekonomski razcvet Slovenije in globoka reforma socialne države medsebojno **PODPIRATA**, ne pa izključujeta, zakaj velja paradoks moderne socialne države, da je, čeprav ne stane malo, potrebna predvsem revni in v razvoju zaostajajoči družbi, ker omogoča **EKONOMSKO UČINKOVITOST** pri prehodu iz dogovorne

v tržno zasnovano ekonomijo.

Povsem prepričljivo je v zborniku dokazano, zakaj so nesmiselni ideološki prepriki o vseodrešujočnosti tega ali onega čistega modela socialne države – bodisi socialnodemokratske države blaginje, liberalno-rezidualnega, konservativno korporativističnega ali realsocialističnega tipa.

Praksa je namreč povsod po svetu v marsičem bistveno ovrgla slehernega od njih. Zbornik zato utemeljeno opozarja, da je prišel čas velikega izziva, ko je treba na osnovi izkušnje z različnimi tipi socialnih držav in ob upoštevanju domačih razmer in dosežkov zgraditi postsocialistično socialno državo v družbi, ki brede v resno revščino. Zato si ne more privoščiti nobene od znanih potratnosti in neučinkovitosti kateregakoli od teh štirih modelov, še kako pa potrebuje vse njihove inovacije in neizpodbitne rezultate. Ti pa so: pravno varovanje vseh ljudi pred padanjem pod prag absolutne revščine, zmanjševanje krivične

revščine, take, ki potiska v množično obrobno, izrinjenost iz krajevno običajnih načinov življenja, cele sloje osiromašenih in družbeno in politično nemočnih ljudi: omogočanje zares enakih razvojnih možnosti zelo neenakim in ranljivim družbenim skupinam – otrokom, mladini, ženskam, brezposelnim, ostarelim, bolnim in invalidom.

Kvaliteta življenja, tako je mogoče razbrati iz tega zbornika, ni samo odsotnost revščine, brezposelnosti in boleznih, ampak je predvsem dejanska možnost živeti v ustvarjalnosti, solidarnosti in svobodi, ki omogoča izbiro. Knjiga v bistvu samozavestno govori le o tem, da so tudi najtežji problemi rešljivi, če se jih lotimo z najsodobnejšim znanjem, poznavanjem domačih razmer in resnim upoštevanjem razvojne soodvisnosti dela in kapitala, tekmovalnosti in socialne varnosti, pravne države in samoiniciativnosti civilne družbe.

Revščina v Sloveniji, trdi ta zbornik, ni zla usoda, ki bi ji ne mogli uteči, ampak slaba strokovna in napačna politična izbira.

Sonja Lokar

Skrivnosti države

(Odlomki)

Bil sem pri Kučanu.
Pila sva primerno ohlajeno belo vino. Dober letnik.
Bil sem pri Bučarju.
Pila sva uvoženi viski. Z ledom seveda.
Bil sem pri Peterletu.
Ponudil mi je pivo Union, toplo. Kakšna provincialnost.
Bil sem pri De Michelisu.
Jedla sva kaviar, kapišante in rensko vino 1958. Odlično.
Bil sem pri Hribarjevih.
Pili smo teran in prigrizovali pršut. Primerno.
Bil sem pri Bushu.
Vratar mi je ponudil vodko. Bil sem zelo začuden.
Bil sem pri papežu.
Pila sva mineralno vodo in jedla prepečenec. Asketsko.
Bil sem doma.
Žena je skuhalo pasulj brez mesa.
Čisto sem popenil.
Samo naslednje jutro sem bil že spet pri Kučanu.
Pila sva beli pinot.
Bil sem...

F. F. Frankenstein

Vas v neposredni bližini Ljutomera je po nekaj letih znova v ospredju. Pravzaprav ne vas, temveč vaščani in krajanji Razkrižja in sosesčine, potem ko so se dokončno odločili poslušati božjo besedo v domačem jeziku. Ta primer silno lepo kaže zgode in nezgode vernih državljanov, ki jim v imenu višjih interesov ne cerkvena in ne posvetna oblast ne nudita rešitve težav. Še več, posvetna in imenu zakona ugotavlja, da je moteno svobodno opravljanje verskih obredov in kršen kazenski zakonik, cerkvena pa se je zapodila v nuno, ki je Razkrižanom ponudila božjo besedo in božji nauk v slovenskem jeziku.

Razkrižje Razkrižanov

Vsekakor se v primeru Razkrižja in njegovih vernih duš glede jezika očitno krši ustava Republike Slovenije, vsaj toliko in na enak način kot v znamenitem procesu proti četverici. Prav tako so prebujene zahteve po demokratizaciji cerkvenega življenja in spoštovanju določil, da je treba božjo besedo ljudem posredovati in njim razumljivem jeziku. Slednje je v cerkvi že pred desetletji uveljavil s koncilom Janez XXIII.

Še pred Janezom XXIII. pa je Slovence na pot domače

besede v bogoslužju zapeljal in jih tovrstno spridil Primož Trubar. V današnjem času so takšni zapleti nerazumljivi. Še posebej ker v vsakem večjem turističnem kraju turistom nudimo bogoslužje (in prostore zanj) v obredu, ki ga razumejo. Doma pa našim državljanom jemljemo pravico do uporabe domačega jezika.

Če se verske oblasti pri takšnem vprašanju res zanašajo izključno na pristojnosti Vatikana, moram vprašati v katere dele moje domovine ta pravica seže. Ali bo to tako

tudi pri gospodarjenju z gozdovi in zemljo, zaplenjeno in z nacionalizacijo cerkveno? Tako ni čudno, da v Razkrižju prihajajo veljaki političnih strank, uradna in cerkvena oblast pa krajanom razlagata, kako je potrpljenje božja mast. Na takšen način so v zgodovini cerkva nastajale ločine, ki jih je po zadnjih podatkih na Slovenskem sedemnajst in verjetno nastaja nova.

V času, ko je cerkev obelodanila pravila volilnega obnašanja v več kot desetih zapovedih, smo običajni smrtniki

neverjetno brezbrizni do težav Razkrižanov, ne vedoč, da se že jutri lahko sami znajdemo v podobnem položaju. Ropoče po Trstu, ropoče pod Gorjanci in na njih in v Piranskem zalivu že streljajo. Če k temu dodamo še povsem nesporno lego Razkrižja na ozemlju Republike Slovenije, Razkrižanom pa uporaba jezika ni zagotovljena v skladu z ustavo, potem bi moral pristojni organ preizkusiti ustavnost takšnih razmer. Ustavna pravica do materinega in uradnega državnega jezika mora biti iztočljiva in ne more biti prepuščena hoteni ali nehoteni naklonjenosti cerkvene hierarhije.

Na plečih Razkrižanov si politika brusiti osti in pridobiva poceni politične točke. Če že kdo drug ne, po tej poti pozivam vsaj »Bavconov svet«, naj razmere obravnava. Pa tudi kakšna »helsinška skupina«, ki je svojčas tako skrbel za Parago, Šeslja in njim podobne žrtve socializma, bi zmogla dvigniti glas za domače ljudi na domači zemlji.

Morda pa je to vsem skupaj odveč, saj gre za preproste, navadne ljudi in davkoplachevalce! V Razkrižju je treba povabiti gospoda Sama Pahorja!!!

Milan Bratec

Po dolgem preiskovanju in preišljevanju se odloči župnik za devico, ki je bila po moji sodbi, izvirajoči iz devetnajstega stoletja, brez dvojbe najboljša, kar jih je bilo dobiti na današnjem naboru. Polnolična in lepo rasla, je cvetela v zorni mladosti, tako da ni čuda, ako je oko častitega gospoda »strožje observancije« naposled zadovoljno obtičalo na nje licu.

»Ta bodi gospodinja na Vrhnikih!« vzklikne župnik radostno. »Soror Evallija, zapiši v svojo knjigo, da si jo danes izberem na podlagi svoje svoboščine! Kako ti je ime?«

Ivan Tavčar:

»Ambrozija!« vzdihne izbrana devica, ki je v tem prav močno obleдела.

»Ambrozija!« se razveseli gospod z Vrhniko. »Da bi mi neprestano kuhala zgolj ambrozijo v vrhniški moji kuhinji! To ime mi bodi dobrega pomena!

Soror Evallija, piši, piši!
Soror Evallija stopi k mizi, kjer leži debela knjiga. Vanjo hoče zapisati, da si je župnik vrhniški izbral Ambrozijo za gospodinjo svojo. Da se je to zapisalo v knjigo, bi bila Ambrozija za današnji nabor izgubljena in nihče bi je ne smel več zahtevati v sveti zakon.

»Je li komu znan kakov zadržek?« zahohnja pater poročnik. »Kdor ve za takšen zadržek, spriči katerega ni smeti zapisati tega, kar hoče zapisati soror Evallija, ta ga povej. Nedolgo, in prepozno bo! Tebi župnik, pa čestitam; dobro gospodinjo dobiš v kuhinjo! Meni in sestri Evalliji plačaj po pet lir! To so stare naborske pristojbine! Kaj je za zadržkom?«

»Kaj bo z zadržkom?« odgovori župnik in že išče po širokem žepu svojih deset lir, da bi z njimi poravnal staro nabornino. »Kakšen zadržek – hudika, kje pa imam denar? – Kdo naj pove zadržek, ko vidim dekle šele danes prvič? Piši, Evallija, piši. Potem pa spravitva denar, in v najlepšem redu bo vse, ako tudi vama povem, da je nabornina preklicano visoka!«

»Jaz poznam zadržek!« izpregovori nekdo v množici. »Nič se ne zapiše v knjigo, to vam rečem!«

»Kdo govori tako?« vpraša pater poročnik ostro. Mož se je že bal za svojih pet lir.

»Jaz govorim tako!« Iz moških nabornikov se prerije bledoličen mladenič pred gospoda vrhniškega in se oblastno postavi predenj.

»V knjigo se ne zapiše nič!«

»Kdo si?« vpraša pater poročnik. »Kovač Miha sem,« odgovori vprašanec, »in svojo kovačnico imam tik ozidja ženskega oddelka!«

»Kakšen je oni tvoj zadržek?« se

4000

(22)

oglasil župnik skrbno.

»Trden, prav kakor bi ga prikopal z železom!« Tako se odreže kovač.

»Govori!« se nanj zadere pater poročnik. »In Bog ti bodi milostiv, ako lažeš!«

»Čemu bi lagal, ko vendar nisem počenjal ničesar pregrešnega?«

»Govori torej!«

»Kovačnico imam tik ozidja ženskega oddelka.

Tam kujem. Ambrozija pa je zahajala na ozidje in včasih sva se gledala. Prijala mi je devica in srce moje se je veselilo nje lepote.

»Ako ni drugega, to ni nič!« se oddahne gospod z Vrhniko.

»Ugajala mi je devica, vendar tudi jaz sem ji bil po volji!«

»Vse premalo!«

»Tik ozidja je moja kovačnica in tik kovačnice raste stara češplja. Po tem drevesu sem splezal v temni noči na ozidje. Čemu tudi ne, ker sva si resno obetala zakon?«

Župnik z Vrhniko si mane roke jako nemiren.

»Zakon obetala, resno obetala,« zajeca končno, »to še vedno ni nič!«

»Nekaj je že! Glede na resni obet sva se vdala po predpisih blaženega Antona od Kala ljubezni, ki je dovoljena samo v zakonu, ali pa tedaj, kadar se je zakon resno obetal. Ravnila sva se strogo po predpisih blaženega Antona od Kala, in sedaj menim, da je dekle moje. Taka je resnica, in vsak hip jo potrdim s prisego!«

»Ambrozija,« vpraša soror Evallija, »ali govori ta mladenič resnico?«

»Resnico!« zahtij Ambrozija in se spusti v rahel jok.

»Torej moramo po predpisih blaženega Antona od Kala dekle prisoditi kovaču Mihi,« dostavi poročnik, »in ti, župnik, si izberi drugo!«

»Izberi si jo ti!« se zatogoti župnik. »Med takšno starino naj bi izbral! Rajši nič!«

Obriše si z modrim robcem potno čelo, potem pa odkoraka hudo jezen, pustivši vse druge device silno razvnete, ker tudi leta

4000. po Kristusovem rojstvu niti ena devica ni hotela biti stara!

»Kaj, starina?« so ščokotale vse obenem. »Boga hvali, ako sploh dobiš žensko, ki ti pojde pod streho! Kaj pa meniš, da si, ako si župnik na Vrhniko? Glejte si no! Starina, starina!«

Gospod z Vrhniko se podviza prav močno, da izgine pri vstopnih vratih, zakaj resnično se mu je bati, da bi mu ves nabor ženskega spola z nohti ne razpraskal rdečega obraza. Tako se je osvetila teorija blaženega Antona od Kala na vrhniškem župniku!

Sedaj se prične nabor. Soror Evallija naznani, da je izrazjenih šest zakonskih mest, ki se bodo iznova popolnila na dašnjem naboru.

»Kako naj umejem to?« vprašam svojega slugo.

»V naši državi,« mu odgovori, »je urejeno vse izborno. Pri nas imajo zakonci poseben oddelek, takisto imaj odvodci in tudi vdove svoj poseben oddelek. Ako si vdovec, iti moraš takoj iz bivališča na oddelek zakoncev in se preseliti na oddelek vdovcev. Ali ni to pametno?«

»Gotovo!«

»Oni si zopet med vdovci, in ni ti prilike, da bi grešil. Ali ni to premodro?«

»Premodro!«

»Tako in nekaj zakonskih mest izrazi mesec za mesecem in nabore imamo mesec za mesecem!«

»Kako se vrše ti nabori?«

»Vsak nabornik in takisto vsaka nabornica ima svojo številko. Danes izžrebajo šest moških in šest ženskih števil. Zamje potem vadljajo. Ali bi počakala? Takoj se prične srečkanje.«

»Tudi dobro! Saj itak ne utegneva dosti. Vidiš, tako je pri nas urejeno vse izvrstno, in malo je mest, kjer bi se grešilo tako malo, kakor v naši Emoni!«

Nato odrineva na ženski oddelek.

Da, ondi, kjer se je nekaj raztezala slavna naša Kurja vas, tam je bil tiste dni vhod na imenitni ženski oddelek. Visoko ozidje je kipelo pred mano proti nebu in velikanska vrata so se šopirila v tem ozidju, nekako tam, kjer so nekaj trdnosrčni služabniki trdosrčne države iztiskovali mitnino ubožnemu kmetiču iz lač-

nega žepa! Mogočni stebri od marmorja in granita so obkrožali vrata; le-ta pa so bila lita od težkega bronu, in mnogo krasnih podob se je kazalo po njih. Na obokanem okviru, ki je krožil vrhu vrat, sem opazil orodje, nekako podobno šlemu, kakor so jih svoje dni nosili vitezi, ki so napadali trgovce in strežne njih hlapce. Bil je to orjaški šlem pozlačen, da se je svetil daleč tja v barjanski svet.

»Kaj pomeni viteški ta šlem?« vprašam spremljevalca.

»Za Boga, to ni šlem, to je vendar tista vsemu oblikanemu svetu znana tezalnica, katero je izumil blaženi Anton od Kala!«

»Ali je vaše ženstvo še nosi?«

»Potrebno bi bilo; ali sveta navada je vendar nekoliko ponehala, odkar je umrl nadškof Jacobus LII.«

»Kako to?«

»Da, ti govorim resnico: sedanji nadškof ima sestro, kneginjo Marijo. Le-ta je odločno nasprotovala sveti tezalnici, in nadškof Martinus je premehak, da bi se upiral rodni sestri svoji. Mlajše ženstvo pa je itak potegnilo z njo, tako da ima dandanes tezalnica blaženega Antona prav slabe čase!«

»Ali jo še nosijo?«

»Ponekod vsekakor še dobiva staro devico, ki je prepadla pri vseh naborih, tako da ji sedaj zgolj zavist goni jezik, kakor goni voda malinsko kolo!«

»In te nosijo tezalnico?«

»Da, da, iz vzroka javne varnosti! Vendar so še druge, ki so ustanovile tako imenovani deseti red blaženega Antona od Kala in so se sveto boljebile, da bodo svetniku svojemu na čast neprestano nosile njega tezalnico.«

»Ali so to mlada dekleta?«

»Vse priletno, vse postarno« Skrivoma ti bodi rečeno, moč blaženega Antona od Kala nekaj peša, odkar je umrl blaženi Jacobus LII.«

»Kako to?«

»Vzbudila se je sekta, ki dokazuje, da je blaženi Jacobus LII. prav tiste cene kakor blaženi Anton od Kala.«

»In sedaj se pripravajo eni za tega, drugi za onega?«

»Istina!«

»Nasledek temu pa je, da peša čačenje tako blaženemu Jakobu

LII., kakor blaženemu Antonu od Kala?«

»Tako je!«

Prekoračiva most čez Ljubljano. Pri vratih se izkaže s pismono privolitvijo in plačava stari nuni, prezebajoči pri samotni mizi, vstopnino štirideset lir. Prestopiva prag v velikanskih vratih. Zdajci stojiva pred poslopjem kohorte starih devic! Tedaj sem prvič ugledal ženske te vojake! Odlikovala jih je res prav zrela starost, in videl sem obraze, kakršne je mogel gospod Bog ustvariti le v togoti svoji! Sive kite so imele vrhu glave spletene v nekakšen turban, kar je dajalo grdim obrazom vtisek še večje grdobe! Hodile so boste in gologlave. Edina oprava jim je bila nekakšna rdeča samostanska halja, oborožene pa so bile z dolgimi sulicami in kratkimi meči za pasom.

Vsa kohorta je bila tisto popoldne pokonci. Na širnem prostoru med svojimi vojašnicami si bile napravile taborišče. Zapalile so trideset ognjev, nad katerimi so na drogovih viseli velikanski kotli.

Nadaljevanje prihodnjic

MATERINSKI

DOM

PRISPEVAJTE ZA
MATERINSKI DOM!

Prispevke lahko nakazete
na žiro račun ZPMS,
Miklošičeva 16, Lj.,
štev. 50101-678-45223

s pripisom

»za materinski dom.«

Hvala!

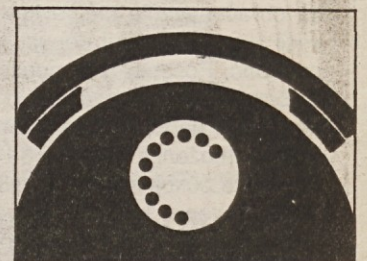
Odbor za materinski dom
pri reviji Otrok in družina,
Miklošičeva 16, Lj.,
tel.: (061) 311 658

Pokrovitelji:

Janez Hacin, Državna
založba Slovenije d.d.,
Cankarjev dom,
Simotisk-Papirus
in vsi, ki se nam boste še
prijdužili!

časopis
slovenskih
delavcev

Nanj se resda lahko
naročite tudi pisno,
toda zakaj bi se
trudili: pokličite

(061) 321-255

in poskrbeli bomo, da boste dobili
časopis, brez katerega je vaše delo
v (kateremkoli) sindikatu vsaj
težje, če že ne nemogoče

Po napadu teritorialcev na lovca na Gorjancih še obdelava pod Gorjanci

STRELJALA NA LISICO, OBSTRELILA VEČJO ZVER

Človek bi pričakoval, da se bodo skušali »teritorialci, ki so napadli lovca na Gorjancih«, zmazati na korektni in inteligentni način. Predvsem pa tako, da bi bilo to v prid vojski in mladi slovenski demokraciji. Toda ne, ubrali so najbolj kretenski način, ki si ga je moč misliti: lotili so se spreminjanja dejstev. Za nameček pa se pri tem držijo še stare boljševistične maksime, da če dejstva ne ustrezajo (njihovi) resnici, toliko slabše za dejstva. Pri tem pa so še takšne nerode, da se pri vsakem človeku, ki ima kaj pod kapo, ves njihov napor prelevi v lastno nasprotje, kar pomeni, da v resnici dokazujejo prav vse, kar sem napisal. Še več: vsako njihovo novo »dejstvo« jih potisne še pedenj globlje v blato, v katerem so se znašli.

Po objavi našega članka »Teritorialci napadli lovca«, katerem zahtevamo ustrezna pojasnila vlade oziroma ministrstva za obrambo in predsedstva države, sta lovca LD Orehovica Stane Novak in Franc Pavlič doživela ustrezno »obdelavo« od

»pristojnega« dejavnika s pokrajinskega štaba teritorialne obrambe za Dolenjsko. Rezultat omenjene »obdelave« lahko preberete v neposredni soseščini tega pisanja. Takoj potem, ko se je omenjeni dejavnik teritorialne obrambe pogovoril z obema vpletenima

lovčema, je v naše uredništvo prišel odgovor Republiškega štaba za teritorialno obrambo, ki ga je podpisal načelnik oddelka za splošne zadeve major Janez Švanjcer. Prejeli smo torej odgovor od ustanove, od katere ga nismo pričakovali niti zahtevali. Dan kasneje je

ju je napadla njemu podrejena vojska. Če je rezultat »pogovora« predstavnika pokrajinske TO z lovčema Francem Pavličem tudi njegova ugotovitev, da »ga niso legitimirali«, kar naj bi bil implicitni odgovor na vprašanje o ingerencah TO nad civilisti, potem se zastavlja novo in še večje vprašanje, kaj sploh ima po omenjenem incidentu vojaška oseba opraviti s civilistom. Da to vprašanje le ni tako od muh, bomo brž ugotovili, ko se bomo spomnili, kako smo prav zaradi njega rohneli v znani aferi JBTZ.

Republika Slovenija
Ministrstvo za obrambo
Republiški štab za teritorialno obrambo

Prejihova 4

Številka: 804-08/92

Datum: 6. 11. 1992

Zadeva: odgovor na članek

V prilogi vam posiljamo odgovor na članek Teritorialci napadli lovca, ki je bil objavljen v vašem časopisu. Pričakujemo, da ga boste objavili v skladu z Zakonom o tisku.

Načelnik
oddelka za splošne zadeve

major
Janez Švanjcer

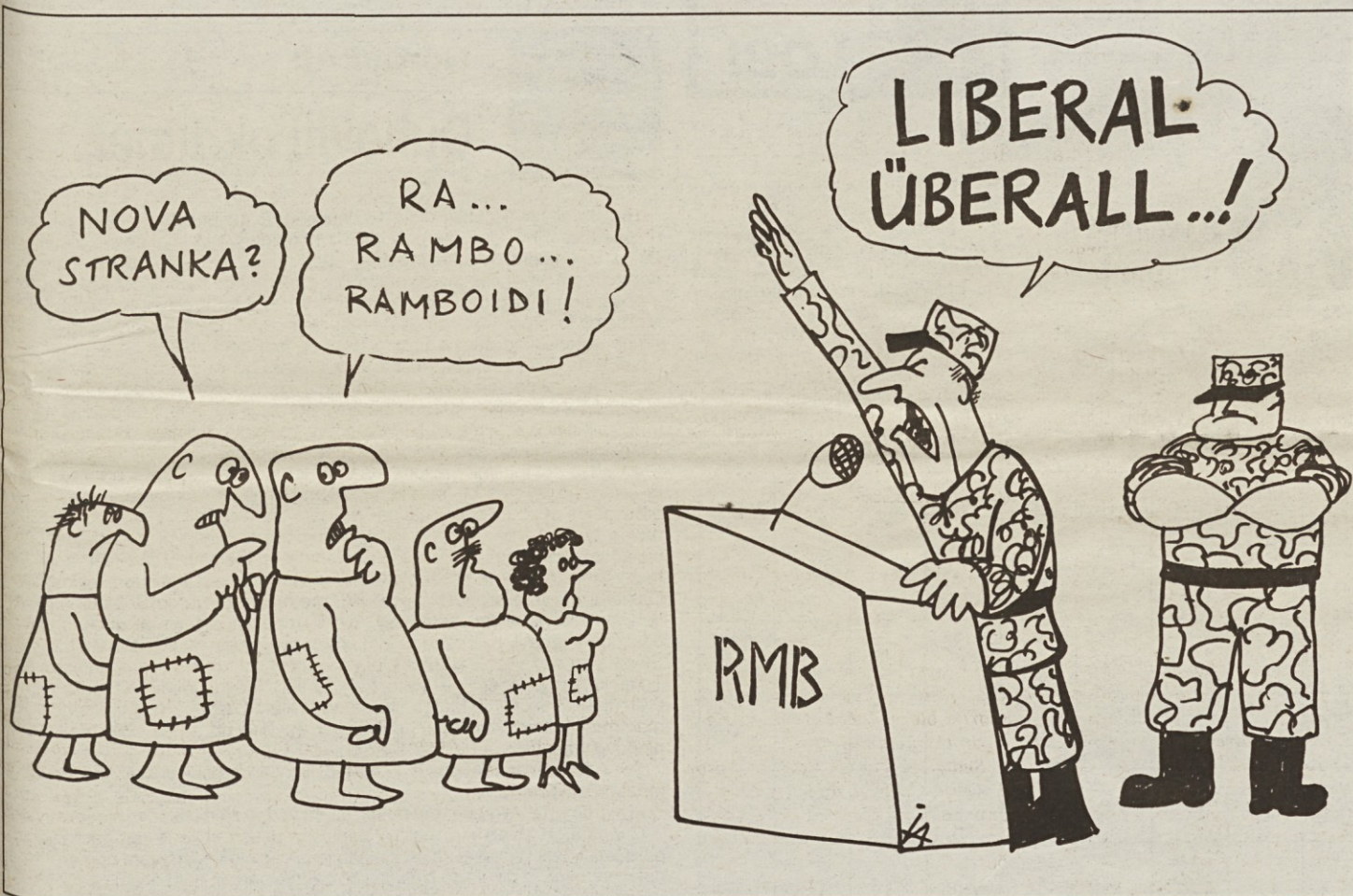
Janez Švanjcer

TO ni nikogar napadla

Dne 12. oktobra 1992 sta se približno ob 20.00 zvečer dva lovca z avtom približevala planinski koči Miklavž pod Trdinovim vrhom. Med vožnjo sta se ustavila, streljala, nadaljevala vožnjo in spet streljala. Skupno sta ustrelila petkrat. Ker sta zadnja dva strela izstrelila v neposredni bližini pripadnikov Teritorialne obrambe Republike Slovenije, kdo in zakaj strelja pa v temi ni bilo mogoče ugotoviti, so pripadniki TO oba lovca obstopili in ju vprašali, kdo sta in zakaj streljata. Ko sta povedala, da sta lovca in da streljata na lisice, je bilo nesporazuma konec. Skupaj s pripadniki TO sta se v planinski koči pogovarjala se dobro uro in ni bilo mogoče po ničemer sklepati, da bodo na račun Teritorialne obrambe naslovljene obtožbe, kot so jih lahko prebrali bralci v Delavski enotnosti in Novi dobi, 30. oktobra in 4. novembra 1992, v članku »Teritorialci napadli lovca«.

Opis dogodka, kot ga je predstavljen v obeh časopisih, ne temelji na resnicnosti in je nerazumljivo, zakaj si je pisec izmislil celo lažno telesno poškodbo enega izmed lovcev, kot je nerazumljiva tendenciozna nota vsega članka. Gorjanci so del ozemlja Republike Slovenije in je zato razumljivo, da so enote na domači zemlji tam, kjer je to potrebno.

Republiški štab za TO

prav simptomatično prišel odgovor še enega od prizadetih lovcev, ki iz svojevrstnih nagibov indikativno govori o tem, da »ga niso legitimirali«. Toda o tem kasneje!

Kajpak od republiškega štaba TO nismo pričakovali odgovora tjavan, temveč smo imeli pri tem čisto določen namen. Računali smo pač, da nam zadovoljivega pojasnila o incidentu ne more posredovati vanj vpletena stran, se pravi TO, temveč to lahko stori le vlada oziroma njeno ministrstvo za obrambo in predsedstvo kot vrhovni poveljnik. Spet računajoč, da bo eden od obeh oblastnih organov sprožil ustrezni kontrolni mehanizem, ki bdi nad delovanjem pripadnikov teritorialne obrambe. Toda ne, namesto tega omenjena lovca doživita »obdelavo« vojaških oseb, kar ponovno odpira že v prvem članku zastavljeno vprašanje o »ingerenci teritorialne obrambe nad civilisti v miru«. Ali še bolj razumljivo: na podlagi katerega zakonskega akta in s kakšnimi pristojnostmi je predstavnik pokrajinskega štaba TO »obdeloval« lovca, ki

Podobno velja za naše vprašanje, »ali so vojaški dogodki v celoti pod nadzorom slovenske politike, se pravi vlade, parlamenta in predsedstva kot vrhovnega poveljnika?« Republiški štab TO namreč navaja kot razlog, da so »pripadniki TO lovca obstopili«, njuno streljanje, medtem ko sta se približevala planinski koči na Miklavžu. Kot je meni znano, sta lovca streljala v revirju, ki pripada teritoriju njune lovske družine z orožjem, za katero imata dovoljenje, in na divjad (lisice), za katero je lov odprt. Lovila sta torej zakonito in kljub temu zmotila pripadnike teritorialne obrambe, ki naj bi ju »ob-

stopili«. Le kako je to mogoče? So morebiti zakoni, ki dovoljujejo lov, in tisti, ki opredeljujejo delovanje TO, v koliziji, se pravi med seboj skregani? Najbrž ne, kar samo zase govori o nečem drugem, in sicer o vlogi, v kateri so bili pripadniki TO v planinskem domu. Je bil planinski dom na Miklavžu v trenutku, ko so po Švanjcerjevo »teritorialci obstopili lovca«, še planinski dom in v lovskem revirju, okoli katerega je dovoljeno loviti, ali je šlo že za vojaški objekt, okoli katerega je lov prepovedan? Ravnanje pripadnikov TO, četudi bi lovca samo obstopili, kar pa ni res, samo zase odgovarja na za-

stavljeno vprašanje. Če bi se Janez Švanjcer samo malo potrudil, mu torej v nobenem primeru ne bi bilo treba jokati nad »nerazumljivo tendenciozno noto vsega članka«. Bržčas se mu v tem primeru tudi ne bi bilo treba trkati po prsih z notorično brambovskimi pleonazmi, kako so »Gorjanci del ozemlja Republike Slovenije in je zato razumljivo, da so enote na domači zemlji tam, kjer je to potrebno.«

Za konec pa samo še tole: kljub pojasnilu Republiškega štaba za TO in izjavi lovca Franca Pavliča v celoti ostajam pri zapisanem članku »Teritorialci napadli lovca«. To pa samo zase govori, da je šlo v opisanem primeru za fizični incident in ne le za to, da bi »pripadniki TO obstopili lovca«. Ker verjamem, da je v interesu vlade in predsedstva države, da v tem primeru pride na dan resnica, sem zapisano pripravljeno dokazati v vsaki resni in predvsem regularni preiskavi. Če Republiški štabu za TO tudi to ni dovolj, ima še vedno na voljo vse možnosti, da me toži!

SPOŠTOVANO UREDNIŠTVO!

Oglašam se v zvezi s člankom v zadnji številki Delavske enotnosti, ki pravi, da so pripadniki TO grobo ravnali z dvema lovčema.

Ker sem eden od teh dveh lovcev, lahko povem, da sem se s pripadniki TO na Gorjancih zares srečal, vendar so bili ti do mene korektni in me niso legitimirali. Nad nama s Stanetom Novakom tudi niso izvajali nobenega nasilja, kot je zapisal novinar Kuljaj.

S spoštovanjem
Orehovica, 6. 11. 1992

Franc Pavlič

... pokrajinski tednik, ki poroča

DOLENJSKI LIST

Sodoben, vsestranski, zanimiv

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Kočevskem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

Humoreska

Pivopivci so prikrajšani

»Edino mi smo na Slovenskem skupina ljudi, za katero se nihče ne zmenja in ki smo čisto pozabljeni.« je mrmral tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok, ko je odpil nov požirek svojega običajnega vsakodnevnega piva za šankom bifeja Bližnja srečanja posebne sorte.

– Kdo smo mi? smo malce negotovo vprašali.

»No, mi, ki tule stojimo in pijemo pivo.«

– Kdo pa so tisti drugi?

»To so tisti, ki pijejo vino. Oni imajo svoj praznik, na svetega Martina dan, ko se mošt spremeni v vino, in potem ga proslavljajo vse tja do novega leta oziroma do pepelnice sreče, ko se malce stregnijo, potem pa naprej. Mi pivopivci pa smo brez svojega svetnika in brez svojega praznika.«

– Zato pa praznujemo vse leto...

»To je res, ampak vse leto praznujejo tudi vinopivci. Le da imajo oni še posebej svojega patrona Martina in takrat praznujejo še posebej intenzivno.«

– Torej se zavzemate za nekakšen oktoberfest?

»Menda. To bi bilo edino pravilno.«

– Pa se vam ne zdi, da bi se na ta način preveč približali Nemcem oziroma Bavarcem, ki so nam pred tisoč tristo leti ukradli našo samostojnost?

»Ta vaša pripomba nima nobene veljave, kajti naša Slovenija je odprta v svet. Sicer pa zdaj proslavljamo tudi druge iz Nemčije uvožene praznike.«

– Katere?

»Ah, kako pozabljivi ste. 31. oktobra smo praznovali praznik reformacije. Torej Luthrov dan. Luther pa je bil Nемец in od njega naprej lahko začnemo govoriti o nemškem nacionalizmu.«

– Toda to je praznik naše avtohtone verske skupnosti, slovenskih protestantov.

»Dragi moji, ali mislite, da pivci piva na Slovenskem nismo avtohtoni?«

– Seveda smo!

»Pravijo tudi, da smo tehniko varjenja piva uvozili z Bavarskega...«

– Da, pravijo tako...

»No, in kje je razlika, če primerjate katolike in protestante in vinopivce s pivopivci?«

– Vi primerjate neprimerljive količine. V primeru vere gre za prepričanje...

»V primeru pijače tudi. Jaz sem prepričan pivopivec...«

– Ampak...

»Nič ampak, vera in pijača sta neprimerljivi le toliko, da je protestantov na Slovenskem le 20.000, pivopivcev pa mnogo več. Poleg tega smo pivci kljub svojemu prepričanju mnogo bolj tolerantni kot verniki. Zaradi našega prepričanja še nikdar ni prišlo do kakšne piske vojne med vinoljubci in pivoljubci. Nasprotno, mi živimo v popolni slogi. Če nimam pri roki piva, ruknem tudi dva deci vina. Torej bi morala biti naša strpnost poplačana vsaj z enim praznikom piva.«

Bogo Sajovic

Zlobčeva abstinenca

Ciril Zlobec, član predsedstva R Slovenije, bo počasi že moral odpreti pošto, ki mu jo pod strogo »pov.« pošilja obrambni minister Janez Janša. Konec koncev bi lahko bila teritorialna obramba v vojni s kakšno sosednjo državo, ali, denimo, z domačimi lovci, član vrhovnega poveljstva pa o tem ne bi vedel ničesar. Za začetek morebiti ne bi bilo slabo, ko bi Ciril Zlobec začel prebirati Delavsko enotnost in spoznal, kaj si je med njegovo bralno abstinenco privoščila slovenska vojska na Gorjancih.

Plutov pacifizem

Dr. Dušan Plut, član predsedstva R Slovenije, je tudi tak (Zlobcu podoben) tič, ki izjavlja, da noče kandidirati za predsednika države, ker on, z zeleno krvjo, noče imeti nobenega opravka z vojsko, kaj šele, da bi ji komandiral. Že že, gospod Plut, toda vi ste že sedaj član kolektivnega vrhovnega poveljstva, ki mu je prav »komandiranje« vojski eno glavnih opravil. Ali je po vedenju teh dveh članov slovenskega predsedstva možno soditi, da to ne opravlja svoje ustavne funkcije?

Bavčarjevo priznanje

Igor Bavčar, notranji minister, je ta teden sklical novinarsko konferenco, na kateri je javnosti sporočil, da so za prisluškovanje vedeli vsi ključni možje slovenske politike, zdaj (pred volitvami) pa skušajo vso »krivdo« zvaliti na

VIS. To še zlasti velja prav za afero prisluškovanja Cirilu Zlobcu, ki so jo povzročili Janševi Premiki. Kaj hočemo, je že tako, da Slovenci zelo radi hodimo v vas, ko pa se zgodi greh, se izgubimo kot kafra in ni junaka, ki bi priznal, da je imel kaj s »tistim«. Bavčar za razliko vsaj prizna.

Bekeševa metodologija

Peter Bekeš, predsednik skupščinske komisije za nadzor dela VIS, je po Bavčarjevih besedah dobil retrogradno amnezijo. Dogodki, pri katerih je sodeloval, zdaj niso več važni. Ja, človek božji, kje pa živi ta Bavčar. Bi pa ja moral vedeti, koliko hlač smo strgali ob knjigah, ki so nas učile, da se za velike revolucionarne cilje našim ljudem ne gleda pod prste. Se pravi, da se sredstva ne izbirajo. Nič zato, če so se medtem revolucionarni cilji zamenjali z nacionalnimi – metodologije ja ne bomo menjali čez noč.

Kuli

Politik novega kova

V nasprotju z računalnikom premore tudi retrogradno amnezijo.

Šef

Ko je šef tuhtal, kako bi spravljal svojega človeka za poslanca v državni svet, se je napravil Angleža in svoje članstvo čisto po domače pomnožil za desetkrat. Da bi stvar bila bolj verodostojna, pa mu je isti večer, ko je prijavi množico svojih elektorjev, priskočila na pomoč še televizija, ki je gledalcem sporočila, da je šefu v tretjem poskusu v mariborskem Tamu že uspelo znovačiti tri člane iniciativnega odbora.

Horoskop

Duhoviti okrutnež

Rimski cesar Tiberij (rojen 16. novembra 42 pr.n.št.) je bil prvi izmed rimskih cesarjev, ki so se odlikovali z razuzdanim in krvoločnim vladanjem. Bil je iz ugledne rimske rodbine, bil je znan in dokaj uspešen general, poročen s hčerko cesarja Avgusta. Ta zakon ni bil najbolj uspešen, zato se s cesarjem nista rada videla in je Tiberij nekaj let preživel tudi izven Rima. Morda pa je bila to tudi varnostna poteza. Ko so bodala in strupi spravili s poti druge potencialne dediče prestola, pa se je Tiberij vrnil in po nenadni smrti cesarja Avgusta prevzel prestol. Nekaj let se je še brzdal, čeprav je bil že takrat zelo skop, pa tudi vojaška, državna in osebna blagajna so ostale popolnoma v njegovih rokah. Tiberijeva norost je kar naenkrat udarila na plan in kmalu nihče v Rimu ni bil več gotov za svoje življenje. Bogati uradniki, posestniki, trgovci so zaradi ovaduhov izgubljali življenja in premoženja (ovaduh je dobil osmino zaplenjenega premoženja), ostanek premoženja pa je šel v eno od treh blagajn, torej cesarju v vsakem primeru. Jasno so tudi preuspešni ovaduhi prišli kdaj pa kdaj sami na vrsto. Ni pa bilo le premoženje razlog za smrt, bile so tudi politične in osebne antipatije, ljubosumnost, s poti pa so bili spravljivi tudi močni nasledniki in tekmeči. Da bi se lahko tudi razuzdano zabaval in nekako ohranil lep videz, se je Tiberij umaknil na Capri. Oblast v Rimu je prepustil poveljniku pretorijanske garde Sejanu, ki je tako kot diktator vladal po svoji volji, moral, ropal in sprejemal podkupnine za položaje v upravi. Ker pa je postal premočen, je kmalu prišla vrsta tudi nanj. Seveda pa so življenje izgubili tudi vsi njegovi sorodniki, prijatelji in varovanci. Toda kmalu je prišel na vrsto tudi Tiberij. Njegov dedič Kaligula in novi pretorijanski poveljnik Makro sta ga zadržala z blazino. Kaligula se je v razmeroma kratkem vladanju »odlikoval« še bolj od strica. Ena prvih žrtev njegove vladavine je bil prav Makro.

Po smrti cesarja Avgusta je nekoč Rimljan srečal pogrebni sprevod in mrtvecu zaklical:

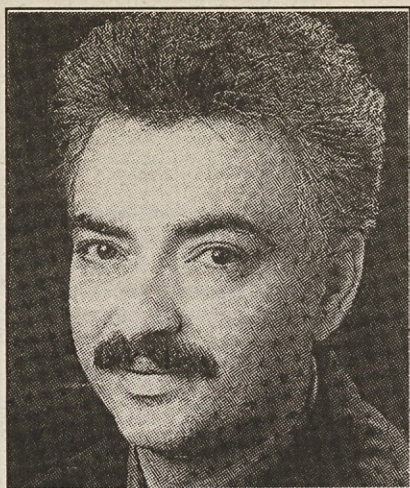
»Ko boš videl Avgusta, mu povej, da še vedno niso izplačali njegovih volil.«

Ovaduhi so stvar hitro nesli Tiberiju na ušesa in ta je dal nepredvidneža poklicati k sebi. Vprašal ga je, kakšno je bilo volilo v njegovem primeru. Ko je dobil odgovor, je dal volilo izplačati do zadnje pare in nato dediča ubiti. Potem je porogljivo dejal:

»Ko boš videl Avgusta, mu povej, da si bil izplačan.«

V tem tednu so se rodili še nemški filozof Gottfried Wilhelm Leibnitz, škotski romanopisec Robert Luis Stevenson, francoski učenjak Jean Le Rond d'Alembert, ruski učenjak Mihail V. Lomonosov, slovenski narodni buditelj Janez Bleiweis-Trsteniški, ameriški inženir Robert Fulton, nemški skladatelj Carl Maria von Weber in francoski slikar Claude Monet ter poljski pianist in državnik Jan Paderewski.

Deni

DELAVSKA ENOTNOST	NABIRALEC ZDRAVLJIVIH KORENIN	OLJIKIN PLOD	YODNA TEHTNICA	RIMSKI POZDRAV	BOLGARSKA IGRALKA (OLINKA)	LUKA VALZIRU	RADO MURNIK	MUSLIMANSKO ŽENSKO IME	RUSKI VLADAR	LETOVŠKI KRALJ PRI OPATJI	BARKE NA JADRA	KALCIJEV KARBONAT
SODELOVANJE ZOKUPATORJEM												
ZAGREBSKI TV VODITELJ												
ŠPANSKI SLIKAR (JUZEPE DEI)							SULTANOV UKAZ ITALJANSKI KAMION					
FRANCOSKO ŽENSKO IME				REKA V MONGOLJI VEZNIK					ODGOVOR NA KONTRU	RICHARD GERE PRVOTEN PREVOZ BIBLIE		
PLOHA PTIČJI GLAS						KIPAR MARINI ŽENSKI PEVSKI GLAS						
AVTOR: BORUT LEVEC	PLAČILO ZA STANOVANJE	DALZIMMER	DEL OBRAZA NOGOMETAS BLOKIN	OTOK V OTOČJU TUAMOTO ŽENSKO IME			OTOK OB ŠKOTSKI OBALI	VRSTA OGLJIKOVODIKA REKA V ŠPANJI				
STOTI DEL CELOTE					MOŠKI PEVSKI GLAS	GROBO DOMAČE SUKNO	RIMSKI HISNI BOG			PIANIST BERTONCELJI PAS PRI KIMONU		
TELESNA VZGOJA							FRANCOSKA PISATELJICA (ELSA) ERBU					
MESTOV SIRIJI							PRODAJNO BLAGO AMERIŠKI ASTRONOM (ADRIAN)				SEVERNO-AMERIŠKO INDIJANSKO PLEME	OKUSEN TROPSKI SADEZ
PUŠČAVSKA POKRAJINA VIZRAELU					KRAJ V BOKI KOTORSKI	IRANSKO NOMADSKO LJUDSTVO PRITOK VOLGE					NATRUJ ŽELEZOV KRŠEC	
ANTON MARTI			JAPONSKI POLITIK (EISAKU) NOČNA PTICA		MRHOVINA	PRIPADNIK ITALOV	AMERIŠKA KUKAVICA SKUPINA PTIC			GRŠKI BOG GOZDOV	REKA V SREDNJI ANGLIJI	
OMEJTEV								NAIVNO SLIKARSTVO				
LEVI PRITOK SEINE V FRANCJI									TRINOG NASLNIK GADOLINJU			
NEZAUPANJE DVOM												
NAJVEČJA GORA V TURČIJI												

Nagradna križanka št. 46

Rešeno križanko nam pošljite do 24. novembra 1992 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 46 Nagrade so 1.000, 700 in 500 tolarjev Rešitev nagradne križanke št. 44 ASKA, ELEKTOR, RMAN, REKLAMA, GAL, MET, ONAN,

POLONA VETRIH, ASTRONAVT, NA, LEGAR, AIKEN, SS, ALEKO, JOK, SKAKAČ, TEMIDA, ATENKA, AMI, IKA, OLT, ANTAR, KIT, MT, NEON, JT, INA, ERNST, TEMIM, ARS, RIOLIT, VARI, GALIS, IKS, TOVARIŠ, IBIZA, JAK, ITARINA, NANAK, ARE, SOLINAR, ATAKA

Izrebrani reševalci nagradne križanke št. 44

- Lucija Jager, Prušnikova 78, 61210 Lj.-Šentvid,
 - Katja Lipovšek, Gorenjska c. 12, 63320 Velenje,
 - Justina Kastelic, Hladilniška pot 26 B/14, 61260 Ljubljana
- Nagrade bomo poslali po pošti.

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Diši po snegu

Ta teden smo imeli malo sončnega vremena, toda to je novembrska značilnost. Zato pa po naših kotlinah in nižinah ni bilo nadležne megle, ki lahko v tem mesecu obleži tudi ves dan. Tudi zrak, ki ga dihamo, je zaradi hitrih vremenskih sprememb razmeroma čist. Razredčenega pa vetrovi odnesejo drugam... Da ne bi imel kdo prevelikega občutka krivde, naj omenim, da tudi mi dobivamo podobne pošiljke. V petek nas čaka prav zimska ohladitev. Ali komu diši po snegu? Če se nam je zgodilo oktobra, zakaj se ne bi sredi novembra?! »Elizabeta (19. 11.) na belem konju prijezdi.« Tako pravi ljudski pregovor. Zakaj ravno ona, ne vem. Res pa je, da je sneg v novembru že reden gost, ki se kakšno leto lahko zadrži dlje, kot je za goste spodobno. Največ, kar 19 dni s snežno odejo ob 7. uri novembra je bilo v Ljubljani ne tako davnega leta 1980. V Kočevju je bilo takih dni istega leta 23, v Ratečah, ki so skoraj 900 metrov nad morjem, 28. V Mariboru in Murski Soboti se sneg novembra redkeje pojavi. Največkrat doslej so imeli sneg zjutraj le trinajstkrat oz. enajstkrat. V Portorožu in Novi Gorici pa novembra sneg še ni oblašal. Snežilo pa je že. V Portorožu leta 1980, v Novi Gorici pa novembra 1988. leta celo dvakrat.

Ker je bil Martin oblačen, se nam obeta muhasta zima. No, do nje je še nekaj tednov. Pa počakajmo, kako se nam bo predstavila. Trenutno je pomembnejše, kakšno bo vreme konec tedna in v prvi polovici prihodnjega. Nova fronta nas bo dosegla v nedeljo. V začetku bo snežilo, nato bo sneg prešel v dež. V ponedeljek in torek, pa tudi v sredo, se bo nadaljevalo spremenljivo, razmeroma oblačno in nekoliko toplejše vreme.